

Stichting
Pensioenfonds
Astellas

Stichting Pensioenfonds Astellas
Sylviusweg 62, 2333 BE Leiden
Telefoon : 088 - 116 2000
Email : pf-astellas@azl.eu
Internetsite : www.pensioenfondsastellas.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41168442
BTW-nummer 8014.81.107 B01

Jaarverslag 2022

Inhoud

	Pagina
Bestuur en organisatie	5
Meerjarenoverzicht	7
Bestuursverslag	
Algemeen	9
Pensioenregeling 2022	28
Risicoparagraaf	41
Beleggingen	53
Oordeel certificerend actuaaris	55
Vooruitblik 2023	55
Verantwoordingsorgaan	
Verslag Verantwoordingsorgaan	59
Reactie van het bestuur op het oordeel van het verantwoordingsorgaan	61
Visitatiecommissie	
Samenvatting Bevindingen Visitatie 2022	63
Reactie van het bestuur op bevindingen visitatiecommissie	66
Jaarrekening	
Balans per 31 december	68
Staat van baten en lasten	70
Kasstroomoverzicht	72
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	73
Toelichting op de balans per 31 december	79
Gebeurtenissen na balansdatum	87
Overige gebeurtenissen na balansdatum	87
Toelichting op de staat van baten en lasten	88
Resultaatbestemming	94
Risicoparagraaf	95

Pagina**Overige gegevens**

Statutaire bepalingen resultaatbestemming	104
Actuariële verklaring	105
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	107

Bijlagen

Financiering	117
Uitvoering	117
Begrippenlijst	118

Bestuur en organisatie

Bestuur per 31 december 2022

<i>Benoemd vanuit werkgeverszijde</i>	
De heer D.J. Vis (1969)	voorzitter
Mevrouw N. van den Berg (1959)	secretaris

<i>Benoemd vanuit werknemerszijde</i>	
De heer F.C.M. Amsing (1969)	
De heer O. O. van den Hoven (1984)	

<i>Gekozen door en uit pensioengerechtigden</i>	
De heer G.A. Roders (1954)	

Sleutelfunctiehouders per 31 december 2022

De heer F.C.M. Amsing	SFH Internal Audit
De heer O.O. van den Hoven	SFH Risico Beheer
De heer H. Veerman	SFH Actuariaal

Verantwoordingsorgaan per 31 december 2022

De heer G.J. Braam (1970)	vertegenwoordiger van de werkgever (voorzitter)
De heer B. ter Schure (1962)	vertegenwoordiger van de deelnemers
De heer A.S. de Wit (1950)	vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden (secretaris)

Compliance officer per 31 december 2022

De heer H. Pullen	TriVu, Zevenbergen
-------------------	--------------------

Visitatiecommissie

J. Ruben	voorzitter
H. Polee	lid
F. Rijksen	lid

Organisatie

Accountant	KPMG Accountants N.V., Utrecht
Actuaris (adviserend)	Towers Watson Netherlands B.V., Purmerend
Actuaris (waarmedkend)	Triple A – Risk Finance Certification B.V., Amsterdam
Administrateur	AZL N.V., Heerlen
Vermogensbeheerder	NN Investment Partners B.V. (NNIP), Den Haag, vanaf 6 maart 2023: Goldman Sachs Asset Management (GSAM)
Custodian	Caceis, Amsterdam

Meerjarenoverzicht

	2022	2021	2020	2019	2018
Aantallen					
Actieve deelnemers	720	715	715	725	738
Gewezen deelnemers	1.027	993	993	960	934
Pensioengerechtigden	320	303	279	256	237
Totaal aantal	2.067	2.011	1.987	1.941	1.909
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	14.083	13.877	13.728	11.872	13.674
Pensioenuitkeringen	-7.217	-6.778	-6.253	-5.772	-5.349
Beleggingen					
Belegd vermogen voor risico fonds ¹⁾	386.199	498.123	474.283	418.525	347.028
Belegd vermogen voor risico deelnemers	20.041	26.302	25.713	26.631	25.429
Beleggingsopbrengsten voor risico fonds	-118.453	16.852	46.755	65.306	-2.765
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	-5.266	2.078	2.637	4.090	-351
Rendement o.b.v. total return (volgens opgave van de vermogensbeheerder) ²⁾	-23,4%	3,6%	11,2%	18,8%	-0,5%
Reserves					
Algemene reserve	-5.595	2.408	-51.675	-38.788	-42.786
Bestemmingsreserve premiedepot	0	0	526	0	0
Beleggingsreserve	67.752	71.343	74.052	64.731	58.185
Totaal reserves	62.157	73.751	22.903	25.943	15.399

1) Zie pagina 79.

2) Betreft rendement over beleggingen voor risico pensioenfonds.

	2022	2021	2020	2019	2018
Technische voorzieningen					
<i>Technische voorzieningen voor risico fonds</i>					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	331.143	433.057	459.485	400.365	340.303
Voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	20.041	26.302	25.713	26.631	25.429
Totaal technische voorzieningen	351.184	459.359	485.198	426.996	365.732
Pensioenvermogen ¹⁾	413.341	533.110	507.575	452.939	381.131
Dekkingsgraad					
Aanwezig (volgens DNB-methode)	117,7%	116,1%	104,6%	106,1%	104,2%
Beleidsdekkingsgraad	121,2%	110,9%	99,9%	104,0%	108,5%
Vereiste dekkingsgraad	119,3%	115,5%	115,3%	115,2%	115,9%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,0%	104,0%	104,0%	104,0%	103,9%
Rente o.b.v. rentetermijnstructuur	2,50%	0,60%	0,20%	0,80%	1,44%
Kostenratio's					
Totale pensioenuitvoerings- en administratiekosten	1.180	849	758	708	829
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	1.135	834	763	722	850
Kosten vermogensbeheer	1.400	1.374	1.273	1.352	1.510
Transactiekosten	323	276	285	323	291
Totale kosten vermogensbeheer	1.723	1.650	1.558	1.675	1.801
Kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,25%	0,28%	0,29%	0,34%	0,41%
Transactiekosten in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,07%	0,06%	0,06%	0,08%	0,08%
Totale kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,32%	0,34%	0,35%	0,42%	0,49%

1) Het pensioenvermogen is de som van de reserves (excl. bestemmingsreserve premiedepot) en de totale technische voorzieningen.

Bestuursverslag

Algemeen

Het pensioenfonds geeft uitvoering aan het pensioenreglement zoals overeengekomen in de met Astellas B.V. en haar gelieerde ondernemingen afgesloten uitvoeringsovereenkomst, met inachtneming van de bepalingen vastgelegd in de Pensioenwet.

Uitgangspunt bij het handelen van iedere individuele bestuurder en het bestuur als geheel is dat wordt gehandeld in het belang van alle belanghebbenden bij het pensioenfonds rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van de genomen maatregelen. Het bestuur richt zich bij de vervulling van zijn taak naar de belangen van alle bij het pensioenfonds betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, de pensioengerechtigden en de werkgever en zorgt ervoor dat deze zich op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.

In dit bestuursverslag legt het bestuur tevens verantwoording af over de naleving van de Code Pensioenfonds 2018.

Profiel

Stichting Pensioenfonds Astellas

Stichting Pensioenfonds Astellas (hierna: het fonds) is een ondernemingspensioenfonds verbonden aan de onderneming Astellas B.V. en de aan haar gelieerde ondernemingen in Nederland.

Het fonds heeft de stichting als rechtsvorm en is statutair gevestigd in Leiden. In overeenstemming met de statuten wordt hierbij verslag uitgebracht over boekjaar 2022. De in het verslag vermelde bedragen zijn op basis van duizenden euro, tenzij anders is aangegeven.

Doelstelling

Statutaire doelstelling

Het doel van het fonds is het verstrekken en uitkeren van een ouderdomspensioen ten behoeve van de (gewezen) deelnemers. Dit ouderdomspensioen gaat in op de pensioendatum en is een aanvulling op de AOW-uitkering die door de overheid wordt uitbetaald. Daarnaast verstrekt het fonds nabestaandenpensioenen welke, in geval van overlijden van de (gewezen) deelnemer, aan diens partner en/of kinderen worden uitgekeerd. Bij arbeidsongeschiktheid van de deelnemer kan de pensioenverzekering worden voortgezet.

De financiering van de pensioenvoorziening vindt plaats door bijdragen van de aangesloten werkgever en werknemers. De afspraken met betrekking tot de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de aangesloten werkgever.

Het fonds heeft een actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) opgesteld waarin is gemotiveerd welk beleid wordt gevoerd om de doelstelling van het fonds te kunnen realiseren. In de abtn wordt nader ingegaan op de opzet van het pensioenfonds, de organisatie van het fonds, de inhoud en uitvoering van de pensioenregeling (pensioenovereenkomst), de financiële opzet (grondslagen,

beleidskader en sturingsmiddelen), hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem inclusief risicomanagement en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle alsmede de inhoud van de uitvoeringsovereenkomst.

Missie, visie en strategie

Het fonds heeft een missie, visie en strategie waarmee het fonds invulling geeft aan artikel 102a Pensioenwet en aan zijn statutaire doel. Vanwege de verschillende belangen waarmee het fonds op een evenwichtige wijze rekening dient te houden is het van belang dat het bestuur van het fonds vaststelt wat het op de lange termijn wil realiseren. Deze lange termijn doelstellingen worden vastgelegd in de missie en in de uitgangspunten om deze missie te verwezenlijken (strategie). Uit deze missie blijkt waar het fonds voor staat (visie), welke opdracht het fonds wil vervullen en welke waarden en normen het fonds kenmerken.

De missie luidt:

‘Stichting Pensioenfonds Astellas wil voor zijn (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden een toekomstbestendig en betrouwbaar pensioenfonds zijn dat de pensioenaanspraken kan blijven waarmaken.’

De visie luidt:

‘Het pensioenfondsbestuur wil, rekening houdend met de belangen van alle belanghebbenden, samen met deze belanghebbenden bouwen aan een goed pensioen voor iedereen. Het bestuur vindt ook een goede omgang met klachten van belang.’

Het Pensioenfonds Astellas doet dit binnen de kaders die sociale partners naar de toekomst toe bepalen.

Het Pensioenfonds Astellas heeft als ambitie een nominaal pensioen, waarbij koopkrachtbehoud wordt gefinancierd uit eventuele beleggingsrendementen.’

De strategie luidt:

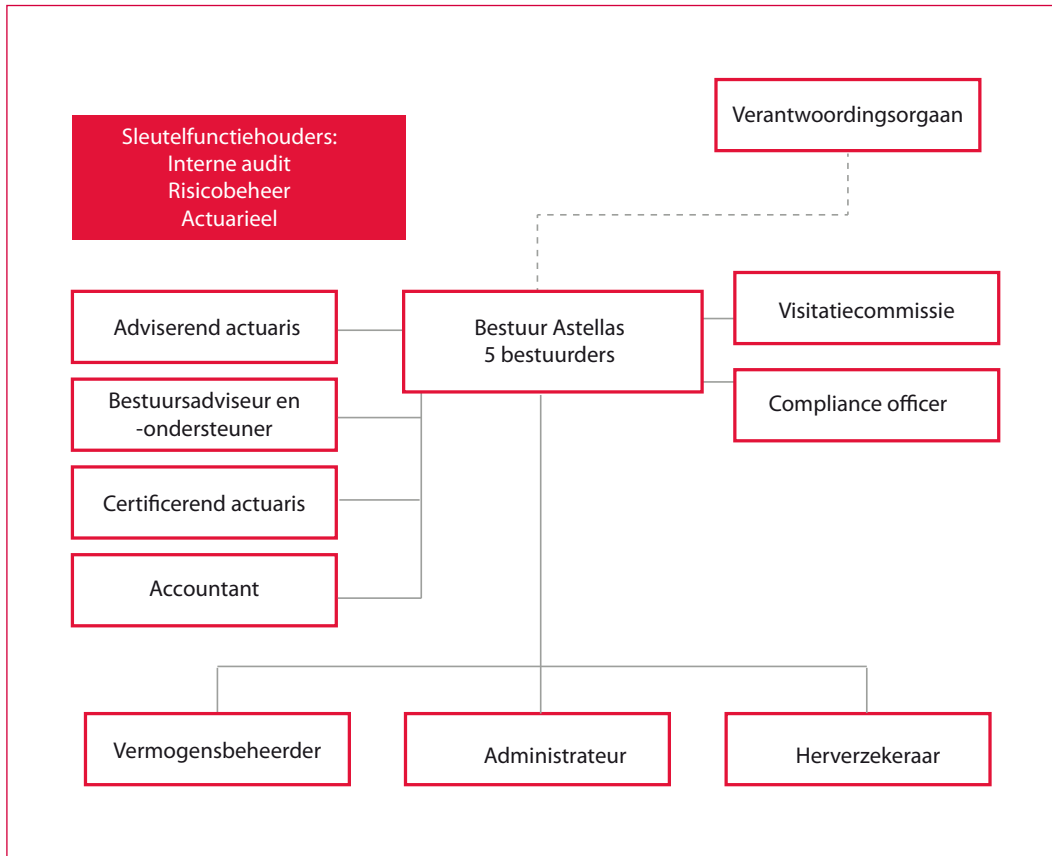
‘Het uitvoeringsbeleid van het pensioenfonds is gebaseerd op en vloeit voort uit de resultaten van een ALM-studie, waarvan de uitkomsten in de praktijk regelmatig worden getoetst. Hierover wordt in duidelijke en begrijpelijke bewoordingen met alle belanghebbenden gecommuniceerd.’

Structuur

Statuten

Op 31 december 2022 zijn de statuten van het fonds die op 22 februari 2022 notarieel zijn verleden van kracht.

Organogram

Bestuur

Het bestuur, dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van de door de werkgever toegezegde pensioenregeling, bestaat uit vijf personen: twee bestuurders worden voorgedragen door de werkgever, twee bestuurders worden voorgedragen door de Centrale Ondernemingsraad en één bestuurder wordt gekozen door en uit de pensioengerechtigden. De bestuurders worden voor een periode van vier jaar benoemd door het bestuur en treden af volgens een rooster van benoemingen. Na afloop van deze periode kunnen bestuurders maximaal twee maal worden herbenoemd.

Rooster van benoemingen per 31 december 2022:

N. van den Berg	1-1-2018 tot 1-1-2026
O.O. van den Hoven	22-3-2019 tot 1-1-2027
G.A. Roders	22-3-2019 tot 1-1-2027
D.J. Vis	8-2-2021 tot 1-1-2025
F.C.M. Amsing	10-3-2021 tot 1-1-2025

De heer G.A. Roders heeft zich na afloop van zijn benoemingsperiode per eind 2022 herkiesbaar gesteld en bleek, na afloop van de termijn tot kandidaatstelling, tevens enige kandidaat. Het bestuur heeft de heer Roders in de bestuursvergadering van 16 september 2022 met ingang van 1 januari 2023 herbenoemd als vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden in het bestuur.

In de bestuursvergadering van 13 december 2022 heeft het bestuur de heer O.O. van den Hoven na voordracht door de Centrale Ondernemingsraad herbenoemd als vertegenwoordiger van de werknemers in het bestuur en sleutelfunctiehouder risicobeheer.

Het bestuur vergaderde acht maal regulier in het verslagjaar. Het bestuur heeft twee keer met de visitatiecommissie en twee keer met het verantwoordingsorgaan en zeven keer met de sociale partners overlegd. Daarnaast heeft het bestuur ook een workshop datakwaliteit en tien sessies in het kader van de toekomstverkenning belegd. Het verantwoordingsorgaan is maandelijks door het (dagelijks) bestuur bijgepraat over de toekomstverkenning. Verder heeft het bestuur drie keer met DNB overlegd.

Het bestuur kent geen commissiestructuur maar heeft aandachtsgebieden toebedeeld aan de bestuursleden. Er zijn separate vergaderingen van het dagelijks bestuur, beleggingsvergaderingen en communicatievergaderingen belegd met een eigen verslaglegging. In het verslagjaar hebben zeven beleggingsvergaderingen, twee ALM-light-sessies en zeven communicatievergaderingen plaatsgevonden. In het verslagjaar hebben eenentwintig vergaderingen van het dagelijks bestuur plaatsgevonden waarvan acht met het verantwoordingsorgaan en twee met de werkgever. Verder heeft het dagelijks bestuur maandelijks overleg met de werkgever inzake de toekomst van het fonds en de visie van de werkgever hierop.

De belangrijkste aandachtspunten in het verslagjaar waren:

- de toekomst(bestendigheid) van het fonds;
- uitwerking toekomstscenario's inclusief het doorlopen van een RFI en RFP traject ten aanzien van een mogelijke collectieve waardeoverdracht (CWO) naar een andere pensioenuitvoerder;
- het overleg met de sociale partners, zijnde de werkgever en vakorganisaties, en centrale ondernemingsraad;
- het verlengen van de uitvoeringsovereenkomst en separaat daaraan het verlengen van de pensioenovereenkomst met AZL;
- vaststellen IT- en datakwaliteitsbeleid en voorbereidingen Kader Datakwaliteit met focus op mogelijke CWO;
- de governance van het fonds met evaluatie van IORP II en bestuurlijke zelfevaluatie onder externe begeleiding;
- de herbenoeming van de bestuursleden, de heren Roders en Van den Hoven;
- het nieuwe pensioenstelsel;
- de pensioenregeling met mogelijke (extra) toeslagverlening in 2022 en per 1 januari 2023;
- het verhogen van het opbouwpercentage in 2023 naar 1,8%;
- het communicatiebeleid;
- het aanstellen van een vervuller risicobeheer ter ondersteuning van de sleutelfunctiehouder risicobeheer
- het (jaar)plan voor het integraal risicomanagement;
- de opmaak van een vernieuwd beleid voor IT en datamanagement inclusief fitp-gap analyse;
- de uitvoering van een ALM-light studie 2022;
- de financiële positie van het fonds;
- het beleggingsbeleid;
- de wijziging van fondsdocumenten, zoals de ABTN inclusief financieel crisisplan, statuten en pensioenreglementen;
- de opmaak van een herzieningenbeleid en een vernieuwd beleid voor de omgang met klachten;
- de naleving van de Code Pensioenfondsen;
- het opstellen van herzieningenbeleid;
- het opstellen van eigen (ERB-)beleid in vervolg op de eigenrisicobeoordeling in 2021;
- het bestuursverslag en de jaarstukken 2021.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld, bestaande uit een vertegenwoordiger van de werkgever, een vertegenwoordiger van de deelnemers gekozen door en uit de (actieve) deelnemers en een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden, gekozen door en uit de pensioengerechtigden. Het bestuur vergadert minimaal tweemaal per jaar met het verantwoordingsorgaan.

Daarnaast zijn de leden van het verantwoordingsorgaan betrokken bij de bindende voordracht van de (leden van) de visitatiecommissie en de samenstelling van het verantwoordingsorgaan zelf en worden zij uitgenodigd bij eventuele studiedagen en kennissessies van het bestuur. De leden van het verantwoordingsorgaan worden formeel benoemd door het bestuur.

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan als vertegenwoordiger van de bij het fonds betrokken (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever.

Het lidmaatschap in het verantwoordingsorgaan van de heer M.J.J. van Rijswijk eindigde in verband met diens uitdiensttreding per 1 februari 2022. De heer G.J. Braam volgde hem tussentijds per 31 mei 2022 op als lid van het verantwoordingsorgaan ter vertegenwoordiging van de werkgever.

Rooster van benoemingen verantwoordingsorgaan per 31 december 2022:

M.J.J. van Rijswijk	1-1-2020 tot 1-2-2022 (in verband met uitdiensttreding)
G.J. Braam	31-5-2022 tot 1-7-2025
A.S. de Wit	1-1-2021 tot 1-1-2024
B. ter Schure	18-9-2020 tot 1-7-2023

In dit bestuursverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur in 2022 gevoerde beleid.

Intern toezicht

In het kader van goed pensioenfondsbestuur draagt het bestuur zorg voor intern toezicht.

Als voorgeschreven door de Wet Versterking Bestuur Pensioenfonds laat het bestuur jaarlijks een visitatie uitvoeren door een visitatiecommissie. Het bestuur heeft een contract afgesloten met VC Holland, met de mogelijkheid van tussentijdse opzegging. In 2023 heeft het bestuur een visitatie over het verslagjaar 2022 laten uitvoeren. De samenvatting van het verslag van de visitatiecommissie is verderop in dit verslag separaat toegevoegd.

Zoals te doen gebruikelijk heeft het bestuur de actiepunten uit de visitatie over het verslagjaar 2022 verwerkt in een 'actiepuntenlijst'. Voor de bevindingen van de visitatiecommissie over het verslagjaar 2022 wordt verwezen naar de 'Samenvatting Bevindingen Visitatie 2022' die separaat aan het bestuursverslag is toegevoegd.

Rooster van benoemingen visitatiecommissie per 31 december 2022:

H. Polee (lid)	1-1-2022 tot 1-1-2024
J. Ruben (voorzitter)	1-1-2018 tot 1-1-2024
F. Rijksten (lid)	1-1-2021 tot 1-1-2024

Sleutelfunctiehouders

De heer H. Veerman, werkzaam bij Triple A, is benoemd tot sleutelfunctiehouder van de actuariële functie.

De heer Van den Hoven (bestuurslid) is benoemd tot sleutelfunctiehouder van de risicobeheerfunctie. De taken van de vervuller worden vanaf medio januari 2022 uitgevoerd door First Pensions.

De heer Amsing is benoemd tot sleutelfunctiehouder interne audit. De taken van de vervuller worden uitgevoerd door BDO.

Compliance officer

De compliance officer houdt toezicht op de naleving van deze gedragscode en adviseert het Bestuur over de uitleg en de toepassing van de bepalingen in de gedragscode. De volgende werkzaamheden vallen onder taken van de compliance officer.

Beheer

- Signaleren en beoordelen van interne (organisatorische) en externe ontwikkelingen;
- Signalering en monitoring benodigde wijziging compliance documenten;
- Het adviseren en informeren van verbonden personen over de uitleg en toepassing van de gedragscode.

Toezicht

- Uitvraag gedragscode (één keer per jaar na afloop boekjaar; digitaal);
- Opleveren jaarrapportage en samenvatting ten behoeve van het bestuursverslag;
- Toelichting tijdens bestuursvergadering.

Advisering

- Advies compliance documenten (inhoudelijk en/of onderlinge samenhang);
- Bewustwording;
- Begeleiding SIRA;
- Behandeling incidenten en misstanden/vertrouwenspersoon;
- Overige advisering op verzoek;
- Aanbevelingen doen op het gevoerd beleid op het gebied van compliance met als doel te voldoen aan externe wet- en regelgeving en interne regels.

In december 2021 heeft het bestuur een contract voor onbepaalde tijd gesloten met Maatschap TriVu waarbij de heer H. Pullen als compliance officer betrokken blijft bij het fonds.

In het verslagjaar zijn door de compliance officer geen bijzonderheden gemeld. Wel heeft de compliance officer enkele aanbevelingen gedaan.

De aanbevelingen van de compliance officer zijn:

- Verbonden personen die werkzaam zijn bij de werkgever Astellas dienen hun functie bij de werkgever door te geven als nevenfunctie. De compliance officer beveelt aan om hier aandacht aan te besteden indien nieuwe verbonden personen tot het fonds toetreden;
- Indien voor een bepaald jaar een éénmalige goedkeuring is gegeven voor reguliere seminars die zijn georganiseerd door de vermogensbeheerder, pensioenuitvoerder of de adviserend actuaaris, dan vraagt de compliance officer dit voortaan ook met hem te delen;
- De compliance officer beveelt aan om incidenten bij uitbestedingspartijen ook direct bij de compliance officer te melden.

Het bestuur neemt de aanbevelingen van de compliance officer over.

De bestuursleden melden hun nevenfuncties aan de compliance officer. De volgende bestuursleden verrichten de in onderstaand overzicht opgenomen nevenfuncties:

Naam bestuurder	Nevenfuncties
N. van den Berg	Lid Belanghebbendenorgaan kring Ballast Nedam Stap Bestuurslid Bpf Waterbouw Bestuurslid Bpf Bouw Eigenaar Van den Berg HR & Legal Advies
G.A. Roders	Lid Raad van Toezicht Care4Homecare
D.J. Vis	Werkgeversvoorzitter BPF Schilders Voorzitter Belanghebbendenorgaan Ballast Nedam bij APF STAP (tot en met december 2022) Lid RvT PPF APG Projectleider nieuw pensioencontract BPOA/SPOA (Openbaar Apothekers) Lid RvC GoCredible

De werknemersvertegenwoordigers in het bestuur vervullen dagelijkse werkzaamheden uit hoofde van hun functie bij de aangesloten onderneming.

UBO-register

Het bestuur heeft in 2021 een UBO-register voor het fonds, aangelegd. In het kader van de Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme (Wwft) dient dit plaats te vinden om vast te kunnen stellen wie de uiteindelijk belanghebbende (UBO, ofwel 'ultimate beneficial owner') is. Het register is daartoe bij de Kamer van Koophandel ingeschreven.

Communicatie

Het bestuur hecht aan effectieve en juiste communicatie. Het fonds beschikt over een communicatieplan 2022-2023. Als algemene doelstelling voor dit communicatieplan geldt het bevorderen van transparantie over pensioenen en het stimuleren van pensioenbewustwording voor alle doelgroepen (deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden). In de Pensioenwet wordt dit omschreven als inzicht, overzicht en uitzicht.

Het gaat dan om:

- Informeren van deelnemers over het pensioen in het algemeen (basiskennis), over wijzigingen in de privésfeer die gevolgen voor het pensioen kunnen hebben (life events) én over de eigen pensioensituatie in relatie tot de pensioenregeling;
- Helpen bij en aanzetten tot het tijdig maken van keuzes en nemen van acties;
- Bevorderen van het bewustwordingsproces en positieve houding ten aanzien van pensioen in het algemeen, kennis van het eigen pensioen en van het fonds. Pensioen is een belangrijke secundaire arbeidsvoorwaarde binnen de totale beloning van werknemers;
- Het communicatieplan wordt jaarlijks geëvalueerd. Namens het bestuur is een bestuurder, de heer Roders, speciaal belast met het coördineren van de communicatie-activiteiten en voorbereiding van besluitvorming ten aanzien van communicatie onderwerpen.

Communicatie deelnemers, pensioengerechtigden en slapers

In het communicatieplan is een aantal speerpunten benoemd waaraan het fonds in 2022-2023 specifieke aandacht besteedt. Daartoe behoren:

- Wijzigingen in de pensioenregeling en belangrijke cijfers 2022;
- Informatie over pensioen en inlog in 'Mijn pensioencijfers';

- Het nieuwe pensioenstelsel en de gevolgen daarvan voor de deelnemers;
- De Pensioen 3-daagse;
- Informatie over beleggen, de financiële positie van het fonds en keuzemogelijkheden in de pensioenregeling;
- De toekomst(verkenning) van het fonds .

Uit het laatste deelnemerstevredenheidsonderzoek onder de actieve deelnemers en pensioengerechtigden bleek dat de communicatie van het fonds over het algemeen goed wordt gewaardeerd. Dat betekent dat het communicatiebeleid op dezelfde manier kan worden voortgezet. Het advies was wel de communicatie te vereenvoudigen. Dit advies is meegenomen in de actualisatie van het communicatieplan. De informatie wordt bijvoorbeeld op een meer visuele manier aangeboden, bijvoorbeeld via infographics, animaties of video's.

De website van het fonds neemt een belangrijke plaats in bij de communicatie-activiteiten van het fonds. Op de website worden regelmatig nieuwsberichten gepubliceerd. Maandelijks wordt informatie verstrekt over de ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad van het fonds.

Pensioen 1-2-3 en Pensioenvergelijker

Pensioen 1-2-3 is een digitaal communicatiemiddel dat iedere pensioenuitvoerder op grond van de Wet pensioencommunicatie moet gebruiken. Dit document bestaat uit drie lagen. De deelnemer krijgt gelaagde informatie over zijn pensioenregeling. Laag 1 bevat een beknopte weergave van de pensioenregeling. In laag 2 worden de onderdelen uit laag 1 uitgebreider beschreven. Laag 3 bestaat uit documenten die bij de regeling horen, bijvoorbeeld het pensioenreglement. De Pensioen 1-2-3 van het fonds is op de website te vinden.

Ook is voor deelnemers de Pensioenvergelijker beschikbaar. De Pensioenvergelijker is een checklist die de deelnemer helpt om de eigen pensioenregeling desgewenst te kunnen vergelijken met een andere pensioenregeling. Hoewel het niet wettelijk verplicht is, heeft het fonds de pensioenvergelijker gevuld met informatie over de eigen pensioenregeling. Deze is terug te vinden op de website van het pensioenfonds.

UPO

De UPO-modellen zijn in 2022 niet gewijzigd.

Uitbestede werkzaamheden

De pensioenadministratie (deelnemersadministratie en pensioenbetalingen) en de financiële administratie worden verzorgd door AZL N.V. te Heerlen.

Het beheer en de administratie van de DC regeling en de DC kapitalen wordt sinds 2018 verzorgd door NNIP.

Het vermogen van het fonds en de beleggingsadministratie worden beheerd door NNIP die als fiduciair vermogensbeheerder optreedt. NNIP werkt hierbij op basis van de door het bestuur vastgestelde richtlijnen met betrekking tot het vermogensbeheer. Caceis is de custodian van het fonds.

De compliance werkzaamheden zijn uitbesteed aan Maatschap TriVu.

BDO is werkzaam als vervuller ten behoeve van de sleutelfunctiehouder Internal Audit.

First Pensions is werkzaam als vervuller ten behoeve van de sleutelfunctiehouder Risicobeheer (vanaf januari 2022).

Het bestuur heeft de bestuursadvisering en -ondersteuning uitbesteed aan AZL N.V.. Voor actuariële werkzaamheden en actuariële en strategische adviezen maakt het bestuur gebruik van de diensten van Willis Towers Watson. Voor de waarmerking van de voorziening pensioenverplichtingen maakt het bestuur gebruik van de waarmerkende actuariële diensten van Triple A – Risk Finance Certification B.V.

De controle van de administratie en de jaarrekening wordt verricht door KPMG Accountants N.V. te Utrecht.

Het fonds heeft de rechten en plichten van de externe partijen vastgelegd in schriftelijke overeenkomsten met daar waar van toepassing een Service Level Agreement (SLA).

Wet- en regelgeving

Code Pensioenfondsen 2018

De in 2018 herziene Code Pensioenfondsen is wettelijk verankerd. De normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. De normen in de Code zijn weliswaar leidend, maar de Code laat ruimte voor eigen verantwoordelijkheid van het pensioenfondsbestuur. Het fonds mag de Code daarom naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'- beginsel.

In het navolgende overzicht zijn de normen van de Code opgenomen waaraan het fonds in het verslagjaar niet (volledig) heeft voldaan en de motivatie daarvan.

Normen uit de Code Pensioenfondsen waarvan door het fonds is afgeweken in 2022:

normnummer	Inhoud norm	Toelichting op afwijking
33	In zowel het bestuur als in het VO is er ten minste één man en één vrouw. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	De samenstelling van het bestuur voldoet aan deze norm. Die van het VO niet. Het VO streeft dit na voor zover mogelijk gelet op de beperkte beschikbaarheid van geschikte kandidaten en de omvang van het VO. Het bestuur beschikt ter bevordering van de diversiteit over een diversiteitsbeleid. Onderdeel daarvan zijn specifieke maatregelen ter bevordering van diversiteit in verantwoordingsorgaan.

De Code Pensioenfondsen 2018 verplicht tot het opnemen van een rapportage in het jaarverslag over de naleving van acht omschreven rapportagenormen. Hierna wordt een overzicht gegeven van deze rapportagenormen met de bijbehorende toelichting.

Naleving rapportagenormen uit de Code Pensioenfondsen

normnummer	Voldoet het pensioenfonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
<p>Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het fonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.</p>	<p>Ja</p>	<p>Inzicht in de risico's op korte en lange termijn wordt geboden in de paragrafen 'Korte termijn risicohouding' en 'Lange termijn risicohouding' die onderdeel zijn van het hoofdstuk 'Risicomanagement'.</p> <p>Verantwoording over de gemaakte beleidskeuzes vindt plaats middels het bestuursverslag. Daarbij wordt verwezen naar met name de volgende hoofdstukken: 'Pensioenregeling', 'Communicatie', 'Beleggingen', 'Bestuur en organisatie', 'Uitbestedingsbeleid' en 'Risicomanagement'.</p> <p>Daarnaast zijn diverse beleidsdocumenten beschikbaar via de website van het fonds.</p>
<p>Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.</p>	<p>Ja</p>	<p>Er is een competentieprofiel opgesteld waaraan bestuurders worden getoetst. Ook worden aspirant bestuursleden in de gelegenheid gesteld gedurende het jaar voorafgaand aan hun benoeming in de vergaderingen aanwezig te zijn als toehoorder. Het bestuur kent een geschiktheidsplan. Het bestuur is divers samengesteld, met één jonger bestuurslid en één vrouwelijk bestuurslid.</p> <p>Het VO is een afspiegeling van werkgever, werknemers en gepensioneerden. Voor vertegenwoordigers van werknemers en gepensioneerden worden verkiezingen georganiseerd. De uitkomst van deze verkiezingen is voor het bestuur een gegeven. Bij de kandidaatstelling wordt door het bestuur aangedrongen op diversiteit.</p> <p>Diversiteit is vastgelegd in beleid. Bij werving in de toekomst wordt, waar mogelijk, specifiek aandacht besteed aan groepen die onvoldoende/ minder vertegenwoordigd zijn. Bij gelijke geschiktheid wordt de voorkeur gegeven die het meest passend is in het kader van deze diversiteitsnorm.</p>

normnummer	Voldoet het pensioenfonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
<p>Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.</p>	<p>Niet volledig, de afwijking is hiervoor toegelicht.</p>	<p>In het hoofdstuk 'Governance' onder 'Diversiteit' rapporteert het bestuur over de diverse samenstelling van fondsorganen, de doelen ten aanzien van diversiteit en de stappen voor het bevorderen van diversiteit. Het bestuur beschikt ter bevordering van de diversiteit over een diversiteitsbeleid.</p>
<p>Norm 39 Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Een lid van het verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het verantwoordingsorgaan zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.</p>	<p>Ja</p>	<p>Bestuur: de benoemingsprocedure van bestuurders is vastgelegd in de statuten en voldoet aan de norm. Raad van Toezicht: n.v.t. VC: de benoemingsprocedure is vastgelegd in het Reglement visitatie. Het VO doet een bindende voordracht voor de samenstelling van de VC. VO: de benoemingsprocedure is vastgelegd in het Reglement VO en vindt plaats door het bestuur. Ontslag vindt plaats door het VO zelf.</p>
<p>Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.</p>	<p>Ja</p>	<p>Dit maakt onderdeel uit van de werkzaamheden van de visitatiecommissie. Bij opdrachtverstrekking ziet het bestuur hierop toe. Jaarlijks vraagt het bestuur de visitatiecommissie te verklaren dat het de Code bij zijn taak betreft. Een samenvatting van het visitatierapport is opgenomen in dit bestuursverslag in het hoofdstuk 'Visitatiecommissie'.</p>

normnummer	Voldoet het pensioenfonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
<p>Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.</p>	<p>Ja</p>	<p>Zie de paragraaf 'Missie, visie en strategie' als onderdeel van het hoofdstuk 'Bestuur en organisatie' in dit bestuursverslag.</p>
<p>Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.</p>	<p>Ja</p>	<p>In het bestuursverslag wordt gerapporteerd over het MVB beleid (zie de paragraaf 'Maatschappelijk Verantwoord Beleggen') en er is een toelichtende tekst over dit beleid opgenomen op de website van het fonds.</p>
<p>Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.</p>	<p>Ja</p>	<p>De afspraken binnen het fonds over integriteit zijn vastgelegd in de Gedragscode van het fonds. De naleving van deze gedragscode wordt jaarlijks getoetst door de compliance officer. In het hoofdstuk 'Governance' onder 'Gedragscode / Compliance Officer' rapporteert het bestuur hierover.</p>
<p>Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.</p>	<p>Ja</p>	<p>In het hoofdstuk 'Governance' wordt in de uitvoering van beleid gerapporteerd over de behandeling van klachten en geschillen.</p> <p>De klachten- en geschillenprocedure is beschikbaar op de website van het fonds.</p>

De Monitoringscommissie ziet toe op de naleving van de Code Pensioenfonds. De Stichting Zelfregulering Pensioenfonds draagt zorg voor de financiering van de Monitoringcommissie en de Ombudsman Pensioenen namens de pensioensector. Ten behoeve van deze financiering vraagt de Stichting verplichte bijdragen aan de pensioenfonds, die actief zijn in Nederland.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Het fonds heeft in 2019 de Algemene Verordening Gegevensbescherming geïmplementeerd. In juli 2019 heeft de Pensioenfederatie de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen gepubliceerd. De Gedragslijn beoogt een sector breed kader te bieden voor de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. De Gedragslijn is per 1 januari 2020 in werking getreden.

Om de naleving van de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen (AVG) te waarborgen en dit aantoonbaar te maken heeft het fonds de volgende activiteiten en beheersmaatregelen uitgevoerd.

Door AZL wordt jaarlijks een Privacy rapportage opgeleverd (maart 2022). In deze rapportage wordt eerst beschreven hoe de privacy in het bestaande privacy raamwerk van AZL is geborgd. Het bestuur is geïnformeerd over welke maatregelen, instructies en procedures AZL neemt om te zorgen voor een gedegen privacy raamwerk. Tevens is toegelicht welke acties zijn uitgevoerd en wordt inzichtelijk gemaakt welke ontwikkelingen zich hebben voorgedaan. Ook is stilgestaan bij de actuele wet- en regelgeving en de invulling die is gegeven aan de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen van de Pensioenfederatie. Vanuit het bestuur is de Privacy rapportage beoordeeld en is in mei 2022 deelgenomen aan een themabijeenkomst waarin nader is ingegaan op AVG, compliance & privacy en andere relevante onderwerpen zoals cybersecurity. Conclusie is dat het beleid voldoet aan de wet- en regelgeving. Tevens wordt de privacyrapportage telkenjare besproken in een bestuursvergadering.

Het bestuur heeft in 2021 het privacybeleid van het fonds vergeleken met de inhoud van de Gedragslijn. Daarbij is geconstateerd dat de Gedragslijn uitgebreider is dan het privacybeleid van het fonds, maar het privacybeleid van het fonds geen tegenstrijdigheden bevat met de Gedragslijn, en de kernelementen uit de Gedragslijn onderdeel zijn van het privacybeleid van het fonds. De uitkomsten heeft het bestuur ter beeldvorming besproken in december 2021. In 2022 is het privacybeleid nader besproken en geactualiseerd in samenspraak met de risicobeheerfunctie en interne auditfunctie. Het bestuur heeft het geactualiseerde privacybeleid in mei 2022 vastgesteld.

Sleutelfunctiehouders en -vervullers

Per 13 januari 2019 is de IORP-II richtlijn geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving.

De Pensioenwet verplicht een pensioenfonds te beschikken over een aantal sleutelfuncties ter ondersteuning van de governance van het fonds. Het betreft de volgende sleutelfuncties:

- een risicobeheerfunctie;
- een interne auditfunctie;
- een actuariële functie.

De risicobeheerfunctie beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheersysteem. Ook heeft de risicobeheerfunctie een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer.

De interne auditfunctie is belast met het uitvoeren van (interne) audits binnen de bedrijfsvoering van het pensioenfonds.

De belangrijkste taak van de interne auditfunctie is het periodiek evalueren van de adequaatheid en doeltreffendheid van de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de beheerste en integere bedrijfsvoering van het pensioenfonds.

De actuariële functie heeft een controlerende rol. In het kader van de actuariële functie wordt onder meer toezicht gehouden op het berekenen van de technische voorzieningen, wordt beoordeeld of de daarbij gehanteerde methodieken en onderliggende modellen, gebruikte gegevens en aannamen passend zijn en worden, waar nodig, corrigerende maatregelen voorgesteld.

De sleutelfunctiehouders rapporteren periodiek hun (materiële) bevindingen en aanbevelingen op het gebied dat onder hun verantwoordelijkheid valt aan het bestuur en de visitatiecommissie.

De aanbeveling die is gedaan vanuit de actuariële sleutelfunctiehouder, betreft het aantonen dat voldoende beheersmaatregelen zijn getroffen voor tijdige, juiste en volledige aanlevering van mutaties door de werkgever. Het bestuur heeft zich inmiddels hiervan verzekerd en de geldende afspraken aangescherpt mede om toekomstige mogelijke achterstanden te voorkomen. Het bestuur monitort de opvolging ervan en zal het traject eveneens de komende periode evalueren.

De aanbeveling die gedaan is vanuit de sleutelfunctiehouder interne audit betreft het opstellen van een integraal datakwaliteitsbeleid. Separaat was dit reeds een onderwerp dat het bestuur onderhanden had. Met het vaststellen van het datamanagementbeleid in 2022 heeft het bestuur invulling gegeven aan de aanbeveling.

In 2022 heeft het bestuur de inrichting van IORP II en onderliggende principes geëvalueerd en bijgewerkt met een beknopte verwijzing naar de strategische risico's.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Verantwoord beleggen is een belangrijk thema voor het Bestuur. Het Bestuur heeft in 2017 de intentieverklaring I(nternationaal) M(aatschappelijk) V(erantwoord) O(ndernemen) pensioenfonds ondertekend. In 2018 hebben de gesprekken geleid tot een convenant tussen de pensioensector, ngo's, overheid en vakbonden. Het Bestuur heeft besloten het 'Brede Spoor' van het IMVB convenant te ondertekenen.

Het zogenoemde 'Brede Spoor' is van toepassing op alle pensioenfonds die het convenant hebben ondertekend. Hierin maken de pensioenfonds afspraken over de implementatie van de richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en van de Verenigde Naties (UNGP's). De richtlijnen zijn erop gericht om negatieve effecten van een onderneming (of de keten erachter) in kaart te brengen, te prioriteren en te adresseren.

Het fonds heeft in 2021 een update van het Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) vastgesteld na een uitvraag en bevestiging onder deelnemers van het pensioenfonds. Dit beleidsdocument is ook beschikbaar gemaakt op de website van het fonds. MVB is een belangrijk onderdeel van de beleggingsovertuigingen van het fonds. Het fonds beschouwt het behalen van financieel rendement als zijn belangrijkste doelstelling, maar wel binnen de kaders van het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid. Daarbij is het fonds ervan overtuigd, dat duurzaamheids-factoren niet alleen bijdragen aan het reduceren van beleggingsrisico's, maar ook kunnen worden gebruikt om beleggingskansen te identificeren. Gegeven de eigen omvang heeft het fonds niet de ambitie om voorloper te zijn ten aanzien van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Het fonds neemt de wettelijke eisen als startpunt voor het beleid, maar zet daarbovenop extra stappen, op basis van eigen overtuigingen, ambities en doelstellingen.

Het fonds wenst nadrukkelijk stappen te zetten om de duurzaamheidskenmerken van de beleggingsportefeuille te verbeteren. Bij de selectie van nieuwe beleggingsoplossingen (categorieën en fondsen) vormen MVB-aspecten altijd integraal onderdeel van het besluitvormingsproces. Het fonds geeft duidelijke MVB-kaders mee bij de zoektocht naar nieuwe beleggingsoplossingen, maar beoordeelt beleggingen ook op andere aspecten, waaronder kosten, rendementsverwachtingen en andere relevante criteria.

Het fonds streeft naar een beleggingsportefeuille die betere duurzaamheidskenmerken heeft dan de brede marktindex, binnen geldende financiële doelstellingen. Waar mogelijk zullen daarom duurzaamheidsdoelstellingen worden meegegeven aan de aangestelde vermogensbeheerders. Omdat het fonds in beperkte mate zelf direct belegt, maar dit veelal via beleggingsfondsen en veelal via een passieve beleggingsstrategie doet, zijn deze doelstellingen onderdeel van het selectie- en evaluatieproces van deze beleggingsfondsen.

Het fonds legt verantwoording af over de implementatie en uitvoering van het gevoerde beleid aan de deelnemers en andere stakeholders. Dit doet het fonds door ten minste één keer per jaar op onze website een verslag te publiceren met daarin (onder andere):

- De uitvoering en resultaten van ons stem- en engagementbeleid;
- De ESG-risico's en -kenmerken van beleggingsportefeuille;
- De maatschappelijke impact van de beleggingen;
- Het uitsluitingenbeleid;
- Het deelnemersonderzoek 2021 waar ook MVB deel van uitmaakte.

Eind 2021 zijn er discussies geweest over de toekomstbestendigheid als fonds. Dit heeft ertoe geleid dat in 2022 een traject is opgestart met als doel om de huidige en toekomstige aanspraken middels een collectieve waardeoverdracht (CWO) op relatief korte termijn onder te brengen bij een andere pensioenuitvoerder. De verwachte horizon van het fonds is daarmee beperkt. Dit zorgt ervoor dat het MVB beleid nog niet volledig is geïmplementeerd. Het fonds kiest ervoor om gegeven de verwachte beperkte horizon (implementatie) kosten van nieuw beleid zoveel mogelijk te voorkomen. Indien het fonds alsnog zelfstandig doorgaat, dan zal de implementatie van het MVB beleid verder worden opgepakt.

In onderstaande beschrijving wordt de huidige situatie betreffende het MVB-beleid per beheerder samengevat.

NNIP (beheerder Euro staatsleningen):

- UNPRI/UNGC onderschreven;
- Beleid voldoet aan wettelijke eisen betreffende niet-beleggen in producenten van clustercommunity.

Aberdeen Standard Investments (beheerder Euro bedrijfsobligaties):

- UNPRI/UNGC onderschreven;
- Beleid voldoet aan wettelijke eisen betreffende niet-beleggen in producenten van clustercommunity;
- Op voorhand zijn beleggingen in controversiële wapens, schenders van UN Global Compact en tabaksproducenten uitgesloten;
- Ondernemingen met een lage ESG score in sectoren met een verhoogd ESG risico worden actief uitgesloten;
- ESG is onderdeel van de fundamentele beoordeling van ondernemingen;
- Engagement is onderdeel van de dienstverlening.

Aberdeen Standard Investments (beheerder Europees niet-beursgenoteerd vastgoed):

- UNPRI/UNGC onderschreven;
- Beleid voldoet aan wettelijke eisen betreffende niet-beleggen in producenten van clustercommunity;
- ESG is integraal onderdeel van de investerings- en governanceprocessen.

CBRE (beheerder Nederlandse woningen en Europees niet-beursgenoteerd vastgoed):

- UNPRI/UNGC onderschreven;
- Beleid voldoet aan wettelijke eisen betreffende niet-beleggen in producenten van clustercommunity;
- ESG is integraal onderdeel van de investerings- en governanceprocessen.

Northern Trust (beheerder aandelen Ontwikkelde markten, aandelen Opkomende markten; passief):

- UNPRI/UNGC onderschreven;
- Beleid voldoet aan wettelijke eisen betreffende niet-beleggen in producenten van clustercommunity;
- Op voorhand zijn beleggingen in controversiële wapens, schenders van UN Global Compact en tabaksproducenten uitgesloten;
- Engagement en stemmen zijn onderdeel van de dienstverlening.

Northern Trust (beheerder wereldwijd beursgenoteerd vastgoed; passief):

- UNPRI/UNGC onderschreven;

- Beleid voldoet aan wettelijke eisen betreffende niet-beleggen in producenten van clustermunie.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Op grond van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) moeten pensioenfondsrapporteren over hoe ze omgaan met de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingsbeslissingen op mens, milieu en samenleving.

Het fonds heeft zich niet geïnclassificeerd als SFDR-artikel 8' of artikel 9' en ten aanzien van artikel 4 SFDR heeft het fonds gekozen voor de 'opt out'. Er zijn derhalve geen verplichte rapportages. Deze keuze is mede gemaakt vanwege de verwachte beperkte horizon van het fonds en de wens om op dit moment geen onnodige kosten te maken. Indien het fonds alsnog zelfstandig door zal gaan, dan zal het fonds deze keuze heroverwegen.

Beleidsdekkingsgraad

De Nederlandsche Bank schrijft sinds 1 januari 2015 een beleidsdekkingsgraad voor die het fonds dient te gebruiken bij alle besluiten omtrent het verlenen van toeslagen, maar ook het eventueel korten op aanspraken en rechten van zijn (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Deze beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde (feitelijke) dekkingsgraad over de laatste twaalf maanden. Het bestuur van het fonds hanteert de beleidsdekkingsgraad bij alle belangrijke besluiten vanaf 1 januari 2015.

Mede aan de hand van de beleidsdekkingsgraad wordt bepaald of het fonds in een tekortsituatie verkeert, of een pensioenverlaging noodzakelijk is en of toeslag verleend kan worden.

De feitelijke dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad van het fonds worden berekend door AZL Actuarieel. Het bestuur en AZL zijn een procedure ten aanzien van de methode van berekenen van de feitelijke dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad overeengekomen. Deze berekeningswijze is als bijlage bij de actuariële bedrijfstechische nota van het fonds opgenomen. Het fonds heeft afspraken met AZL gemaakt over het moment van doorvoeren van wijzigingen. Dit is in beginsel de maand volgend op het wijzigingsbesluit. De beleidsdekkingsgraad van het fonds bedroeg ultimo 2022 121,2% (ultimo 2021 was dit 110,9%). In de beleidsdekkingsgraad ultimo 2022 is al rekening gehouden met de toeslagverlening van 7,05% per 1 januari 2023.

De feitelijke dekkingsgraad van het fonds bedroeg ultimo 2022 117,7% (ultimo 2021 was dit 116,1%). Het verloop van de feitelijke dekkingsgraad in het verslagjaar zag er als volgt uit:

Ontwikkeling dekkingsgraad (in %)	2022	2021
Primo	116,1%	104,6%
Opbouw en arbeidsongeschiktheid	-/-0,4%	-/-0,3%
Uitkeringen	0,2%	0,0%
Toeslagverlening	-/-8,3%	0,0%
Renteverandering	43,1%	7,5%
Overrendement	-/-32,4%	4,3%
Wijziging actuariële grondslagen	-/-1,2%	0,0%
Overige oorzaken	0,6%	0,0%
Ultimo	117,7%	116,1%

Reële dekkingsgraad

Daarnaast is de reële dekkingsgraad een belangrijke graadmeter voor de financiële positie van het pensioenfonds, in relatie tot de toeslagmogelijkheden van het pensioenfonds. De reële dekkingsgraad is de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de dekkingsgraad waarbij volledige prijsindexatie is toegestaan. Ultimo 2022 bedroeg de reële dekkingsgraad 91,7% (ultimo 2021 was dit 90,1%). Een reële dekkingsgraad lager dan 100%, impliceert dat het fonds niet in staat is om de pensioenen volledig aan te passen met de prijsinflatie.

Haalbaarheidstoets

Het fonds dient een aanvangshaalbaarheidstoets uit te voeren bij invoering van een nieuwe regeling of op het moment dat zich een significante wijziging voordoet. Het bestuur dient daarbij te bepalen of sprake is van een significante wijziging. Daarnaast was deze toets verplicht voorgeschreven door DNB bij de invoering van het nFTK in 2015.

Het fonds heeft de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd medio 2015 en heeft daarbij het verwachte pensioenresultaat en het verwachte pensioenresultaat in een slecht weer scenario vastgesteld. Het fonds dient het verwachte pensioenresultaat in een slecht weer scenario vast te stellen op basis van gekozen ondergrenzen die passen binnen de risicohouding die het fonds heeft vastgesteld. Deze risicohouding is na overleg met sociale partners door het bestuur vastgesteld.

In juni 2022 heeft het fonds de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. De uitkomsten van deze jaarlijkse haalbaarheidstoets voldoen aan de door het fonds vastgestelde ondergrens (mediaan 77%) en maximale relatieve afwijking t.o.v. de mediaan (33%).

	Risicohouding (lange termijn)	2022	2021	
Toetsing – Pensioenresultaat	Ondergrens	Resultaat	Resultaat	Voldaan?
Vanuit feitelijke financiële positie				
Mediaan	77%	86,6%	86,6%	Ja
5e percentiel ¹⁾		66,7%	64,0%	
Relatieve afwijking t.o.v. mediaan	33%	23,0%	28,0%	Ja

De uitkomsten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets 2022 voldoen aan de vastgestelde ondergrenzen.

Naleving wet- en regelgeving

Toezichthouders

In 2022 zijn aan het fonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door de toezichthouders De Nederlandsche Bank N.V. en/of de Stichting Autoriteit Financiële Markten geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

1) Slecht weer scenario

Datalekken

In 2022 hebben twee datalekken plaatsgevonden bij het fonds. Een meldingsplichtig datalek wordt en is volgens de geldende voorschriften gemeld bij de autoriteit persoonsgegevens. Bovendien zijn verbetermaatregelen getroffen.

Klachten en geschillen

Het fonds heeft een klachten- en geschillenprocedure. Deze klachten- en geschillenprocedure biedt ook de mogelijkheid om een door het bestuur in de interne procedure genomen besluit voor te leggen aan de Ombudsman Pensioenen. Het fonds heeft in 2022 geen klachten of geschillen ontvangen. Ook zijn er geen klachten ingediend bij de Ombudsman Pensioenen.

In lijn met de nieuwe Gedragslijn goed omgaan met klachten van de Pensioenfederatie heeft het bestuur in de tweede helft van 2022 een nieuwe klachtenregeling inclusief klachtenbeleid en klachtenreglement opgezet en vervolgens voorgelegd aan het verantwoordingsorgaan voor advies. De nieuwe klachtenregeling zal in de eerste helft van 2023 worden vastgesteld.

Herzieningenbeleid

In december 2022 heeft het bestuur een herzieningenbeleid voor het fonds vastgesteld. Hierbij is ook rekening gehouden met de verwachting van de AFM en de gegeven handvatten van de Pensioenfederatie. Het herzieningenbeleid bevat de wijze waarop in voorkomend geval wordt omgegaan met het corrigeren en eventueel terugvorderen van foutieve verwerkingen, rekening houdend met onvoorziene gevallen.

ABTN

De Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) wordt jaarlijks door het bestuur geactualiseerd. In de bestuursvergaderingen van 22 juni en 13 december 2022 is de ABTN vastgesteld, waarbij de besluitvorming uit het verslagjaar 2022 is verwerkt en geconstateerd is dat de ABTN voldoet aan de geldende wet- en regelgeving.

In dit kader heeft het bestuur in het najaar 2022 ook de overlevingsgrondslagen en andere (actuariële) grondslagen geactualiseerd en vastgesteld conform advies van de adviserend actuaris WTW.

Pensioenregeling 2022

Met ingang van 1 januari 2015 bestaat de pensioenregeling voor de deelnemers uit een middelloonregeling (uitkeringsovereenkomst) en een gesloten beschikbare premieregeling (premieovereenkomst).

De pensioenregeling van het fonds zag er op 31 december 2022 op hoofdlijnen als volgt uit:

Regeling voor werknemers vanaf 2021

Pensioensysteem	(voorwaardelijk middelloon met vaste premie CDC-regeling)
Pensioenrichtleeftijd	68 jaar
Opbouwpercentage ouderdomspensioen (ambitie)	1,65%
Opbouwpercentage partnerpensioen (ambitie)	1,155%
Partnerpensioen	opbouwbasis
Maximum salaris	€ 114.886,-
Franchise	€ 15.860,-
Maximum pensioengrondslag	€ 99.026,-
Pensioenpremie	33,4% van pensioengrondslag

Middelloonregeling

Deze pensioenregeling is een middelloonregeling gebaseerd op een zogenaamde Collective Defined Contribution (CDC)-financiering van de regeling.

Deze CDC-regeling kenmerkt zich met name door de vaste premie die de werkgever afdraagt aan het fonds. Door het betalen van deze premie heeft de werkgever aan zijn pensioenverplichting voldaan. De door sociale partners overeengekomen vaste premie voor de jaren 2020 tot en met 2022 bedraagt 25,4% van de loonsom. Het fonds vertaalt deze vaste premie jaarlijks naar een percentage van de reglementaire pensioengrondslagsom (thans 33,4%) en wendt deze aan ten behoeve van de opbouw van actieve deelnemers. Wanneer er na het toekennen van het maximaal opbouwpercentage van 1,65% een saldo uit de premie resteert, wordt hiervan een reserve gevormd ten behoeve van 'toekomstige opbouw'. Wanneer de premie ontoereikend blijkt, zal de opbouw over dat jaar evenredig verminderd worden – eerst na aanwending van eventueel aanwezige middelen in deze reserve. Dat is het geval voor het jaar 2022 waardoor het opbouwpercentage voor 2022 is vastgesteld op 1,37%. Het premiedepot (de reserve voor toekomstige opbouw) bedraagt ultimo 2022 € 0.

Vanaf 2020 hanteert het fonds een dempingssystematiek op basis van een twaalfmaands gemiddelde rente, waarbij wordt uitgegaan van een toeslag ter grootte van nul. Op basis van voorgaande systematiek wordt de premie getoetst en de hoogte van de jaarlijkse opbouw vastgesteld. Het bestuur heeft op 20 september 2019 het besluit genomen om de kostenvoorziening voor 2020 vast te stellen 3,6% van de netto technische voorziening. Dit percentage is gebaseerd op de intentie om in het geval de uitvoeringsovereenkomst wordt beëindigd (als gevolg van opzegging of als gevolg van faillissement van de werkgever) het fonds te liquideren waarbij de verplichtingen door middel van een collectieve waardeoverdracht binnen twee jaar worden overgedragen naar een externe partij. In samenhang met deze verlaging heeft het bestuur besloten om de kostenopslag in de premie vanaf 2020 te verhogen naar 1,7%.

Premieovereenkomst (beschikbare premieregeling, DC-regeling)

Naast bovenstaande regeling voert het fonds een gesloten beschikbare premieregeling (DC-regeling) voor de deelnemer die op 31 december 2014 in dienst was bij de werkgever en deelneemt aan pensioenreglement 2015 dan wel pensioenreglement 2006 van het fonds of gewezen deelnemer is op 31 december 2014 en beschikt over een kapitaal dat is opgebouwd in de DC-regeling van het pensioenreglement 2006. Per 1 januari 2015 zijn stortingen door de werkgever dan wel deelnemer niet meer mogelijk.

Het pensioenkapitaal in de DC-regeling wordt belegd overeenkomstig een life cycle mix bij NNIP. In de periode vijftien jaar voorafgaand aan de pensioenrichtdatum heeft de deelnemer de keuze uit een aantal life cycles, waardoor de deelnemer meer keuzemogelijkheden inzake de beleggingen heeft en tevens kan 'voorsorteren' op een vaste of een variabele uitkering.

De (gewezen) deelnemer kan het kapitaal aanwenden voor de aankoop van een vastgestelde uitkering inzake extra ouderdoms- of nabestaandenpensioen in de CDC-regeling van het fonds. Bij aanwending van het kapitaal wordt een solvabiliteitsopslag in mindering gebracht op het kapitaal. Indien de (gewezen) deelnemer in aanmerking wil komen voor de inkoop van een variabele pensioenuitkering conform de Wet Verbeterde Premiereregeling, heeft de deelnemer de mogelijkheid de kapitalen elders onder te brengen (shoprecht).

Het bestuur stelt jaarlijks de solvabiliteitsopslag vast. De solvabiliteitsopslag wordt vastgesteld op basis van de aan DNB gerapporteerde dekkingsgraad per 31 december (voor het totale fonds) van het voorgaande jaar. In de berekening van de actuele dekkingsgraad wordt rekening gehouden met eventuele wijzigingen van de UFR methodiek per 1 januari 2022. Per januari 2022 heeft het bestuur de solvabiliteitsopslag voor 2022 vastgesteld op 15,0%.

Pensioenreglementen

In het pensioenreglement (CDC-regeling) zijn het maximaal pensioengevend salaris en de franchise geactualiseerd per 1 januari 2022. Verder zijn de flexibiliserings- en afkoopfactoren geactualiseerd voor 2022.

De belangrijkste wijzigingen in het verslagjaar van het pensioenreglement (DC-regeling) hadden betrekking op het direct inkopen van een bijzonder ouderdomspensioen bij scheiding indien gekozen is voor verevening. Verder zijn de inkoopfactoren geactualiseerd voor 2022. De meest actuele reglementen zijn beschikbaar op de website van het fonds: www.pensioenfondsastellas.nl/documenten/

Het bestuur heeft het kostenpercentage voor de DC-regeling per 1 januari 2022 vastgesteld op 0,33% van de nog niet aangewende kapitalen.

Bedrag ineens

De aankomende nieuwe pensioenwetgeving biedt de mogelijkheid om te zijner tijd onder voorwaarden een bedrag ineens (lump sum) te kunnen opnemen. Het bestuur heeft in dit kader de bijbehorende factoren en uitgangspunten behandeld en vastgesteld.

Waardeoverdracht kleine pensioenen (minder dan € 520,35 bruto per jaar (2022))

In verband met de inwerkingtreding van de Wet waardeoverdracht klein pensioen heeft het bestuur besloten gebruik te maken van het recht op:

- automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen die op of na 1 januari 2018 premievrij zijn geworden;
- automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen die vóór 1 januari 2018 premievrij zijn geworden.

Het bestuur heeft in maart 2022 besloten tot uitstel van de automatische overdracht kleine pensioenen voor individuele beëindiging tot de overlooperperiode in 2023 wanneer ook automatische overdracht van kleine pensioenen die zijn ontstaan door collectieve beëindiging mogelijk is.

Vervallen zeer kleine pensioenen (€2,00 bruto per jaar of minder)

Vanaf 1 januari 2019 vervallen de pensioenaanspraken van rechtswege bij het einde van de deelneming als het ouderdomspensioen niet meer bedraagt dan € 2,00 bruto per jaar. De totale waarde van de in dit boekjaar vervallen zeer kleine pensioenaanspraken bedraagt € 0,-.

De vrijval in de voorziening die het gevolg is van het vervallen van de zeer kleine pensioenaanspraken wordt toegevoegd aan de algemene middelen van het fonds en komt daarmee ten goede aan het collectief.

Premiebeleid

De werkgever en de werknemers stellen jaarlijks een premie beschikbaar zoals overeengekomen door sociale partners. De totale premie (werkgevers- en werknemersdeel tezamen) bedraagt met ingang van 1 januari 2020 25,4% van het salaris en is voor een periode van drie jaren vastgesteld. Dit percentage komt overeen met een premiepercentage van 33,4% van de pensioengrondslag in 2022. Het werkgeversdeel bedraagt 70% en het werknemersdeel 30% van de verschuldigde premie. Deze premieafspraken zijn verlengd per 1 januari 2023 voor twee jaar (met een optie tot break-out na een jaar indien er sprake is van een collectieve waardeoverdracht naar een andere pensioenuitvoerder).

Toekomstbestendigheid van het fonds

Het bestuur heeft in 2022 het onderzoek naar de mogelijkheden voor de toekomst van het fonds voortgezet. De uitkomst is dat het fonds in de huidige vorm niet toekomstbestendig is. Deze conclusie is vooral gebaseerd op de omvang van het fonds, het dalend aantal actieve deelnemers en daarmee samenhangend de stijgende uitvoeringskosten per deelnemer. Ook de toename van het aantal wettelijke regels, de governance van het fonds en de komst van het nieuwe pensioenstelsel inclusief de kosten spelen een rol. Naar verwachting gaat het fonds niet zelfstandig over naar het nieuwe pensioenstelsel.

In 2022 en vervolgens ook in 2023 zijn hierover gesprekken gevoerd om een optimale oplossing te vinden voor alle belanghebbenden met het streven om de opgebouwde pensioenen en de nog op te bouwen pensioenen zoveel mogelijk bij elkaar te houden en onder te brengen bij een nieuwe pensioenuitvoerder, die een veilige haven vormt voor de middellange termijn. Dit traject doorloopt het bestuur in nauw overleg met werkgever en vakorganisaties (sociale partners), evenals de centrale ondernemingsraad, de overige fondsorganen en betrokken partijen. Het bestuur heeft in 2022 het voorgenomen besluit genomen om het fonds per 1 januari 2024 te ontbinden onder voorwaarden. Dit gevolgd door liquidatie en collectieve waarde overdracht naar een nieuwe pensioenuitvoerder.

Financiële positie van het fonds

Opmars financiële positie

EU hersteluitgaven, oplopende inflatiecijfers en verwachte rentestijgingen voor Amerika in 2022 leiden ertoe dat de rente gedurende het jaar is gestegen en met name aandelen ontwikkelde markten goed hebben gerendeerd. Als gevolg van deze ontwikkelingen stijgt de DNB dekkingsgraad van het fonds gedurende het jaar met 7,5%-punt. De introductie van de nieuwe UFR berekeningssystematiek per 1 januari 2021 zorgt er voor dat een (beperkt) gedeelte van deze stijging teniet wordt gedaan. Door de nieuwe UFR berekeningssystematiek per 1 januari 2023 stijgt de waarde van de verplichtingen van het fonds. Verder is er met ingang van boekjaar 2022 een nieuwe AG Prognose tafel.

De totale technische voorziening

De totale technische voorzieningen zijn in 2022 met circa € 108,175 miljoen afgenomen tot € 351,184 miljoen en het pensioenvermogen is in 2022 met € 119,769 miljoen afgenomen tot € 413,341 miljoen, hetgeen resulteert in een actuele dekkingsgraad van 117,7% en een beleidsdekkingsgraad van 121,2% ultimo december 2022. Ultimo 2021 bedroeg de beleidsdekkingsgraad nog 110,9%.

De voorziening pensioenverplichting

De voorziening pensioenverplichtingen is per eind 2022 vastgesteld op basis van de AG Prognose tafel (AG 2022) en de fondsspecifieke correcties voor ervaringssterfte op basis van het Towers Watson Ervaringssterftemodel 2022. In het Towers Watson Ervaringssterftemodel wordt expliciet rekening gehouden met het opleidings- en loonniveau van de deelnemerspopulatie.

Doordat het opleidings- en inkomensniveau van de deelnemers over het algemeen hoger ligt dan het Nederlands gemiddelde is de levensverwachting ook hoger verondersteld dan het gemiddelde.

De solvabiliteit

De benodigde solvabiliteit onder nFTK dient zodanig te zijn dat het fonds met 97,5% zekerheid in het volgend jaar nog voldoende vermogen heeft om de verplichtingen op marktconforme basis over te dragen aan een externe partij. De benodigde solvabiliteit wordt bepaald met behulp van een door DNB aangereikt standaardmodel. De vereiste dekkingsgraad op basis van het risicoprofiel van het fonds uitgedrukt als een percentage van de totale technische voorzieningen bedraagt ultimo 2022 119,3%. Het vereist eigen vermogen uitgedrukt als een percentage van enkel de voorzieningen voor risico van het fonds bedraagt 120,5%.

De kostendekkende premie

Artikel 129 van de Pensioenwet schrijft voor dat de te ontvangen premie ten minste gelijk dient te zijn aan de conform de abtn te ontvangen kostendekkende premie. Het beleid van het fonds is dusdanig dat de (interne) premiedekkingsgraad tenminste gelijk is aan 100%. Het fonds heeft de evenwichtigheid van dit beleid in 2019 en 2020 nader vastgesteld. Door de certificerende actuaaris is vastgesteld dat de ontvangen premie ten minste gelijk is aan de kostendekkende premie. De hoogte van de ontvangen premie bedraagt € 14,083 miljoen. De gedempte kostendekkende premie bedraagt € 10,926 miljoen.

De zuiver kostendekkende premie, interne kostendekkende premie en gedempte kostendekkende premie zijn als volgt opgebouwd:

Kostendekkende premie	Zuiver	Intern	Gedempt
Actuariel benodigde koopsom			
– Actuariële inkoop	11.973	12.401	5.440
– Koopsom overlijdensrisico	351	362	238
– Opslag premievrijstelling	520	539	240
Totale koopsom	12.844	13.302	5.918
Solvabiliteitsopslag	2.118	-	975
Opslag voor uitvoeringskosten	717	717	717
Voorwaardelijke onderdelen	-	-	3.316
Ex-post premie	15.679	14.019	10.926
Ex-post premie als % PG	37,2%	33,2%	25,9%
Ex-ante premie als % PG	37,2%	33,3%	26,1%

	2022	2021
Actuariële analyse van het resultaat		
Interest en toeslagen	-9.215	52.314
Bijdragen en arbeidsongeschiktheid	209	-1.489
Overdrachten	5	-129
Technisch resultaat (Risicoproces)	778	-9
Wijziging overlevingsgrondslagen	-3.483	0
Kosten	-204	97
Diversen	316	64
	-11.594	50.848

Hierna volgt een korte toelichting op de actuariële analyse van het resultaat over 2022.

Opbouw en arbeidsongeschiktheid

In het boekjaar is een positief resultaat behaald op opbouw en premie van 522 en een negatief resultaat op arbeidsongeschiktheid van 313. Per saldo is het resultaat op opbouw en arbeidsongeschiktheid 209 positief.

Het resultaat op opbouw is het saldo van de ontvangen premiebijdragen (na aftrek van de in de premie opgenomen risicokoopsommen en opslag voor dekking van directe kosten) en de toevoeging van de TV in verband met pensioenopbouw (de comingservice koopsom) van actieve deelnemers.

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid bestaat uit de beschikbare risicokoopsom voor arbeidsongeschiktheid uit de premie (oftewel de PVI-opslag), de betaalde herverzekeringpremie inzake het arbeidsongeschiktheidsrisico, de van de herverzekeraar ontvangen arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, de mutatie van de vordering op de herverzekeraar en de mutatie van de TV uit hoofde van arbeidsongeschiktheid.

Interest en toeslagen

Het resultaat op interest en toeslagen bestaat uit de beleggingsopbrengsten voor risico fonds (na aftrek van de kosten vermogensbeheer), de mutatie van de TV als gevolg van de wijziging van de rentetermijnstructuur en de mutatie van de TV in verband met de benodigde interest op basis van de eerstejaars rente van de rentetermijnstructuur.

Daarnaast is (met terugwerkende kracht) per 1 januari 2022 een toeslag verleend op basis van de AMvB (versoepelde toeslageregels) en is tevens op basis van regulier toeslagbeleid (gebruik maken van alternatieve ingroepad) een toeslag verleend per 1 januari 2023 (waartoe in 2022 is besloten).

Overdrachten

Onderdeel van het resultaat op overdrachten is het saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten. De overdrachtssommen worden bepaald op basis van een voorgeschreven rente en grondslagen. De mutatie van de TV is niet exact gelijk aan de overdrachtssom, omdat hier de actuariële grondslagen van het pensioenfonds voor gelden. Dit verschil leidt per definitie tot een (beperkt) resultaat.

Daarnaast betreft dit het resultaat als gevolg van omzetting van DC-kapitaal ten behoeve van inkoop van DB-rechten. De inkoop van het DC-kapitaal geschiedt op basis van een sekseneutraal en collectief actuariel gelijkwaardig inkooptarief. Tevens wordt een solvabiliteitsopslag afgehaakt van het DC-kapitaal.

Diversen

Dit betreft onder meer het resultaat op uitkeringen (zijnde het verschil tussen de werkelijk betaalde uitkeringen en de mutatie van de TV als gevolg van uitkeringen) en het resultaat als gevolg van flexibilisering bij pensioeningang.

Wijziging actuariële grondslagen

Het resultaat als gevolg van gewijzigde actuariële grondslagen heeft betrekking op de wijziging van de overlevingstafel, actualisatie van de ervaringssterfte en de wijziging van het leeftijdsverschil. De overgang naar de Prognosetafel AG 2022, de fondsspecifieke ervaringssterfte gebaseerd op het WTW ervaringssterfte model 2022 en de wijziging van het leeftijdsverschil voor vrouwelijke hoofverzekerden van 3 jaar naar 2 jaar (man ouder dan vrouw) heeft een negatief effect op het resultaat van 3.483.

Kosten

In het boekjaar is een negatief resultaat op kosten geboekt. De opslag voor uitvoeringskosten in de premie (van 1,7% van de pensioengrondslagsom) is tezamen met de vrijval van uit de kostenvoorziening (van 3,6% over de pensioenuitkeringen) niet voldoende om de werkelijke uitvoeringskosten in het boekjaar te dekken. Wij merken op dat het resultaat op kosten in de afgelopen jaren steeds positief was. Gemiddeld bezien over de afgelopen drie jaar komt het resultaat ongeveer neutraal uit.

Technisch resultaat (risicoproces)

In het boekjaar 2022 is een positief technisch resultaat behaald. Dit betreft het resultaat in verband met overlevingskansen en bestaat enerzijds uit het resultaat op langlevens en anderzijds het resultaat op kortlevens. Aan de berekening van de TV liggen overlevingstafels ten grondslag.

Op basis van die overlevingstafels wordt bij pensioenen met een risico van langlevens (ouderdomspensioen, arbeidsongeschiktheidspensioen en ingegaan nabestaandenpensioen) bij overlijden een zekere vrijval uit de TV verwacht. Deze verwachte vrijval uit de TV wordt de risicopremie langlevens genoemd. Als in werkelijkheid niemand overlijdt, treedt deze risicopremie langlevens als verlies op. Bij deze pensioenen (langlevens) is de risicopremie derhalve het maximale verlies. Bij pensioenen met risico van kortlevens (latent partnerpensioen) wordt juist verwacht dat door overlijden de TV moet worden verhoogd. Dit wordt de risicopremie kortlevens genoemd. De risicopremie geeft dus de gemiddelde verwachte stijging van de huidige TV door overlijden aan. Als in werkelijkheid niemand overlijdt, treedt deze risicopremie kortlevens als winst op. Daarnaast bevat de kostendekkende premie een component voor dekking van het nabestaandenpensioen bij overlijden waarvoor nog geen TV is opgebouwd. Deze is beschikbaar voor financiering van het ingaande nabestaandenpensioen.

Het risico van overlijden tijdens deelneming is afgedekt door middel van een herverzekering. Ten behoeve van het overlijdensrisico van de actieve deelnemers worden jaarlijks risicokapitalen verzekerd. Het overlijdensrisicokapitaal is gelijk aan het positieve verschil tussen de contante waarde van een direct ingaand (levenslang en tijdelijk) nabestaandenpensioen en de voor de betreffende deelnemer gevormde voorziening pensioenverplichtingen.

Toeslagbeleid en toeslagbesluit

Voor de opgebouwde aanspraken en rechten van de actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden geldt een voorwaardelijk toeslagbeleid. Daarbij wordt als maatstaf de CPI afgeleid van oktober-oktober gehanteerd. De toekomstige toeslagen zijn afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds.

Voor de toekenning van toeslagen moet rekening worden gehouden met de wettelijke grenzen. De ondergrens – de beleidsdekkingsgraad waaronder geen toeslag mag worden toegekend – is 110%. In verband met de TV voor risico deelnemers hanteert het pensioenfonds een gewogen toeslagdrempel die in het boekjaar is bepaald op 109,4%. De bovengrens – de grens waarboven een volledige toeslagverlening mag worden toegekend – is door het pensioenfonds per peildatum 31 oktober 2022 berekend op 139,2%. In de berekening van de bovengrens heeft het fonds gebruik gemaakt van het alternatieve ingroeipad dat DNB heeft toegestaan vanwege de afwijking tussen het reguliere ingroeipad en recentere inflatieprognoses. De gerealiseerde maatstaf voor de toeslagverlening per 1 januari 2023 was 16,93%. De toe te kennen toeslag is berekend op 41,7% van de maatstaf. Hieruit resulteert een toeslag van 7,05% per 1 januari 2023. Het bestuur heeft in boekjaar 2022 besloten om deze toeslag te verlenen.

Vanaf 1 juli 2022 zijn onder voorwaarden versoepelde toeslagregels van kracht op grond van het tijdelijke artikel 15c (toeslag vanwege voorgenomen transitie) van het Besluit FTK. Dit vooruitlopend op de verruimde mogelijkheden onder het transitie FTK, waarbij de wetgever ook nadrukkelijk ruimte gegeven heeft voor tussentijdse toeslagverlening vanaf 1 juli 2022 (als aanvulling op de eerdere toeslagverlening per 1 januari 2022). De gerealiseerde maatstaf voor de toeslagverlening per 1 januari 2022 was 3,28%. Op basis van het reguliere toeslagbeleid was initieel in 2021 besloten om geen toeslag te verlenen (dat was op basis van de beleidsdekkingsgraad niet mogelijk). In boekjaar 2022 heeft het bestuur besloten om gebruik te maken van de versoepelde toeslagregels en is met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 een toeslag verleend van 3,28%. Hierbij is nagegaan dat voldaan is de voorwaarden die gesteld zijn voor de toepassing van de versoepelde toeslagregels. Op basis van zowel een kwalitatieve als kwantitatieve onderbouwing heeft het bestuur het evenwichtig geacht om het pensioen eenmalig tussentijds te verhogen. De vele jaren dat het pensioen niet is verhoogd in combinatie met de hoge inflatie in 2022 benadrukken de behoefte aan een verhoging voor pensioengerechtigden, als ook voor de actieve en gewezen deelnemers. Uit de berekening van de generatie-effecten blijkt het eveneens evenwichtig te zijn om deze tussentijdse toeslag toe te kennen.

Aan een verhoging in enig jaar kunnen geen rechten worden ontleend in toekomstige jaren.

Vereist eigen vermogen en herstelplan

Het vereist eigen vermogen bedroeg per 31 december 2022 119,3%. Hiermee ligt de beleidsdekkingsgraad van het fonds boven de vereiste dekkingsgraad en is er geen sprake van een tekort.

Het fonds heeft sinds 2022 geen herstelplan meer gelet op de verbeterde financiële positie van het fonds.

Geschiktheid

Het fonds heeft een geschiktheidsplan. Hierin staat aan welke eisen het bestuur stelt aan de bestuursleden en aan welke eisen kandidaten moeten voldoen om door DNB geschikt bevonden te worden voor een bestuursfunctie. In 2022 heeft het bestuur de geschiktheidsmatrix, het opleidingsplan en profielschetsen behorend bij dit geschiktheidsplan aangepast in het kader van de jaarlijkse actualisering en stand van zaken en samenstelling in 2022.

Om de kennis en geschiktheid actueel te houden wonen leden van het bestuur en verantwoordingsorgaan geregeld lezingen en seminars bij van onder meer de Pensioenfederatie en DNB. Ook volgen individuele leden van bestuur en verantwoordingsorgaan op basis van het opleidingsplan uit het geschiktheidsplan opleidingen om de pensioen kennis actueel en op peil te houden.

Zelfevaluatie

Het bestuur evalueert het functioneren van het bestuur jaarlijks. Het bestuur volgt daarbij de geschetste werkwijze uit de aanbevelingen van de Pensioenfederatie zoals opgenomen in de Code Pensioenfondsen. Eens in de drie jaar begeleidt een externe onafhankelijke partij het evaluatieproces; dit was het geval bij de zelfevaluatie over boekjaar 2021. In de andere jaren vindt de zelfevaluatie plaats onder leiding van de voorzitter.

In juni 2022 vond de bestuurlijke zelfevaluatie over boekjaar 2021 in open dialoog plaats onder externe begeleiding van de organisatie Montae & Partners, mede aan de hand van een vooraf voorbereidende online-vragenlijst. Als focuspunten zijn onder meer benoemd:

- Het plannen van een aantal themasessies die zijn gericht op verdieping en dialoog – buiten het stramien van de bestaande formele bestuursvergaderingen gedurende het jaar;
- Aandacht voor de tijdsbesteding van bestuurders;
- Het behouden van de focus op de toekomstverkenning;
- Het houden van de bestuurlijke focus op de interactie met alle belanghebbenden door het bestuur;
- Het behouden van bewustzijn van de bestaande taakverdeling “wie doet wat” binnen bestuur;
- Het verder versterken van de relatie met pensioenuitvoerder AZL door het voeren van gesprekken gedurende het jaar.

In november 2022 heeft het bestuur de zelfevaluatie over 2022 uitgevoerd. De aandachtspunten wijken niet af van de eerdere focuspunten die in juni 2022 zijn vastgesteld.

Vanuit eerdere zelfevaluaties is en blijft de constatering van het bestuur dat de onderlinge samenwerking goed is en het bestuur in control is. De separate beleggingsvergaderingen en wijze van terugkoppeling aan het bestuur worden als positief ervaren. Daarnaast is een blijvend aandachtspunt de vergaderefficiency, de structuur en omvang van de vergaderstukken en een goede mix tussen fysiek en digitaal vergaderen.

Diversiteit

Bij de samenstelling van het bestuur en het verantwoordingsorgaan speelt naast geschiktheid ook diversiteit een rol. Diversiteit verbreedt de horizon van de fondsorganen en bevordert daardoor het goed functioneren. Daarnaast is het van belang dat de organen van het fonds in staat zijn om op verschillende manieren naar hetzelfde vraagstuk te kijken (het voorkomen van een tunnelvisie) en diversiteit kan daar een bijdrage aan leveren. Het bestuur probeert bij zijn samenstelling en bij de samenstelling van het verantwoordingsorgaan zoveel mogelijk rekening te houden met de diversiteit van de leden. Het bestuur heeft het huidige diversiteitsbeleid in oktober 2020 vastgesteld.

De samenstelling van het bestuur voldoet reeds aan de gestelde diversiteitseisen. Het bestuur streeft ernaar om ook voor wat betreft de samenstelling van het verantwoordingsorgaan aan de diversiteitseisen te voldoen (norm 33 van de Code Pensioenfonds). In dat kader heeft het bestuur bij de procedure tot vervulling van de vacatures in het verantwoordingsorgaan extra aandacht gevraagd voor diversiteit.

Beloningsbeleid

Het fonds beschikt over een beloningsbeleid. Het huidige beloningsbeleid is op 1 januari 2019 in werking getreden en laatstelijk bijgewerkt in maart 2021. Voor een uitgebreidere omschrijving van het beloningsbeleid met een overzicht van de bedragen per gremium wordt verwezen naar de website van het fonds. Begin 2023 heeft het bestuur het beloningsbeleid herijkt en voor advies voorgelegd aan het verantwoordingsorgaan.

Gedragscode

Het bestuur hanteert een gedragscode. De huidige versie van de gedragscode geldt sinds 1 juli 2020. Op 18 mei 2022 heeft het bestuur de gedragscode geëvalueerd en geconstateerd dat de gedragscode nog steeds volstaat.

Jaarlijks en bij uittreding bevestigen de leden van het bestuur dat zij de gedragscode hebben nageleefd. Iedere bestuursvergadering staat het onderwerp compliance op de agenda en worden eventuele meldingen in het kader van de gedragscode besproken.

De compliance officer is onder meer belast met de controle op de naleving van de gedragscode. Over verslagjaar 2022 heeft de compliance officer geen bijzonderheden geconstateerd.

Uitvoeringskosten

Het fonds onderschrijft de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en wenst volledige transparantie te realiseren ten aanzien van deze kosten. Dit gaat dus verder dan alleen de direct in de jaarrekening te verantwoorden kosten. Het transparant maken van alle kosten en mogelijk afzetten tegen een benchmark is daarbij een middel om de kosten verder te beheersen. Met onderstaand overzicht geeft het fonds gevolg aan de aanbevelingen.

	2022	2021
Pensioenbeheer		
<i>Kosten van het pensioenbeheer (inclusief btw) bestaan uit:</i>		
Bestuurskosten	52.000	52.000
Administratiekosten	707.000	630.000
Advieskosten	379.000	127.000
Toezichtkosten	42.000	40.000
Totaal	1.180.000	849.000
Pensioenuitvoeringskosten in euro per deelnemer	1.135	834

De leden van het bestuur en verantwoordingsorgaan worden als zodanig niet bezoldigd. Wel kunnen zij gebruik maken van een vacatievergoeding zoals vastgelegd in het beloningsbeleid van het pensioenfonds.

Over 2022 hebben leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan gebruik gemaakt van de vacatievergoeding. Een bedrag van € 44.297,22 (voor gedeeltelijke herallocatie naar kosten vermogensbeheer) is in totaal vergoed aan vacatiegelden en reiskostenvergoeding.

Het bestuur heeft besloten om met ingang van 2018 een deel van de kosten pensioenbeheer toe te rekenen aan de vermogensbeheerskosten. Dit past naar de mening van het bestuur binnen de discussie over transparantie ten aanzien van de vermogensbeheerskosten. Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de Aanbevelingen Uitvoeringskosten (2016) van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen dus niet mee in deze berekening. De vermelde bedragen sluiten aan op de bedragen die zijn vermeld in de jaarrekening.

Toelichting uitvoeringskosten

Algemeen

Kostenbeheersing is voor het fonds en haar deelnemers van belang teneinde de doelstelling van het fonds te kunnen realiseren. Het fonds streeft naar een kostenstructuur die passend is bij de omvang van het fonds.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de kosten van pensioenbeheer en de kosten vermogensbeheer. Onder de kosten pensioenbeheer zijn onder meer begrepen de kosten van AZL voor het uitvoeren van de administratie, de communicatiekosten, de kosten van externe adviseurs en de bestuurskosten. Een deel van de bestuurskosten en de kosten van externe adviseurs hebben betrekking op vermogensbeheer. Het is om deze reden dat via een verdeelsleutel een deel van de bestuurskosten wordt toegerekend

aan de vermogensbeheerkosten. Onder kosten vermogensbeheer worden begrepen de vergoedingen voor fiduciair beheer, beheerkosten kosten manager, bewaarloon en overige kosten.

Het bestuur is zich ervan bewust dat de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer als hoog ervaren kunnen worden. Bij het aangaan van de uitvoeringsovereenkomst is de hoogte van de kosten afgestemd met sociale partners. Een percentage van 0,16% van het belegd vermogen voor risico fonds als uitvoeringskosten is voor het bestuur acceptabel. Het bestuur heeft in 2021 een benchmark uit laten voeren door een extern bureau (Lane Clark & Peacock, LCP) om de kosten van het fonds te vergelijken met andere pensioenfonds.

Uit de analyse bleek onder andere dat een eventuele verlaging van de uitvoeringskosten en de impact daarvan op de op te bouwen pensioenaanspraken beperkt zijn. Wel zijn de vermogensbeheerkosten sinds 2021 verlaagd mede als gevolg van het afsluiten van een nieuwe vermogensbeheer overeenkomst.

Het fonds wordt geconfronteerd met toenemende governance eisen, waardoor een substantiële verlaging van de pensioenbeheerkosten niet realistisch wordt geacht. Het bestuur acht het van essentieel belang om volledig te blijven voldoen aan de governance eisen.

Door de te verwachten belangrijke wijzigingen als gevolg van de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel en de Wet toekomst pensioenen zullen de komende jaren de uitvoeringskosten naar verwachting in eerste instantie stijgen. Mede door de verwachte stijging in de uitvoeringskosten is het bestuur gestart met de toekomstverkenning van het eigen pensioenfonds. Diverse toekomstscenario's zijn in dit kader onderzocht en besproken met de sociale partners van het fonds. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een keuze in het eerste kwartaal van 2023.

Het bestuur acht alles overwegend het kostenniveau op dit moment dan ook verantwoord en passend, rekening houdend met het voorgaande en gelet op:

- de schaalgrootte van het fonds;
- de complexiteit van de geldende (zowel CDC- als ook DC-) pensioenregelingen en de adequate communicatie hierover met de (gewezen) deelnemers;
- de omvang van het deelnemersbestand en fluctuaties daarin met bijbehorende waardeoverdrachten;
- het niveau van de huidige dienstverlening aan de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Wel heeft het bestuur vastgesteld dat mede gelet op het kostenniveau de toekomstbestendigheid van het fonds op middellange termijn onder druk staat hetgeen geleid heeft tot een toekomstproject om de opgebouwde en nog op te bouwen rechten onder te brengen bij een nieuwe pensioenuitvoerder.

Ten aanzien van de vermogensbeheerkosten streeft het bestuur nadrukkelijk naar een laag kostenniveau. Het bestuur heeft op basis van de investment beliefs gekozen voor een passieve stijl van beleggen. De kosten zijn bij een passieve stijl van beleggen aanzienlijk lager dan bij een actieve stijl. Het bestuur belegt voorts niet in asset categorieën waarin performance fees van toepassing zijn. Het bestuur is van oordeel dat het niveau van de vermogensbeheerkosten passend is bij het beleggingsbeleid, de fiduciaire dienstverlening en de verwachting dat de benchmark qua rendement met de passieve beleggingsstijl gevolgd kan worden.

Kosten pensioenbeheer

De kosten pensioenbeheer zijn ten opzichte van 2021 gestegen. De stijging kent meerdere oorzaken. Met inachtneming van de contractuele afspraken zijn de (reguliere) kosten van pensioenbeheer door AZL verhoogd als gevolg van inflatie.

Daarnaast was er in 2022 sprake van incidentele kosten in het kader van de uitgevoerde ALM-light studie en het intensieve vervolg op de toekomstverkenning door het bestuur in samenspraak met de sociale partners en centrale ondernemingsraad met bijbehorende advies- en vergaderkosten. Ook het verantwoordingsorgaan is hierbij nauw betrokken.

Vanuit de kosten pensioenbeheer wordt jaarlijks bepaald welk deel toegerekend moet worden aan de vermogensbeheer kosten. In het jaar 2021 is € 316.000,- toegerekend aan vermogensbeheer en in 2022 is dat € 344.000,-. Na deze toerekening bedragen de pensioenuitvoerings- en administratiekosten in 2021 € 849.000,- en in 2022 € 1.180.000,-.

Vanuit de DC regeling wordt jaarlijks een bedrag ontvangen ter dekking van de uitvoeringskosten van de DC regeling. In 2021 was dit bedrag € 67.000,- en in 2022 € 72.000,-.

	2022	2021
Vermogensbeheer:		
Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,25%	0,28%
Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,07%	0,06%
Totale kosten vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,32%	0,34%

Kosten vermogensbeheer

Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden:

- De eerste categorie betreft de kosten ad € 1.062.000,- zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt, waaronder de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s), het bewaarloon, kosten van ondersteuning bij het vermogensbeheer, kosten accountant betreffende het vermogensbeheer en kosten met betrekking tot de beleggingsadministratie.
- De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten ad € 661.000,- zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de jaarrekening.

Daarnaast worden er nog transactiekosten en aan- en verkoopkosten gemaakt.

Kosten per beleggingscategorie 2022

(Bedragen in de tabel x € 1.000,-)

Beleggingscategorie	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Totaal	Transactie- kosten	Totale vermogens- beheerkosten
			exclusief transactie- kosten		
Vastgoed	141	0	141	31	172
Aandelen	116	0	116	181	297
Alternatieve beleggingen	0	0	0	0	0
Vastrentende waarden	410	0	410	73	483
Hedgefonds	0	0	0	0	0
Commodities	0	0	0	0	0
Overige beleggingen	0	0	0	0	0
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	667	0	667	285	952
Kosten overlay beleggingen	0	0	0	38	38
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	667	0	667	323	990
Overige vermogensbeheerkosten					
Kosten vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursondersteuning	344	0	344	0	344
Kosten fiduciair beheer	311	0	311	0	311
Bewaarloon	78	0	78	0	78
Advieskosten vermogensbeheer	0	0	0	0	0
Overige kosten vermogensbeheer	0	0	0	0	0
Totaal overige vermogensbeheerkosten	733	0	733	0	733
Totaal kosten vermogensbeheer	1.400	0	1.400	323	1.723

De totale kosten vermogensbeheer zijn gestegen ten opzichte van 2021. De totale vermogensbeheerkosten bedroegen in 2022 0,32% van het belegd vermogen en in 2021 0,34% van het belegd vermogen. De beperkte daling komt vooral doordat de transactiekosten die binnen de beleggingsfondsen worden gemaakt. De transactiekosten bedroegen 0,06% in 2021 en 0,07% in 2022 en zijn onderdeel van de totale vermogensbeheerkosten. In lijn met voorgaande jaren is over 2022 weer een deel van de kosten pensioenbeheer toegerekend aan de vermogensbeheerkosten. Dit betreft een bedrag van € 344.000,- (2021: € 316.000,-).

Herverzekering

Het fonds heeft de individuele risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid voor actieve deelnemers door middel van een (risico-) verzekering herverzekerd.

Het fonds heeft de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico sinds 1 januari 2020 ondergebracht bij SCOR. De overeenkomst met SCOR heeft het fonds verlengd met ingang van 1 januari 2023.

Uitbestedingsbeleid

Het bestuur heeft op basis van zijn verantwoordelijkheid voor het beheer van het fonds, de vereiste professionalisering en de noodzakelijke risicobeheersing gekozen voor uitbesteding van de werkzaamheden inzake pensioen- en vermogensbeheer aan externe partijen.

Aan uitbesteding is voor het fonds een aantal risico's verbonden. Het bestuur heeft daarom beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met de uitbesteding van (delen van) bedrijfsprocessen. In het uitbestedingsbeleid zijn de criteria opgenomen die het fonds heeft vastgesteld voor de selectie van de uitbestedingsrelaties en de normen bepaald die bij de bewaking van de kwaliteit van de uitvoering van de uitbestede werkzaamheden gelden. Het geldende uitbestedingsbeleid heeft het fonds in december 2021 vastgesteld.

Het bestuur evalueert jaarlijks het functioneren van de materiële uitbestedingspartijen. De evaluatie geschiedt aan de hand van een vast format.

Het bestuur is en blijft te allen tijde eindverantwoordelijk. Doelstelling van het uitbestedingsbeleid is het waarborgen van continuïteit en constante kwaliteit van de dienstverlening. Hiermee blijven de reputatie en integriteit van het fonds gewaarborgd. Het uitbestedingsbeleid is van toepassing op alle naar het oordeel van het bestuur uitbestede, bedrijfskritische of belangrijke activiteiten en processen van het fonds en op alle bestaande en/of nieuwe uitbestedingsovereenkomsten.

Het bestuur heeft in 2022 de overeenkomst met AZL geactualiseerd en in samenspraak met AZL vastgesteld. Verder is de overeenkomst met TriVu als compliance officer van het fonds per 1 januari 2022 verlengd voor onbepaalde tijd met de mogelijkheid tot tussentijdse opzegging.

Het bestuur is van oordeel dat het zijn verantwoordelijkheid voor de uitbestede werkzaamheden kan borgen, dankzij monitoring en bespreking van ISAE type II-rapportages, periodieke rapportages, jaarlijkse evaluatie van de dienstverlening en andere contractueel vastgelegde middelen. Daarnaast toetst het bestuur regelmatig of de met de externe partijen gesloten overeenkomsten nog marktconform zijn. Het bestuur heeft de ISAE 3402 type II en 3000 van AZL en ISAE 3402 type II van NNIP beoordeeld en besproken. Met name is gekeken naar de beheersmaatregelen.

Risicoparagraaf

In deze paragraaf wordt uiteengezet hoe het integraal risicomanagement (IRM) door het fonds wordt vormgegeven en beheerst.

De inhoud van de paragraaf is als volgt:

- De belangrijkste risicomanagement activiteiten in 2022;
- Vooruitblik belangrijkste activiteiten 2023;
- Het integraal risicomanagement proces;
- De governance bij het integraal risicomanagement;
- Visie, doelen en uitgangspunten van het Integraal risicomanagement;
- De risicohouding;
- De risicobereidheid;
- De uitwerking van de materiële risico's van het fonds.

Belangrijkste activiteiten 2022

Het fonds heeft in 2022 grote stappen gezet om haar integraal risicomanagement processen te verbeteren. Daarbij hebben de volgende belangrijke activiteiten zich voorgedaan waarbij het fonds stappen heeft gezet en de risico's heeft beheerst:

- De toekomst van het fonds en het traject die hiermee gepaard gaat;
- Toegenomen aandacht voor datakwaliteit, informatiebeveiliging en cybersecurity. DNB heeft in 2022 wederom een sector brede uitvraag gedaan op basis van de self-assessment informatiebeveiliging. Het fonds heeft hierbij de IT-risico's bij haar uitbestedingspartijen bekeken en geëvalueerd;
- Duurzaamheid en de beheersing van ESG-risico's. Relevant hierbij zijn de effecten vanuit ESG op de financiële risico's, het omgevingsrisico en de juridische risico's;
- Beheersing van (niet)-financiële risico's en de integriteitsrisico's. Pensioenfonds Astellas ontving medio 2022 vanuit DNB de jaarlijkse uitvraag;
- Het Integraal Risicomanagement Beleid is in 2022 verder aangescherpt waarbij een grote nadruk op de IRM-kwartaalrapportage is komen te liggen zodat het fonds in control blijft over haar risico's;
- Het nieuwe pensioenstelsel werd door het fonds nauwlettend in de gaten gehouden.

Vooruitblik belangrijkste activiteiten 2023

In 2023 zal het risicomanagement proces verder verbeterd worden. Tevens zullen de volgende belangrijke activiteiten op de agenda staan om de risicobeheersing van het fonds op peil te houden:

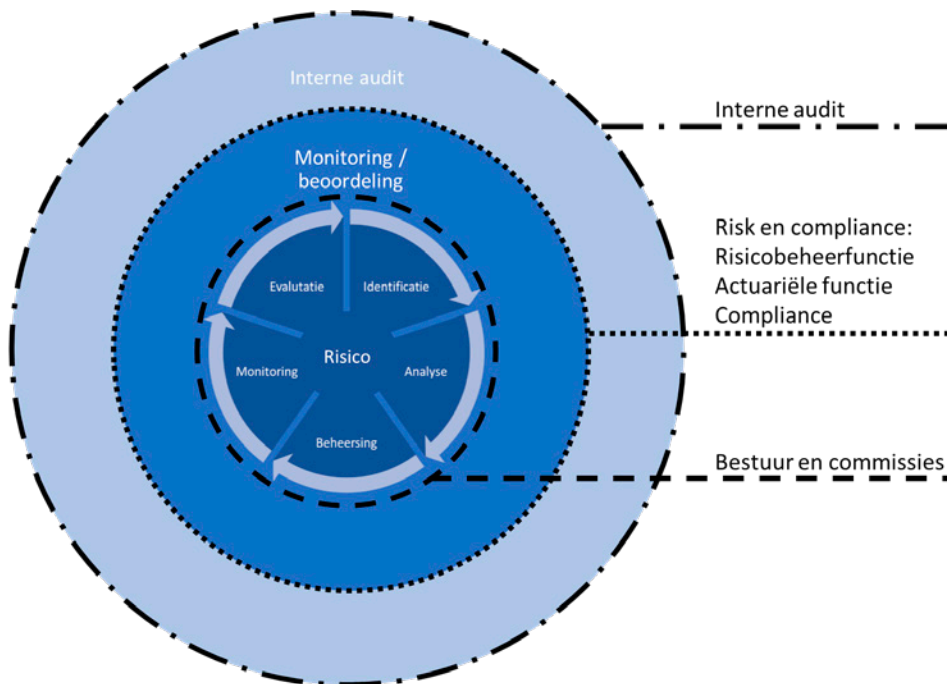
- De toekomst van het fonds en het transitietraject (inclusief liquidatie en CWO) dat hiermee gepaard gaat;
- Het Nieuwe Pensioenstelsel zal in 2023 opgevolgd worden;
- De beheersing van de ESG risico's. Hierbij zal er beoordeeld worden of het fonds de ESG-risico's voldoende heeft verankerd in de strategie, risicobeheer en governance;
- Datakwaliteit, cybersecurity en cyberweerbaarheid van pensioeninstellingen. Hiervoor is het Kader Datakwaliteit gepubliceerd;
- Integriteitstoezicht inclusief fraudepreventie;
- Nieuwe wetgeving.

Invulling risicobeheerfunctie

De risicobeheerfunctie heeft een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer. Het fonds heeft de risicobeheerfunctie (houder en vervuller) belegt bij bestuurslid de heer O.O. van den Hoven. De risicobeheerfunctie wordt hierbij ondersteund door de Risktool van AZL. Daarnaast is First Pensions de vervuller risicobeheer. Hiermee is het risicobeheer goed geïntegreerd in de organisatiestructuur en de besluitvormingsprocessen van het fonds.

Het integraal risicomanagement proces

De basis voor het inrichten van het IRM van het fonds is een heldere en passende verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Het fonds hanteert een governancestelsel volgens het Three Lines of Defence-model. Het IRM is als volgt weer te geven:

Periodiek wordt de cyclus, die hierboven is weergegeven, doorlopen bij risicovraagstukken. Dit 'Three Lines of Defence' model beoogt een wijze van samenwerken en denken die bijdraagt aan versterken van de risicocultuur van Astellas en het nemen van verantwoordelijkheid voor risico's. De stappen die doorlopen worden zijn:

- Identificatie: met welke risico's wordt het fonds geconfronteerd;
- Analyse: hoe groot worden deze risico's ingeschat;
- Beheersing: formulering en implementatie van het gewenste beheersingsniveau;
- Monitoring; regelmatige controle of het risicobeheerbeleid wordt nageleefd;
- Evaluatie: nagaan of aanpassing van het beleid gewenst is.

Governance bij het Integraal Risicomanagement Proces

Lijn	Toelichting
Eerste	<p><u>Opstellen beleid en uitvoering van de werkzaamheden</u></p> <p>De eerste lijn binnen het Integraal Risicomanagement is verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van het beleid en voor de operationele uitvoering. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het beleid en de bestuursondersteuning coördineert de uitvoering hiervan. Vanuit het dagelijks bestuur, beleggings- en communicatievergaderingen en eventuele ad-hoc werkgroepen wordt tevens toegezien op de uitvoering van het door het bestuur uitgewerkte beleid. De operationele uitvoering van de activiteiten pensioenuitvoering (pensioenadministratie en financiële administratie) en vermogensbeheer is uitbesteed.</p>
Tweede	<p><u>Controle op risicobeheersing</u></p> <p>De tweede lijn, gevormd door de sleutelfuncties risicobeheer en actuariel en de compliance officer, ondersteunt en adviseert de eerste lijn bij het identificeren en bewaken van risico's en coördineert de IRM-activiteiten. Ook monitort en beoordeelt de tweede lijn de ontwikkeling van het risicoprofiel (incl. de risicobeheersing) en toetst of deze in lijn is met de risicobereidheid.</p>
Derde	<p><u>Assurance en evaluatie van de risicobeheersing</u></p> <p>De interne audit sleutelfunctie vormt de derde verdedigingslijn en voorziet het bestuur van aanvullende zekerheid over de risicobeheersing. Daarbij voert de sleutelfunctiehouder een onafhankelijk beoordeling uit van de opvolging van het IRM- beleid en adviseert daarover aan het bestuur.</p>

Hieronder het overzicht voor de opzet van 'three lines of defence' bij Astellas

Visie, doelen en uitgangspunten IRM

Uitgangspunt voor het integraal risicomanagement is de algemene voor het fonds vastgelegde missie, visie, strategie. De visie, doelen en uitgangspunten voor integraal risicomanagement vloeien voort uit deze algemene missie, visie, strategie.

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. Bij het beheer en de financiering van de pensioenverplichtingen loopt het fonds risico's. De risico's kunnen ingedeeld worden in financiële en niet-financiële risico's.

Fondsmissie

De missie van het fonds is om voor zijn (gewezen)deelnemers en pensioengerechtigden een toekomstbestendig en betrouwbaar pensioenfonds te zijn dat de pensioenaanspraken kan blijven waarmaken. Belangrijke kernbegrippen ten aanzien van de beleidsuitgangspunten van het fonds zijn betrouwbaarheid, toekomstbestendigheid en transparantie. Het fonds onderkent de meerwaarde van risicodeling en vindt het van belang dat verantwoorde risico's worden genomen (zowel voor de deelnemers als maatschappelijk).

Visie

Het bestuur wil samen met de belanghebbenden bouwen aan een goed pensioen voor iedereen. Hierbij houden zij rekening met de belangen van de belanghebbenden en doen zij dit binnen de kaders die de Sociale Partners naar de toekomst toe bepalen. Astellas heeft als ambitie een nominaal pensioen, waarbij koopkrachtbehoud wordt gefinancierd uit eventuele beleggingsrendementen.

Strategie

Het uitvoeringsbeleid van Astellas is gebaseerd op en vloeit voort uit de resultaten van een ALM-studie, waarvan de uitkomsten regelmatig worden getoetst. Hierover wordt in duidelijke en begrijpelijke bewoordingen met alle belanghebbenden gecommuniceerd. De belangrijkste financiële risico's die de onverminderde uitvoering van de reglementaire bepalingen in het algemeen bedreigen zijn:

- Het renterisico;
- Sterfte en arbeidsongeschiktheidsrisico's;
- Beleggingsrisico's.

Doelen

Doelen van het integraal risicomanagement bij Astellas zijn:

- Bijdragen aan het realiseren van de fondsmissie en -strategie door het periodiek signaleren van grote risico's en disruptieve trends;
- Kwalitatief betere bestuurlijke besluitvorming via tijdige, juiste en volledige risico-informatie die is gebaseerd op de samenhang van alle risico's;
- Bestuurlijk bewust omgaan met en sturen op risico's: welke risico's nemen en welke vermijden?
- Koppelen van de beheersing aan de risicobereidheid van het fonds met het doel de beheersing op het overeengekomen niveau toe te passen;
- Efficiëntie en effectiviteit van risicomanagementactiviteiten door processen, rapportages en methoden op elkaar te laten aansluiten;
- Een zelflerende organisatie die zich aanpast aan risico's in een continue veranderende omgeving.

De uitgangspunten beschrijven de eisen voor effectief integraal risicomanagement. Het betreft:

- Aandacht voor risicobewustzijn in het bestuur, beleggings- en communicatie-overleggen, bestuursondersteuning, uitvoeringsorganisatie en eventuele uitbestedingspartijen;
- Integratie in bestaande processen en in de besluitvorming;
- Risico's worden tijdig gesignaleerd en adequaat beheerst vanuit een integraal kader;
- Uitvoering gebaseerd op vooraf vastgestelde kaders, binnen risicobereidheid en toleranties;

- Dynamisch, iteratief en anticiperend op veranderingen en gericht op continue verbeteren;
- De governance waarborgt de onafhankelijkheid van de risicomanagementfunctie;
- Rekening houden met menselijk gedrag en culturele factoren;
- Aansluiten bij de complexiteit van de pensioenuitvoering.

Risicohouding

Korte termijn risicohouding

De korte termijn risicohouding voor de verplichtingen voor risico fonds wordt gemeten in termen van vereiste dekkingsgraad met een bijbehorende bandbreedte. Indien op enig moment de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad zich buiten deze bandbreedtes bevindt, is dit een eerste indicatie dat het gevoerde beleid niet in lijn is met de doelstellingen van het fonds. Het fonds heeft de risicohouding voor de korte termijn vastgesteld op een vereiste dekkingsgraad tussen de 115% en 125%. Gedurende 2022 is de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad binnen deze bandbreedtes gebleven en heeft het fonds haar beleid hieromtrent niet hoeven aan te passen.

Lange termijn risicohouding - uitkeringsovereenkomst

De lange termijn risicohouding komt tot uitdrukking in de jaarlijks terugkerende haalbaarheidstoets. De belangrijkste uitkomst waarnaar gekeken wordt in de haalbaarheidstoets is het pensioenresultaat. Het pensioenresultaat is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Conform de risicobereidheid van het fonds heeft het bestuur een pensioenresultaat en ondergrenzen vanuit verschillende situaties gedefinieerd die aansluiten op de lange termijn risicohouding van het fonds. Het bestuur heeft de volgende grenzen gedefinieerd:

- De ondergrens voor het pensioenresultaat in de mediaan, startend vanuit de positie waarin het fonds beschikt over het vereist eigen vermogen;
- De ondergrens voor het pensioenresultaat in de mediaan, startend vanuit de positie waarin het fonds beschikt over het eigen vermogen;
- De maximale afwijking van het pensioenresultaat in slecht weer ten opzichte van het pensioenresultaat in de mediaan, startend vanuit de positie waarin het fonds beschikt over het eigen vermogen.

In de jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt getoetst of het fonds voldoet aan de bij (2) en (3) genoemde grenzen. De in 2022 resulterende pensioenresultaten voldoen aan de in de risicohouding vastgestelde ondergrens en maximale afwijking. Middels de aanvangshaalbaarheidstoets is getoetst dat het premiebeleid realistisch en haalbaar is.

Risicohouding – premieovereenkomst

Opbouwfase

Voor de opbouwfase van de premieovereenkomst heeft het fonds een risicohouding vastgesteld. De maximaal aanvaardbare afwijking betreft het verschil tussen het pensioen op de pensioendatum in een slecht weer scenario (5e percentiel) en de verwachte pensioenuitkomst op de pensioendatum in het mediane scenario (50e percentiel).

Leeftijdscohort rond leeftijd maximale aanvaardbare afwijking

Leeftijdscohort rond leeftijd	Maximale aanvaardbare afwijking
35	70%
45	55%
55	35%
60	20%
65	10%

Risicotolerantiegrenzen

Het fonds hanteert de volgende definities voor het bepalen van de grenzen van de risicotolerantie.

<ul style="list-style-type: none"> – Materiële bedreiging voor strategie – Situatie gericht op belang groep belanghebbenden die ongewenst is – Situatie vraagt om onmiddellijke actie	<ul style="list-style-type: none"> – Ondersteunend aan strategie – Situatie gericht op belang stakeholder die conform wens fonds is – Geplande acties nodig om dit zo te houden	<ul style="list-style-type: none"> – Maximale waardecreatie – Omschrijving van beter dan verwachte situatie – Geen actie benodigd
--	--	--

Risicobereidheid

Inzake de risicobereidheid van het fonds heeft het bestuur in 2015 afspraken gemaakt met de sociale partners bij Astellas. Hierbij is rekening gehouden met het medio 2015 uitgevoerde risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers en pensioengerechtigden van het fonds. De risicobereidheid van het fonds is in de abtn van het fonds beschreven en vormt mede de basis voor het fondsbeleid.

Als maatstaf voor de draagkracht van het fonds wordt de beleidsdekkingsgraad genomen. Binnen het nFTK dient gemonitord en gecommuniceerd te worden naar de deelnemers of het gevoerde beleid resulteert in de verwachte doelstellingen. Deze wettelijke verplichting komt tot uitdrukking in de zogeheten 'risicohouding'. De risicohouding van het fonds is de mate waarin het fonds, na overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan, bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds.

Dit impliceert dat het bestuur prioriteit geeft aan de beheersing van die aspecten, die in het vermogensbeheer een grote financiële impact op het fonds kunnen hebben. Het bestuur monitort de risico's op regelmatige basis. Hiervoor heeft het fonds een intern risicobeheersingssysteem opgesteld. Daarnaast beschikt het fonds over een financieel crisisplan dat jaarlijks wordt beoordeeld en zo nodig geactualiseerd. In dit plan is vastgelegd wat het bestuur onder een financiële crisis verstaat en welke maatregelen in een dergelijk geval worden ingezet.

Het bestuur heeft het financieel crisisplan in mei 2022 geactualiseerd. Daarbij is opgemerkt dat effecten van het nieuwe pensioenstelsel en besluit over toekomst pensioenfonds Astellas zullen worden verwerkt wanneer daarover meer duidelijk is.

De uitwerking van de materiële risico's van het fonds

In dit onderdeel worden de financiële en niet-financiële risico's bij het fonds uiteengezet. In de risicoparagraaf van de jaarrekening is de kwantitatieve onderbouwing van de financiële risico's opgenomen.

Financiële risico's

Solvabiliteitsrisico

Dit is het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele toeslagverlening over de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De solvabiliteit bij Astellas wordt bepaald door de volgende risico's:

Renterisico

Het fonds is gevoelig voor wijzigingen in de rente omdat de rentegevoeligheid voor de beleggingen en de rentegevoeligheid voor de verplichtingen niet gelijk zijn (duration mismatch).

Beheersing

Om de aanwezige mismatch te beperken dekt het fonds het renterisico gedeeltelijk –50% op marktrente– af. Hierbij wordt een bandbreedte gehanteerd zodat minimaal 45% en maximaal 55% van het renterisico wordt afgedekt. De rente-afdekking wordt zowel ex ante als ex post gemeten. Overall kan gesteld worden dat de ex ante norm rente-afdekking in lijn ligt met de ex post gerealiseerde rente-afdekking.

Marktrisico op zakelijke waarden

Het fonds loopt het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen (veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren) waarde wijzigingen plaatsvinden. Fondsen die een deel van hun vermogen in zakelijke waarden hebben belegd, lopen hierdoor risico.

Beheersing

Beleid van het fonds is om deze risico's zoveel mogelijk te spreiden en daardoor het risico te verminderen.

Valutarisico

Het fonds belegt in buitenlandse waardepapieren, waardoor het fonds gevoelig is voor koersschommelingen van de betreffende valuta ten opzichte van de euro.

Beheersing

Het fonds kent een valutabeleid dat erop gericht is om strategisch 100% van de valutarisico's bij aandelen (voor de US dollars, Engelse ponden en Japanse yens) af te dekken. Dit valutabeleid is in 2018 vastgesteld.

Kredietrisico

Het fonds loopt risico op financiële verliezen als gevolg van faillissementen, betalingsonmacht of kredietverslechtering van tegenpartijen.

Beheersing

Ter beperking van het kredietrisico gelden binnen het fonds restricties voor de samenstelling van de vastrentende portefeuilles met betrekking tot geografische spreiding, verdeling over de verschillende debiteuren categorieën, de minimale kwaliteit van de debiteur ('rating') en voor de omvang van de beleggingen per debiteur (top 20 investeringen van de grootste posities van het fonds in vastrentend en de top 20 in aandelen).

Verzekeringstechnisch risico

Het risico dat het fonds met zijn deelnemers loopt op het gebied van sterfte en arbeidsongeschiktheid. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico).

Beheersing

De sterftetrend zelf dient te worden meegenomen bij de bepaling van de voorziening voor risico fonds.

Liquiditeitsrisico

Het risico voor het fonds dat er onvoldoende liquide middelen beschikbaar zijn om op korte termijn aan de verplichtingen te kunnen voldoen en/of het verlies op beleggingen door gedwongen verkoop.

Beheersing

Dit risico kan worden beheerst door in het strategische- en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Het liquiditeitsrisico van het fonds is miniem aangezien de maandelijkse premie-inkomsten hoger zijn dan de pensioenuitkeringen en de uitvoeringskosten.

Het fonds blijft de ontwikkelingen inzake EMIR-wetgeving nauwgezet volgen, aangezien hieruit de verplichting voor het fonds zou kunnen voortkomen dat het fonds liquiditeiten dient aan te houden als collateral. Dit zou tot een additioneel 'liquiditeitsrisico' kunnen leiden voor het fonds wanneer dit het geval blijkt te zijn.

Concentratierisico

Grote posities zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posities hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sector gebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Beheersing

Het fonds heeft in de beleggingen spreiding aangebracht, namelijk een geografische spreiding, spreiding in economische sectoren en spreiding in tegenpartijen.

Niet-financiële risico's

Operationeel risico

Het risico voor het fonds bij de uitvoering van de pensioen- en beleggingsactiviteiten als gevolg van niet-afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Hieronder wordt tevens verstaan het risico op fraude en het niet naleven van wet- en regelgeving.

Beheersing

Door middel van onderstaande rapportages blijft het fonds in control:

- Rapportages vanuit uitbestedingspartijen (maandelijks/per kwartaal);
- ISAE 3402 type II rapportage;
- ISAE 3000 rapportage.

Uitbestedingsrisico

Het bestuur heeft onder behoud van zijn verantwoordelijkheden een aantal werkzaamheden structureel uitbesteed. De uitbesteding van werkzaamheden aan een derde partij heeft tot gevolg dat het bestuur geen directe gezagsverhouding heeft met de personen die bij de derde partij feitelijk en dagelijks zijn belast met de uitvoering van die werkzaamheden.

Beheersing

Bij alle uitbestedingsactiviteiten conformeert het fonds zich volledig aan de regelgeving van DNB. Het fonds beschikt voor extern uit te voeren activiteiten over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan het bij of krachtens artikel 34 van de PW en Code Pensioenfonds. Indien benodigd worden met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverstopping en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). In een SLA worden tenminste ook afspraken vastgelegd over de administratieve organisatie (AO), de autorisatie en procuratiesystemen en de interne controle (IC) van de uitvoerende organisatie.

IT-risico

IT-risico betreft het risico van discontinuïteit, onvoldoende beveiliging en bijvoorbeeld het verliezen van de beheersbaarheid. Omdat het merendeel van de fondsen de IT hebben uitbesteed, is dit risico in feite een uitbestedingsrisico. Dit geldt ook voor Pensioenfonds Astellas.

Beheersing

Periodieke rapportages vanuit uitbestedingspartijen over IT-risico, waaronder SLA- en niet financiële rapportages per kwartaal alsook jaarlijkse Assurance rapportages en self-assessments Informatiebeveiliging en cybersecurity.

Juridisch risico

Het juridisch risico betreft de financiële en niet-financiële gevolgen van claims, boetes en/of daar uit voortvloeiende kosten.

Beheersing

Formele documenten worden steeds door tenminste twee bestuursleden getekend. Jaarlijks vinden er controles plaats door actuaire en accountant op de uitvoering door het fonds. Materiële onvolkomenheden worden door hen gerapporteerd. Het bestuur draagt er zorg voor dat het voldoende kennis en kunde bezit om zijn verantwoordelijkheid te kunnen dragen. Pensioenfonds Astellas hanteert een formele klachtenprocedure die gepubliceerd is op de website van het fonds.

Het bestuur is van mening dat met bovengenoemd risicobeleid, het periodiek (laten) uitvoeren van een ALM-studie, de haalbaarheidstoets alsmede overige periodieke rapportages ten behoeve van het monitoren van het fondsbeleid en de financiële positie, zorg wordt gedragen voor een integere bedrijfsvoering.

ALM-studie

Het bestuur van het fonds voert in beginsel eens in de drie jaar een ALM-studie uit (ALM staat voor Asset Liability Management). Een verdere concretisering van de beleidsuitgangspunten is gebaseerd op de in 2021 uitgevoerde ALM-studie. In deze ALM-studie is de samenhang tussen de beleidsuitgangspunten rondom de premie, toeslag en de te voeren beleggingsstrategie getoetst. Dit heeft op hoofdlijnen geleid tot onderstaand beleid:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening (als percentage van de maatstaf)
Lager dan toeslagdrempel	0%
Tussen toeslagdrempel en ondergrens volledige toeslag	Gedeeltelijk (voor zover ook in de toekomst te realiseren)
Hoger dan ondergrens volledige toeslag	100%

Verder is eind 2022 een ALM-light uitgevoerd voor het pensioenfonds. Zie daartoe verder de paragraaf Beleid en risicobeheer.

De ondergrens voor volledige toeslagverlening wordt jaarlijks vastgesteld zodanig dat deze voldoet aan de eis van toekomstbestendigheid.

Vanwege de wettelijke toeslagdrempel van 110% mag in beginsel alleen toeslag worden verleend indien de beleidsdekkingsgraad boven de 110% ligt. Op grond van het feit dat het fonds zowel een uitkerings- als een zuivere premieovereenkomst uitvoert, heeft het fonds –in het belang van de aanspraak- en pensioengerechtigden– bij DNB een ontheffing aangevraagd voor artikel 137 lid 2, onderdeel a PW, en daarmee van artikel 15, lid 2, Besluit FTK. Dat wil zeggen het hanteren van een gewogen ondergrens voor toekomstige toeslagverlening.

Het fonds heeft van DNB-toestemming om van een pro rata toepassing van de toeslagdrempel uit te gaan. Er wordt derhalve een gewogen ondergrens vastgesteld, waarbij voor het eigen beheer deel de 110%-grens wordt gehanteerd. Voor het deel dat betrekking heeft op de zuivere premieovereenkomst wordt de grens van de technische voorziening plus het minimaal vereist eigen vermogen gehanteerd. Ook de gewogen toeslagdrempel wordt jaarlijks vastgesteld.

Beleidsmatige toelichting op de aanwezige risico's

Het resulterende beleggingsbeleid kent, in overeenstemming met de uitgevoerde risicoanalyse en het premiebeleid en toeslagbeleid, een relatief laag risicoprofiel. Met behulp van het beleggingsbeleid kan een verdere beleidsmatige toelichting gegeven worden hoe het fonds met de belangrijkste risico's omgaat zoals eerder gespecificeerd.

De financiële risico's die het fonds loopt in combinatie met het door het fonds gekozen beleid om deze risico's tegen te gaan zijn objectief meetbaar aan de hand van de hoogte van de vereiste dekkingsgraad.

Controle op het gevoerde beleid

Binnen het FTK dient continu gemonitord en gecommuniceerd te worden aan de deelnemers of het gevoerde beleid resulteert in de verwachte doelstellingen. Deze wettelijke verplichting komt tot uitdrukking in de zogeheten 'risicohouding'. De risicohouding van het fonds is de mate waarin het fonds, na overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds. De risicohouding wordt verder onderverdeeld in een korte termijn risicohouding en een lange termijn risicohouding.

Invulling risicobeheerfunctie

De risicobeheerfunctie beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheersysteem. Daarnaast heeft de risicobeheerfunctie een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer.

Het fonds heeft de risicobeheerfunctie (houder) belegd bij bestuurslid de heer O.O. van den Hoven. De risicobeheerfunctie wordt hierbij ondersteund door de Risktool van AZL. Hiermee is het risicobeheer goed geïntegreerd in de organisatiestructuur en

besluitvormingsprocessen van het fonds. Vanaf 1 januari 2022 wordt de sleutelfunctiehouder ondersteund door een vervuller vanuit First Pensions, de heer E.T. Beckers. Mevrouw E. Beets volgde de heer Beckers in januari 2023 op als vervuller vanuit First Pensions.

Eigen Risico Beoordeling

Het fonds heeft eind 2021 de eerste Eigen Risico Beoordeling (ERB) uitgevoerd en hiervoor een ERB-rapportage opgesteld. In de ERB is uitgebreid aandacht gegeven aan de risico's vanuit ESG, zoals klimaatrisico's, het voldoen aan huidige en aankomende ESG wetgeving en aansluiting van het ESG beleid bij wensen van deelnemers. Daarnaast zijn ook andere actuele strategische risico's onderzocht, zoals het risico vanuit de sponsor, de effecten vanuit de nieuwe UFR methodiek, het nieuwe pensioenstelsel en de effecten vanuit COVID-19. Aan de hand van de ERB heeft het fonds verder zicht gekregen op de risico's waaraan het wordt blootgesteld en is tevens de effectiviteit van het risicobeheer en de beheersingsmaatregelen als doelmatig en adequaat beoordeeld.

In vervolg op deze eerste ERB heeft het bestuur in december 2022 een ERB-beleid vastgesteld.

Beleggingen uit hoofde van DC-regeling

Het fonds heeft naast beleggingen voor risico fonds eveneens beleggingen voor risico deelnemer op de balans. Hierbij geldt dat de beschikbare premies vermeerderd met het behaalde beleggingsrendement op de pensioendatum aangewend worden voor de aankoop van ouderdomspensioen en/ of partnerpensioen en/ of wezenpensioen. Conform de Wet Verbeterde Premieregeling krijgt de (gewezen) deelnemer voorafgaande aan de pensioendatum de keuze voor beleggen ten behoeve van aankoop van een vaste, dan wel een variabele pensioenuitkering.

Het fonds heeft de individuele beleggingsadministratie van de premieregeling ondergebracht bij NN IP. In het kader van de invoering van de Pensioenwet en de hieruit voortvloeiende zorgplicht worden de premies belegd in leeftijdsgerelateerde life cycle mixen. Het bestuur heeft hierbij de default life cycle mixen vastgesteld, gericht op de aankoop van een vaste uitkering. De life cycles zijn dusdanig opgesteld dat naarmate de leeftijd van de deelnemers hoger wordt, de beleggings- en renterisico's telkens verder worden beperkt. Hoewel de beleggingen niet voor risico fonds zijn, monitort het bestuur continu de samenstelling van de life cycle mixen aan de hand van ontwikkelingen in de markt, wet- en regelgeving en performance. Het bestuur is van mening dat de gevoerde beleggingsmixen in de diverse life cycles de risicohouding van de populatie in de premieregelingen goed weerspiegelen.

Risicohouding – premieovereenkomst

Opbouwfase

Voor de opbouwfase van de premieovereenkomst heeft het fonds een risicohouding vastgesteld. De maximaal aanvaardbare afwijking betreft het verschil tussen het pensioen op de pensioendatum in een slecht weer scenario (5e percentiel) en de verwachte pensioenuitkomst op de pensioendatum in het mediane scenario (50e percentiel).

Leeftijdscohort rond leeftijd	Maximale aanvaardbare afwijking
35	70%
45	55%
55	35%
60	20%
65	10%

Uitkeringsfase

Het fonds biedt alleen een vastgesteld pensioen aan voor de deelnemers met een premieovereenkomst. Voor een variabel pensioen dienen de deelnemers dit elders aan te kopen. Het vastgestelde pensioen wordt uitgevoerd op basis van de collectieve beleggingsmix van het pensioenfonds, waarbij de pensioenen standaard meelopen met het toeslag- en kortingsbeleid van het pensioenfonds. Voor de uitkeringsfase wordt daarom aangesloten bij de risicohouding van de uitkeringsovereenkomst.

Het bestuur is van mening dat met bovengenoemd risicobeleid, het periodiek (laten) uitvoeren van een ALM-studie en haalbaarheidstoets alsmede overige periodieke rapportages ten behoeve van het monitoren van het fondsbeleid en de financiële positie, zorg wordt gedragen voor een integere bedrijfsvoering.

Beleggingen

Macro economische ontwikkelingen 2022

In 2022 trad onverwacht een substantiële wereldwijde stijging van de inflatie op. Deze toename werd veroorzaakt door knelpunten bij de productie van goederen veroorzaakt door de pandemie en door forse stijgingen van energieprijzen mede vanwege de oorlog in Oekraïne. In Nederland kwam de inflatie dik in de dubbele cijfers. Centrale banken hebben prijsstabiliteit als belangrijkste doelstelling en werden door de hoge inflatie gedwongen in te grijpen. Met forse renteverhogingen lijken centrale banken erin te slagen om een duidelijke stijging van de lange termijn inflatieverwachtingen te voorkomen. De reeks van forse renteverhogingen droeg echter wel bij aan een flinke groeivertraging.

In de VS waren renteverhogingen ook nodig omdat de Amerikaanse economie enigszins oververhit was. De te krappe arbeidsmarkt dreigde via loonstijgingen de inflatie verder aan te wakkeren. De Amerikaanse centrale bank voerde hierdoor extra rentestijgingen door en dit zorgde voor een sterkere dollar. De zwakkere Euro vergrootte vervolgens via hogere importprijzen het inflatieprobleem in Europa.

Financiële markten 2022

De ontwikkelingen van economisch groei en inflatie gecombineerd met (geo)politieke onzekerheden vertaalden zich in 2022 in negatieve rendementen op vrijwel alle beleggingscategorieën. De hoge inflatie en de renteverhogingen door centrale banken resulteerden bijvoorbeeld in een forse stijging van rentes op staatsobligaties. Het rendement op deze veilige obligaties was hierdoor sterk negatief. Het rendement op de minder veilige obligaties was niet alleen negatief vanwege deze renteontwikkelingen, maar ook omdat vanwege de flinke groei afzwakking de extra benodigde risicopremie bovenop de rente sterk steeg. Ook aandelen lieten negatieve rendementen zien. De rente is een belangrijke variabele bij de waardering van aandelen en hogere rentes zetten deze waarderingen onder druk. Opkomende markten bleven daarbij weer achter bij aandelen van ontwikkelde landen. Vastgoed was met een beperkt positief rendement, ondanks de rentestijging, een positieve uitzondering in de portefeuille. Economische ontwikkelingen werken echter vaak met enige vertraging door in de waardering van vastgoed, waardoor de verwachtingen voor vastgoed in 2023 negatief zijn.

Vooruitzichten macro en markten

In de laatste maanden van 2022 werd al een afname zichtbaar van de door de pandemie veroorzaakte productieproblemen. Wanneer deze ontwikkeling doorzet dan ontstaat weer een neerwaarts effect op de prijsontwikkeling. De te verwachten groei afzwakking of zelfs recessie heeft een vergelijkbaar effect. De mate waarin de inflatie daalt is echter onzeker. Het duurt bijvoorbeeld altijd enige tijd voordat hogere inputkosten zoals loonstijgingen in de prijzen zijn verwerkt. Deze doorberekening zal nog enige tijd voor een prijsopdrijvend effect zorgen.

De inflatieontwikkeling bepaalt in belangrijke mate het beleid van centrale banken. Bij een duidelijke daling van de inflatie is het einde aan de reeks van renteverhogingen aanstaande. De beleidsrente kan bij een combinatie van een sterke inflatiedaling en een sterke groei afzwakking zelfs al weer wat worden verlaagd. Deze situatie is echter nog niet bereikt. Deze omgeving vertaalt zich vooral voor obligaties in positieve rendementen. De vooruitzichten zijn totaal anders bij een hardnekkig hoog blijvende inflatie. In dat geval zijn er meer renteverhogingen te verwachten en kan de kapitaalmarktrente nog verder stijgen.

De extra premie op de rente bij de minder veilige obligaties zorgt voor een goede buffer wanneer de economisch groei sterk tegenvalt. Voor de risicovolle beleggingen zoals aandelen hangt echter veel af van de mate van de groei afzwakking. Als de economie in een recessie terecht komt zijn de huidige winstverwachtingen voor de komende periode nog veel te hoog. Over een wat langere periode is het verwachte aandelenrendement wel positief.

Beleggingsbeleid

Algemeen

Het belegde vermogen van het fonds is in 2022 gedaald naar € 386,2 miljoen (dit is exclusief € 20,0 miljoen voor risico deelnemers). De daling van het belegde vermogen werd met name veroorzaakt door waardedalingen (negatief resultaat) van de beleggingen. Het vermogen is wereldwijd belegd in aandelen, vastrentende waarden en vastgoed.

De normgewichten voor de verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën zijn niet gewijzigd ten opzichte van ultimo 2021. De normweging voor vastrentende waarden is in 2022 derhalve gehandhaafd op 60%; aandelen op 30% en vastgoed op 10%. Binnen de aandelenportefeuille bedraagt het normgewicht van Ontwikkelde markten en Opkomende markten respectievelijk 25% en 5%.

Ter beheersing van het risico van renteveranderingen voor de dekkingsgraad wordt een gedeelte van het renterisico afgedekt. Hiervoor maakt het fonds gebruik van zowel vastrentende beleggingen (obligaties) als rentederivaten (swaps). Met het gebruik van rentederivaten wordt tevens het curverisico afgedekt. Deze rentegevoelige beleggingen zijn opgenomen in een zogenaamde matching portefeuille, gericht op het beheersen van het renterisico van de verplichtingen van het fonds. Deze matching portefeuille bestaat uit staats(gerelateerde)leningen, bedrijfsobligaties en renteswaps. Met deze portefeuille wordt circa 50% van het renterisico van de verplichtingen afgedekt. Begin 2023 is de renteafdekking verhoogd naar 60% naar aanleiding van het uitvoeren van een ALM light studie.

Ter beheersing van het valutarisico belegt het fonds in aandelen Ontwikkelde markten via een beleggingsfonds waarbij het valutarisico binnen het fonds volledig wordt afgedekt. Het valutarisico van de beleggingen in aandelen Opkomende markten en beursgenoteerd vastgoed wordt niet afgedekt.

Het fonds voert een maatschappelijk verantwoord beleid ten aanzien van zijn beleggingen. Mede in dit kader heeft het fonds de aandelenbeleggingen in Ontwikkelde markten en Opkomende markten ondergebracht in beleggingsfondsen waarin een actief uitsluitingsbeleid wordt gevoerd op grond van uitgangspunten voor verantwoord beleggen.

Vastrentende waarden

De vastrentende portefeuille was ultimo boekjaar 2022 volledig belegd in euro's.

De vastrentende beleggingen zijn ondergebracht in twee deelportefeuilles. De deelportefeuille staatsleningen en renteswaps kent een normweging van 85% en de deelportefeuille bedrijfsobligaties kent een normweging van 15%.

Binnen de vastrentende waarden zijn de beleggingen geconcentreerd in de landen met een zogenaamde 'AAA of AA' kredietbeoordeling.

Aandelen

De aandelenportefeuille is onderverdeeld in beleggingen in Ontwikkelde markten en beleggingen in Opkomende landen. De beleggingen in beide portefeuilles zijn het gehele jaar ondergebracht in een passief beheerd fonds. De doelstelling van dit fonds is het zo goed mogelijk volgen van de benchmark, waarbij op grond van ESG factoren ondernemingen worden uitgesloten van de benchmark.

De strategische norm aandelen ontwikkelde markten is 25% en de marktwaarde eind 2022 was 26,2%. Strategische norm aandelen opkomende markten was 5% en de marktwaarde eind 2022 was 5,2%.

Rendement

Het rendement van de beleggingen van het fonds over 2022 was fors negatief als gevolg van de gestegen rente: 23,4 procent. In onderstaande tabel ziet u de rendementen van de verschillende onderdelen over 2022 ten opzichte van de representatieve benchmark. Tussen haakjes worden ook de verschillende benchmarks getoond.

Performancecijfers 2022 (in %)	portefeuille	benchmark
Matchingportefeuille (Rendement van de verplichtingen)	-27,8	-25,4
Aandelen Ontwikkelde markten (MSCI World hedged)	-18,8	-17,8
Aandelen Opkomende markten (MSCI Emerging Markets)	-16,0	-14,9
Vastgoed beursgenoteerd (FTSE EPRA)	-19,5	-14,9
Vastgoed niet beursgenoteerd (Fondsrendement)	3,8	3,8
Totaal rendement	-23,4	-21,7

Binnen de matchingportefeuille heeft het uitlopen van de spreads op bedrijfsobligaties gezorgd voor een negatief relatief rendement ten opzichte van de verplichtingen. Zowel voor aandelen Ontwikkelde markten als voor aandelen Opkomende markten geldt dat de portefeuilles passief worden beheerd. Afwijkingen van het rendement ten opzichte van de benchmark komen ondermeer door de ESG-uitsluitingen die zijn toegepast (ten opzichte van de algemene benchmark).

Oordeel certificerend actuaris

De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen in de toelichting van de jaarrekening. In zijn actuariële verklaring heeft de certificerend actuaris geoordeeld dat de technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het fonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). De beleidsdekkingsgraad van het fonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen. De vermogenspositie van het fonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen hoger is dan het vereist eigen vermogen.

Vooruitblik 2023

Pensioenregeling en opbouwpercentage 2023

Het bestuur heeft het pensioenreglement DC en CDC evenals de flex- en afkoopfactoren geactualiseerd en vastgesteld voor 2023. Daarbij kan op basis van de situatie van het pensioenfonds een opbouwpercentage van 1,8% voor het jaar 2023 worden gerealiseerd. In vervolg daarop is het opbouwpercentage voor 2023 vastgesteld op deze 1,8%.

Governance

Mevrouw E. Beets volgde de heer Beckers in januari 2023 op als vervuller risicobeheer vanuit First Pensions.

Vervolg toekomstverkenning

Het bestuur heeft in samenspraak met de sociale partners en centrale ondernemingsraad het intensieve toekomsttraject voortgezet om te komen tot een geschikte nieuwe pensioenoplossing in 2023 in vervolg op de toekomstverkenning in 2022. Uit het toekomsttraject is onder andere gebleken dat een eigen pensioenfonds op de lange termijn niet toekomstbestendig is. Daarom is een selectietraject naar een nieuwe pensioenuitvoerder gestart. Als beste optie is naar voren gekomen om het pensioenfonds voort te zetten in een eigen kring bij een algemeen pensioenfonds, zijnde STAP. De beoogde overgangdatum voor de bestaande rechten en nieuwe opbouw is 1 januari 2024. In een Verantwoordingsdocument toekomstdiscussie legt het bestuur relevante overwegingen en bevindingen doorlopend vast. Ook het verantwoordingsorgaan is hierbij betrokken. Belangrijk in dit kader zijn ook de mogelijkheden en gevolgen in het kader van het nieuwe pensioenstelsel. Datakwaliteit krijgt een prominente rol in 2023 om te kunnen voldoen aan vereisten van waardeoverdracht.

Het nieuwe Pensioenstelsel

In de zomer van 2020 hebben het kabinet en sociale partners overstemming bereikt over de uitwerking van het pensioenakkoord uit 2019. Hiermee is de weg vrij om te komen tot een nieuw pensioenstelsel. Belangrijke elementen uit het huidige pensioenstelsel blijven in het nieuwe stelsel behouden, zoals de bestaande verplichtstelling, collectieve risicodeling en fiscale facilitering door de overheid. Het wetsvoorstel Wet Toekomst Pensioenen is op 22 december 2022 aangenomen in de Tweede Kamer.

Nu de hoofdlijnen van het pensioenstelsel nader zijn uitgewerkt en het wetsvoorstel door de Tweede kamer is aangenomen, houdt het fonds hier zoveel als mogelijk rekening mee in het selectietraject naar een nieuwe pensioenuitvoerder.

De ontwikkelingen rondom het nieuwe pensioenstelsel en de komst van de bijbehorende nieuwe regelgeving volgt het bestuur nauwgezet. Het bestuur heeft daarbij ook de betrokken belangen nadrukkelijk onder de aandacht gebracht van de sociale partners en communiceert hierover regelmatig op de website van het pensioenfonds. Op 30 mei 2023 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de WTP. De WTP treedt per 1 juli 2023 in werking. De uiterste termijn waarop pensioenfondsen moeten over te stappen naar het nieuwe pensioenstelsel is daarbij verlengd van 1 januari 2027 naar 1 januari 2028.

Bedrag ineens

Het voorstel tot aanpassing van 'uitkering bedrag ineens' voor degenen die hun pensioen vervroegen leidde aanvankelijk tot een beoogde inwerkingtreding per 1 juli 2023. Omdat de wijziging in 2022 niet is behandeld door het Parlement is deze datum inmiddels verschoven naar 2024.

Statuten 2023

Het bestuur heeft in 2022 besloten tot een statutenwijziging (update). In het eerste kwartaal 2023 zijn de geactualiseerde statuten notarieel verleden.

Klachtenregeling 2023

In lijn met de nieuwe Gedragslijn 'Goed omgaan met klachten' van de Pensioenfederatie heeft het bestuur in 2022 een nieuwe klachtenregeling inclusief klachtenbeleid en klachtenreglement opgezet en in vervolgens voorgelegd aan het verantwoordingsorgaan voor advies. Het bestuur heeft de nieuwe klachtenregeling met positief advies van het verantwoordingsorgaan in het eerste halfjaar 2023 vastgesteld.

Beloningsbeleid 2023

Begin 2023 heeft het bestuur het beloningsbeleid herijkt en vervolgens met positief advies van het verantwoordingsorgaan vastgesteld.

Communicatieplan 2022-2023

Eind 2022 is een vernieuwd communicatieplan 2022-2023 met bijbehorende speerpunten uitgewerkt en afgestemd met het verantwoordingsorgaan. Rekening houdend met de tussentijdse bevindingen is het communicatieplan met positief advies van het verantwoordingsorgaan vastgesteld per 2023.

Verder wordt de opmaak van een apart transitie communicatieplan voorbereid voor het voorgenomen transitietraject in 2023.

Vermogensbeheerder

Vanaf 6 maart 2023 is de naam van vermogensbeheerder NNIP formeel gewijzigd in zijn rechtsopvolger Goldman Sachs Asset Management (GSAM).

Vastgesteld te Utrecht, 23 juni 2023.

Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Astellas

voorzitter
D.J. Vis

secretaris
N. van den Berg

bestuurslid
F.C.M. Amsing

bestuurslid
O.O. van den Hoven

bestuurslid
G.A. Roders

Verantwoordingsorgaan

Verslag Verantwoordingsorgaan

Algemeen

Het verantwoordingsorgaan (VO) is in 2008 ingesteld. Conform artikel 115a van de pensioenwet heeft het VO een aantal taken en bevoegdheden, zoals vastgelegd in het Reglement Verantwoordingsorgaan dat op de website van het pensioenfonds kan worden geraadpleegd.

Het VO bestaat uit drie leden: een lid als vertegenwoordiger van de werkgever, een als vertegenwoordiger van de deelnemers en een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. Deelnemers en pensioengerechtigden kiezen kandidaten uit hun midden.

De leden worden telkens voor een periode van drie jaar benoemd, waarbij het schema van benoeming zodanig is dat er in principe elk jaar hooguit één "nieuw" lid deel uit maakt van het orgaan.

Het VO heeft de bevoegdheid en de taak om te oordelen over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur gevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst. Daarnaast heeft het VO het recht advies uit te brengen over een aantal onderwerpen, waaronder de vorm, inrichting en samenstelling van het interne toezicht alsmede het vaststellen en wijzigen van het communicatiebeleid.

Het VO maakt naar behoefte gebruik van mogelijkheden om kennis en vaardigheden te verwerven die van nut zijn voor haar functioneren, onder andere door het bijwonen van relevante symposia en seminars.

Twee leden van het VO hebben thans de pensioenopleiding tot geschiktheidsniveau A afgerond en een lid is hiermee bezig. Dit is overeenkomstig de ambitie van het VO.

Het VO bestond voor het grootste deel tot einde 2022 uit de volgende personen: De heer Gerwin Braam (namens de werkgever): lid, de heer Sander de Wit, (namens de gepensioneerden): secretaris en de heer Bernhard ter Schure (namens de actieve deelnemers): lid.

Omdat de heer van Rijswijk de onderneming verliet per 1 februari 2022 (effectief per 1 januari 2022) betekende dit dat het VO bij het ingaan van het jaar 2022 nog uit 2 leden bestond.

Tegelijk met zijn indiensttreding per 1 april 2022 werd de heer Gerwin Braam door de onderneming benoemd als lid van het VO zodat vanaf die datum het VO qua bezetting weer volledig was. Wel dient de heer Braam nog het pensioenbevoegdheid A certificaat van DNB te behalen (met welke opleiding hij in q1 2023 is gestart en hoopt af te ronden, eind 2023). Tot die tijd fungeert de heer de Wit, als meest ervaren VO lid en huidige secretaris tevens als waarnemend voorzitter.

Activiteiten

Het VO is in 2022 7 keer in vergadering bijeengekomen, waarvan 3 keer fysiek en 4 keer on-line (mede als gevolg van de Covid-19 beperkingen). Daarnaast waren er vrijwel maandelijks on-line besprekingen tussen het bestuur en het VO in verband met de voorgenomen invoering Wet Toekomst Pensioenen (WTP) en de mogelijke gevolgen daarvan voor het pensioenfonds Astellas op de langere termijn. In deze vergaderingen deelde het bestuur haar inzichten en voortschrijdende meningen over de invoering van die wet, daarmee het VO de gelegenheid biedend zoveel mogelijk kennis op dat dossier te vergaren en waar nodig (kritische) vragen te stellen omtrent de te volgen koers van het PF. In 2022 heeft 3 keer een fysieke gezamenlijke vergadering plaatsgevonden tussen het

bestuur en het VO, waarvan 1 met de Sociale partners (Werkgever, Bonden, OR) en ook inclusief de betrokken adviseurs. Tot slot heeft het VO apart 1 keer een bespreking gevoerd met vertegenwoordigers van de onderneming (zonder, maar wel met medeweten van het bestuur) en 1 keer gezamenlijk met het bestuur met de visitatiecommissie.

In 2022 werd door het verantwoordingsorgaan een 3-tal bijeenkomsten bezocht georganiseerd door de Pensioenfederatie, waar onderwerpen werden behandeld die een waardevolle aanvulling vormden op het kennisniveau van leden van verantwoordingsorganen vooral m.b.t de problematiek rondom de WTP.

Over het jaarverslag 2022 heeft het VO in mei 2023 met het bestuur vergaderd waarbij het jaarverslag werd besproken met de externe accountant en de externe certificerende actuaaris.

Er zijn door het verantwoordingsorgaan, op verzoek van het bestuur, in 2022 (positieve) adviezen uitgebracht over de volgende voorstellen:

- Financiering opbouw en wijziging uitvoeringsovereenkomst;
- Gewijzigde samenstelling Visitatiecommissie;
- Klokkenluiders regeling;
- Het definitieve VO reglement

Aangehouden voor advies in afwachting van voorgestelde aanpassingen betreffende de inhoud (positief advies in 2023):

- Communicatie plan 2023;
- Beloningsbeleid bestuursleden pensioenfonds;
- Klachtenregeling.

Het VO werd door het bestuur uitvoerig geïnformeerd over de kwartaalrapportage Risicomanagement en over de toeslagverleningen per 1 januari 2022 en per 1 januari 2023.

Het VO is 2022 tijdens gezamenlijke vergaderingen met het bestuur en bestuursadviseurs, uitvoerig ingelicht over voor- en nadelen die te maken hebben met het zelfstandig voortbestaan van het pensioenfonds als zodanig (SWOT analyses). Het VO heeft hierbij haar eigen standpunt geformuleerd gebaseerd op de eerder genoemde SWOT analyses maar ook op de uitkomsten van een eerder deelnemers onderzoek. Hierbij is het voor het VO duidelijk geworden dat een zelfstandig voortbestaan van het fonds als zodanig, feitelijk geen reële optie meer is en dat, mede in het licht van de komende pensioenontwikkelingen (WTP) onder voorwaarden aansluiting dient te worden gezocht bij een Algemeen Pensioenfonds (APF). Dit standpunt komt overeen met de beleidslijn van het bestuur.

In dat verband heeft in 2022 het VO zich vooral ingespannen om verder inzicht te verkrijgen in de problematiek die met een overgang naar een APF (of naar een bedrijfspensioenfonds) samenhangt en alle elementen die bij een dergelijke gecompliceerde operatie een rol speelt en daarover naar het bestuur vroegtijdig haar mening te geven. Een dergelijke operatie is op zich al lastig genoeg maar in het licht van de a.s. invoering WTP nog veel gecompliceerder.

Het VO realiseert zich dat ook het komende jaar zal worden beheerst door bovenbeschreven problematiek en dat de intensiteit die deze opgave met zich meebrengt verder zal toenemen. Dat geldt zowel voor het bestuur als het VO. De samenwerking met het bestuur zal derhalve essentieel blijven. Het verkrijgen van zoveel mogelijk inzicht m.b.t. een mogelijke overgang van het fonds, over het nieuwe pensioenstelsel, alsmede de uitwerking hiervan en de gevolgen in de praktijk zullen een belangrijk onderdeel vormen van de activiteiten van het VO in het komende jaar.

Dit los van alle andere actuele pensioen ontwikkelingen die zich als altijd voordoen met de daarbij behorende risico afwegingen en beleidsoverwegingen en de keuzes die het bestuur daarbij maakt.

Net als in 2021 heeft het VO de ontwikkelingen rond de vaststelling van de nieuwe pensioenpremie in het kader van de CDC-regeling en de gevolgen daarvan door sociale partners per 1 januari 2022 in relatie met het beoogde pensioenopbouw percentage nauwlettend gevolgd en bediscussieerd.

Het VO heeft het bestuur daar waar mogelijk en nodig zoveel mogelijk ondersteund bij haar pogingen de uitvoeringsovereenkomst tijdig te doen verlengen; dit i.h.k. van het scheppen van duidelijkheid m.b.t. de verlenging van de pensioencontracten en zeker ook met het oog op het nieuwe pensioenstelsel.

Hoewel het bestuur geen directe partij is in deze overeenkomst is het desondanks relevant zich te verzekeren van de uitvoerbaarheid van de pensioenafspraken tussen sociale partners.

Bevindingen

Het verantwoordingsorgaan heeft zich door haar diverse eigen activiteiten en de informatievoorziening vanuit het bestuur goed inzicht verschaft in het functioneren van het bestuur. Het verantwoordingsorgaan is zeer tevreden over de samenwerking met het bestuur en de wijze waarop het bestuur met het verantwoordingsorgaan communiceert, het verantwoordingsorgaan betreft in haar besluitvorming en met het verantwoordingsorgaan als partner omgaat.

Het verantwoordingsorgaan is van oordeel dat het bestuur zich op deskundige wijze heeft ingezet en gehandeld gedurende het verslagjaar 2022 en daarbij een evenwichtig en consistent beleid heeft gevoerd waarbij de belangen van alle betrokkenen afdoende afgewogen zijn. Het verantwoordingsorgaan is voorts van mening dat het bestuur de normen uit de Code Pensioenfonds, waar van toepassing, naleeft.

Rijswijk, 17 mei 2023

De leden van het verantwoordingsorgaan,

A.S. de Wit
Secretaris
(Voorzitter a/i)

B. ter Schure
lid

G. Braam
lid

Reactie van het bestuur op het oordeel van het verantwoordingsorgaan

Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan voor zijn positieve oordeel waarbij het verantwoordingsorgaan tevens heeft aangegeven dat het bestuur zich op deskundige wijze heeft ingezet en gehandeld en daarbij een evenwichtig en consistent beleid heeft gevoerd en de toepasselijke normen van de Code Pensioenfonds naleeft.

Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan tevens voor de prettige en open samenwerking. Het bestuur spreekt zijn waardering uit voor de constructief kritische inbreng en houding van het verantwoordingsorgaan in zijn adviezen aan het bestuur en tijdens de gezamenlijke bijeenkomsten gedurende het verslagjaar.

Visitatiecommissie

Samenvatting Bevindingen Visitatie 2022

1. Inleiding

Het bestuur de Stichting Pensioenfonds Astellas (hierna: Fonds) heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie (hierna: VC), na advies van het Verantwoordingsorgaan (hierna: VO) van het Fonds, de opdracht gegeven tot de uitvoering van een visitatie bij het Fonds.

De VC heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds. Binnen dit kader vormt de VC zich een beeld van de wijze waarop het Fonds de Code Pensioenfonds naleeft. De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt met dit rapport verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het VO en de werkgever, en in het jaarverslag.

Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werkwijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de VC. De visitatie strekte zich uit tot de op 17 maart 2023 beschikbare informatie over het verslagjaar 2022.

2. Oordeel/Bevindingen

Samenvattend oordeel:

De VC is evenals vorig jaar van oordeel dat het beleid van het bestuur voldoende evenwichtig is en op een zorgvuldige manier tot stand is gekomen en uitgevoerd. Het bestuur is in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten. Het integrale risicomanagement is van een adequaat niveau. De documentatie is op orde en in de bestuurscyclus zijn de relevante onderwerpen zoals evenwichtige belangenafweging en risicobeheersing opgenomen. Er is een goede relatie tussen het bestuur en het VO. In 2022 is wederom sprake geweest van een bestendige gedragslijn. Bij de onderhavige visitatie heeft de VC nog een aantal niet-materiele bevindingen.

Samenvattend oordeel Code Pensioenfonds

De Code Pensioenfonds is ingedeeld in acht hoofdthema's. In de hierna opgenomen tabel wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze deze hoofdthema's zich verhouden tot de onderwerpen waarop de VC haar toezicht heeft gericht.

De VC heeft kennisgenomen van de eigen beoordeling van het Fonds met betrekking tot de naleving van de Code. Deze is naar het oordeel van de VC voldoende onderbouwd. De rapportage en uitleg van de uitzonderingen en de onderwerpen waarover het Fonds wettelijk of volgens de Code is gehouden te rapporteren, is toereikend. De VC merkt op dat beoordeling of goedkeuring van het jaarverslag 2022 niet tot haar mandaat heeft behoord.

	Functio- neren VC	Algemeen en follow- up	Govern- ance	Geschild- heid	Beleg- gingen	Risico's	Communi- catie
Vertrouwen waarmaken		2,5	1, 3, 4, 5, 9		6, 7	8	
Verantwoordelijkheid nemen			10, 11, 12, 13, 14			12	
Integer handelen		22	15, 16, 17, 18, 19, 20, 21				
Kwaliteit nastreven	28		23, 24, 25	26, 27, 28, 29, 30			
Zorgvuldig benoemen			34, 39, 40	31, 32, 33, 35, 36, 37, 38			
Gepast belonen			41, 42, 43, 44, 45				
Toezicht houden en inspraak waarborgen	46, 48	47, 50	51, 52, 53, 54, 55, 56, 57				
Transparantie bevorderen		58, 59, 61, 62, 64	65		62		60, 61, 63

De gerapporteerde uitzonderingen zien op de hoofdthema's diversiteit en de belangrijkste aanbevelingen van de VC zien op de hoofdthema's kwaliteit nastreven. Naar het oordeel van de VC zijn de gerapporteerde uitzonderingen en de onderstaand gerapporteerde bevindingen niet van zodanige aard dat hiermee in materiële zin inbreuk wordt gemaakt op het naleven van genoemde hoofdthema's.

a. Opvolging bevindingen en aanbevelingen

De follow-up van eerder door de VC gedane aanbevelingen verloopt via een gestructureerde aanpak via de actielijst van het bestuur. De aanbevelingen en de wijze van opvolging zijn onderdeel van het overleg met het VO. De behandeling van de gedane aanbevelingen worden goed vastgelegd.

b. Algemene gang van zaken

In 2022 heeft het Fonds het selectieproces, met ondersteuning van een externe adviseur, naar een alternatieve uitvoeringsorganisatie voor het Fonds verder voortgezet. Daarbij is ook de komende transitie naar het nieuwe pensioenstelsel betrokken. Het Fonds heeft in verband met de verschillende verantwoordelijkheden van het Fonds en de sociale partners bij voornoemde processen een samenwerkingsverband opgezet waarbij het Fonds een proactieve rol inneemt. De VC heeft kunnen vaststellen dat het Fonds in 2022 de selectie, op basis van eerder geformuleerde criteria, op een zorgvuldige wijze heeft uitgevoerd. Eind 2022 bevond de selectie zich in een vergevorderd stadium. Het Fonds streeft ernaar eind 2023 een collectieve waardeoverdracht naar de nieuwe uitvoerder uit te voeren waarna het Fonds geliquideerd kan worden. De VC heeft kunnen vaststellen dat bij het selectieproces alle stakeholders, zowel intern als extern, worden betrokken.

Meer in algemene zin volgt het Fonds de wettelijke ontwikkelingen en de mogelijke gevolgen daarvan voor het Fonds. De diverse rapportages geven het Fonds een goed inzicht in de ontwikkelingen in de financiële positie van het Fonds en de oorzaken daarvan. Eind 2022 heeft het Fonds is vanwege de verbeterde financiële positie het Fonds uit herstel. De documentatie van het Fonds wordt periodiek actueel gehouden en is op orde. De naleving van de Code Pensioenfonds is toereikend.

c. Governance

Het Fonds kenmerkt zich qua governance-structuur door het ontbreken van een adviescommissiestructuur. Het Fonds heeft daarvoor een aantal aanvullende maatregelen genomen. De VC heeft evenals vorig jaar kunnen vaststellen dat het ontbreken van adviescommissies niet ten koste gaat van de kwaliteit van de besluitvorming. Daarbij is duidelijk sprake van een voldoende risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. De relatie met het Verantwoordingsorgaan is goed mede op basis van een toereikende informatieverschaffing door het bestuur. Het Fonds is in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten.

d. Geschiktheid

De deskundigheid/geschiktheid van de fondsorganen is van een goed en toereikend niveau. Er is continu aandacht voor het op een hoger plan brengen van de aanwezige deskundigheid middels individuele en collectieve bijscholing. Nieuwe ontwikkelingen, zoals het nieuwe pensioenstelsel, zijn daarbij in 2022 meegenomen. Het VO wordt daarbij betrokken. Waar nodig wordt ook externe ondersteuning ingeroepen.

Van belang is nog dat in het kader van het selectietraject, de collectieve waardeoverdracht en de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel continuïteit aanwezig blijft bij de fondsorganen met behoud van de aanwezige deskundigheid.

e. Beleggingen

Het beleggingsproces wordt binnen de bestaande governancestructuur van het Fonds op toereikende wijze uitgevoerd. Het Dagelijks Bestuur heeft daarbij ten behoeve van behandeling in het volledige bestuur een ondersteunende en adviserende rol. De VC heeft kunnen vaststellen dat beleidswijzigingen op een zorgvuldige manier tot stand komen in overeenstemming met de vastgestelde missie, visie en strategie. Het Fonds heeft naar aanleiding van de sterk gewijzigde economische parameters en de geopolitieke ontwikkelingen een ALM-light studie uitgevoerd waarvan de resultaten aanleiding waren om de renteafdekking met 10% te verhogen en een verschuiving van 5% van de matching- naar de returnportefeuille door te voeren. Vervolgens is een risicobudgetteringsstudie uitgevoerd om de beleggings-categorieën binnen de ALM-kaders te optimaliseren. Jaarlijks wordt het strategische beleggingsbeleid vertaald in een operationeel beleggingsplan. Het Fonds heeft het herbalanceringsbeleid ook opnieuw vastgesteld. Er is sprake van een periodieke evaluatie van de externe dienstverleners. De rapportagestructuur is toereikend voor een eigen oordeelsvorming. Binnen het bestuur is voldoende deskundigheid aanwezig om een goed tegenwicht te kunnen bieden aan de externe adviseurs en dienstverleners.

Met betrekking tot het MVB-beleid doet het Fonds een pas op de plaats vanwege de beperkte horizon van het Fonds. De VC heeft kunnen vaststellen dat er sprake is van een toereikende beheersing van de financiële risico's. Transparantie in de beheersing van de niet-financiële risico's verdient daarbij extra aandacht.

f. Risico's

In de ABTN is het proces van beheersing van de financiële en niet-financiële risico's voldoende beschreven. Risicobeheersing is ook onderdeel van de bestuur cyclus. De sleutelfuncties zijn volledig ingevuld en de uitvoering van de taken en verantwoordelijkheden zijn van toegevoegde waarde voor het Integrale Risico Management. De verstrekte rapportages geven voldoende inzicht in de ontwikkelingen in de diverse risicogebieden en de effectiviteit van de genomen beheersingsmaatregelen. Nieuwe ontwikkelingen in de risico's worden tijdig gesignaleerd. In 2022 is ruime aandacht gegeven aan een actualisatie van de IT/cyber risico's. In het kader van de op handen zijnde collectieve waardeoverdracht worden daarbij ook datamanagement en datakwaliteit als belangrijke onderwerpen meegenomen. Met betrekking tot de collectieve waardeoverdracht naar een nieuwe uitvoerder en de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is een uitgebreide risicoanalyse gemaakt. Er is in voldoende mate sprake van de beheersing van de integriteitsrisico's.

De compliance functie wordt daarbij breed ingevuld. Met betrekking tot de uitbestedingsrisico's is vastgesteld dat het Fonds in control is.

g. Communicatie

De opzet van de communicatie is van structurele aard en van een breed niveau. Jaarlijks vindt een vertaalslag plaats van het communicatiebeleidsplan naar een operationeel plan met de actiepunten voor het komend jaar. In 2022 is aandacht besteed aan het nieuwe pensioenstelsel, maatschappelijk verantwoord beleggen en de pensioen-3-daagse. Actuele onderwerpen worden in de communicatie meegenomen. Zo is in 2022 ook aandacht besteed aan de toekomst van het Fonds en zal daarover in 2023 ook zo actueel mogelijk worden gecommuniceerd.

Er worden voldoende beschikbare communicatiemiddelen ingezet. De informatie aan individuen is toereikend en voldoet aan de wettelijke normen. De website is actueel, breed opgezet en toegankelijk. Het Fonds heeft in een eerder gehouden deelnemers-enquête de ervaringen van de deelnemers met betrekking tot de informatieverstrekking getoetst. De resultaten worden in het communicatiebeleid worden meegenomen.

De visitatiecommissie

Herma Polee
Frank Rijksen
John Ruben (voorzitter)

Reactie van het bestuur op bevindingen visitatiecommissie

Het bestuur heeft met genoegen kennisgenomen van het visitatierapport 2022 met bijbehorende aanbevelingen en bevindingen evenals het positief samenvattend oordeel van de visitatiecommissie. Het bestuur zal hier rekening mee houden en zorgdragen voor verdere opvolging via zijn reguliere actielijst. Het bestuur dankt de visitatiecommissie voor het visitatierapport 2022 en de constructieve en plezierige samenwerking.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo, in duizenden euro)

Activa	2022	2021
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Vastgoed beleggingen	43.116	57.158
Zakelijke waarden	122.481	168.007
Vastrentende waarden	240.978	271.857
Derivaten	10.219	9.930
	416.794	506.952
Beleggingen voor risico deelnemers [2]		
Vastgoed beleggingen	631	0
Zakelijke waarden	6.311	11.465
Vastrentende waarden	11.665	14.669
Overige beleggingen	1.434	168
	20.041	26.302
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [3]	2.156	2.821
Vorderingen en overlopende activa [4]	4.091	4.096
Liquide middelen [5]	2.031	3.114
Totaal activa	445.113	543.285

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2022	2021
Reserves		
Algemene reserve [6]	-5.595	2.408
Beleggingsreserve [7]	67.752	71.343
Bestemmingsreserve premiedepot [8]	0	0
	62.157	73.751
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [9]	331.143	433.057
Voorzieningen voor risico deelnemers [10]	20.041	26.302
Kortlopende schulden en overlopende passiva [11]	31.772	10.175
Totaal passiva	445.113	543.285

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2022	2021
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [12]		
Directe beleggingsopbrengsten	6.268	8.395
Indirecte beleggingsopbrengsten	-123.659	9.529
Kosten van vermogensbeheer	-1.062	-1.072
	-118.453	16.852
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers [13]	-5.266	2.078
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [14]	14.083	13.877
Saldo van aanspraken en verplichtingen [15]	-548	353
Pensioenuitkeringen [16]	-7.217	-6.778
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [17]		
Toevoeging pensioenopbouw	-11.973	-13.860
Toevoeging indexering en overige toeslagen	-35.812	0
Rentetoevoeging	2.207	2.507
Onttrekking voor uitkeringen	7.207	6.779
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	259	244
Wijziging marktrente	143.379	37.070
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-442	-1.972
Overige mutaties	1.030	-225
Wijziging UFR-methodiek	-458	-4.115
Wijziging AG Prognosestafel	-2.628	0
Wijziging Ervaringssterfte	-204	0
Wijziging leeftijdsverschil partners	-651	0
	101.914	26.428

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2022	2021
Mutatie vordering herverzekeringsdeel technische voorzieningen [18]	-665	101
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [19]	6.261	-589
Herverzekering [20]	-525	-633
Pensioenuitvoeringskosten [21]	-1.180	-849
Overige baten en lasten [22]	2	8
Saldo van baten en lasten	-11.594	50.848
Bestemming van het saldo		
Beleggingsreserve ¹⁾	-3.591	-2.709
Algemene reserve	-8.003	54.083
Bestemmingsreserve premiedepot	0	-526
	-11.594	50.848

1) De beleggingsreserve is gelijk aan het vereist eigen vermogen dat conform DNB aangehouden dient te worden.

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2022	2021
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premieontvangsten van werkgevers en werknemers	14.082	15.003
Uitkeringen uit herverzekering	227	454
Overgenomen verplichtingen	293	703
Overige	32	38
	14.634	16.198
Uitgaven		
Uitbetaalde pensioenen	-7.217	-6.770
Overgedragen verplichtingen	-841	-350
Premies herverzekering	-946	-857
Pensioenuitvoeringskosten	-1.083	-923
	-10.087	-8.900
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	6.383	8.227
Verkopen en aflossingen beleggingen	112.667	54.637
	119.050	62.864
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-123.618	-66.921
Kosten van vermogensbeheer	-1.062	-1.071
	-124.680	-67.992
Mutatie liquide middelen	-1.083	2.170
Saldo liquide middelen 1 januari	3.114	944
Saldo liquide middelen 31 december	2.031	3.114

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Het doel van Stichting Pensioenfonds Astellas, statutair gevestigd te Leiden (hierna 'het fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de volgende aangesloten ondernemingen: Astellas B.V. en Astellas Pharma Europe B.V. Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2022, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2022. Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Het fonds heeft een voorgenomen besluit genomen om per 1 januari 2024 de pensioenen over te dragen en daarna te liquideren. Dit voorgenomen besluit heeft verder geen impact op de waardering van posten en eigen vermogen van de jaarrekening 2022. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de stichting. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Toepassing richtlijnen volgens de overeenstemmingsverklaring

Stichting Pensioenfonds Astellas heeft bij de samenstelling van dit jaarverslag de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en BW2 Titel 9 toegepast. De beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

Schattingswijzigingen 2022

Prognosetafel

In 2022 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een nieuwe prognosetafel gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG2022, en heeft het fonds besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit is in 2022 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 2.628 als gevolg van deze schattingswijziging. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Ervaringssterfte

Ook heeft het fonds ultimo 2022 besloten om over te gaan op een andere ervaringssterfte. Dit is in 2022 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 204 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening is in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Leeftijdverschil partners

Tevens heeft het fonds ultimo 2022 besloten om het leeftijdsverschil tussen partners bij te stellen. Dit is in 2022 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 651 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening is in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Het totaal effect van deze drie schattingswijzigingen is 3.483 en is als last verwerkt in het resultaat over boekjaar 2022.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "vorderingen of schulden uit hoofde van effectentransacties".

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar Euro tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor vreemde valuta. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Waardering

Vastgoed beleggingen

De beursgenoteerde aandelen in vastgoedbeleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar.

De niet ter beurze genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Zakelijke waarden

De beursgenoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurze genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Vastrentende waarden

De beursgenoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurze genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde. Hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor participaties in hypotheekfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert. Leningen op schuldbekentenis worden gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de contante waarde van de met vervroegde aflossing aangepaste kasstromen, verdisconteerd tegen de rente op staatsobligaties met vergelijkbare looptijden inclusief eventuele opslagen, behorende bij het risicoprofiel van de leningen. Deposito's worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor deposito's is het verschil tussen marktwaarde en nominale waarde in het algemeen gering.

Derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende marktprijzen. Beleggingen welke onderhands zijn gekocht, waarvoor geen directe marktwaardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters. Derivaten met een negatieve waarde worden op de passivazijde van de balans opgenomen.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor rekening van het fonds worden aangehouden.

Herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Bij de waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het pensioenfonds. Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als garantiecontracten worden gelijkgesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen. Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als kapitaalcontracten worden gewaardeerd voor de waarde van het verzekerde risico op basis van de grondslagen van het contract. Bij de waardering van de vorderingen wordt rekening gehouden met de kredietwaardigheid van de herverzekeraar (afslag voor kredietrisico).

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Beleggingsreserve

De beleggingsreserve is berekend conform de FTK-methodiek (wortelformule DNB).

Bestemmingsreserve premiedepot

Vanaf 1 januari 2015 geldt een nieuwe pensioenregeling (CDC-regeling). In het kader van de nieuwe CDC-regeling is in 2015 een premiedepot gevormd. De dotatie aan het premiedepot is gebaseerd op de ex-ante premieberekening. In het geval van een premietekort wordt eerst het premiedepot aangewend, indien dit niet toereikend is wordt het opbouwpercentage in enig jaar gekort. Het premiedepot is een zogenaamde bestemmingsreserve en telt daarom niet mee bij de berekening van de dekkingsgraad.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen.

Bij het waarderen van de verplichtingen is de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur van 31 december 2022 gehanteerd. In deze rentetermijnstructuur is voor de looptijden vanaf 20 jaar gebruik gemaakt van de zogenaamde UFR-methode.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-ante- condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt tevens rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

Sterfte

Volgens de Prognosetafel AG 2022 (zoals gepubliceerd door het Actuarieel Genootschap).

Ervaringssterfte

Er wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking door toepassing van de fonds specifieke Willis Towers Watson 2022 ervaringssterfte.

Intrest

Conform de rentetermijnstructuur van de nominale marktrente per 31 december 2022 zoals gepubliceerd door DNB.

Gehuwdheid

Tot de pensioenleeftijd op basis van het onbepaalde partnersysteem (partnerfrequenties op basis van CBS 2013 data) en na de pensioenleeftijd op basis van het bepaalde partnersysteem. Op de pensioenleeftijd is de partnerfrequentie gelijk aan 100%.

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil t voor mannelijke hoofdverzekerden tussen man en vrouw is op drie jaar gesteld (man ouder dan vrouw). En het leeftijdsverschil voor vrouwelijke hoofdverzekerden is op twee jaar gesteld, waarbij de man ouder is dan de vrouw.

Kosten

Voor kosten wordt een opslag gehanteerd van 3,6% (2021: 3,6%).

Herverzekeringsdeel technische voorziening

Op de activazijde van de balans is ultimo 2022 een vordering op de herverzekeraar opgenomen ter grootte van 2.156 (ultimo 2021: 2.821). Dit betreft de contante waarde van de vanuit de verzekeraar te ontvangen uitkeringen inzake arbeidsongeschiktheidspensioen (AOP) en premievrijstelling bij invaliditeit (PVI-rentes).

Voorzieningen voor risico deelnemers

De waardering van de voorzieningen voor risico van deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

Deze voorziening bestaat uit de door de werkgever in het kader van de beschikbare premieregeling (hoofdstuk 3 van het Pensioenreglement 2006) ten behoeve van de deelnemers gedane stortingen (beschikbare premiebijdragen). Eind augustus 2018 zijn de beleggingen voor deze voorziening overgegaan naar NNIP Mijn pensioen. Het rendement van de beleggingsfondsen wordt aan de voorziening toegevoegd dan wel onttrokken.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden zoveel mogelijk aan het jaar waarop ze betrekking hebben toegerekend.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de zakelijke waarden wordt hieronder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten.

De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde koersverschillen bij verkopen van aandelen, leningen op schuldbekentenis en obligaties;
- gerealiseerde koersverschillen bij (af)lossingen van leningen op schuldbekentenis en obligaties;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- gerealiseerde koersverschillen bij optie- en futuretransacties;
- valutaverschillen met betrekking tot obligaties, deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties;
- niet-gerealiseerde koersverschillen inzake aandelen, leningen op schuldbekentenis en obligaties.

Bestemming saldo

Het saldo van de staat van baten en lasten wordt ultimo boekjaar gedoteerd of onttrokken aan de beleggingsreserve conform de grondslagen. Het daarna resterende saldo wordt toegevoegd dan wel onttrokken aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. Het kasstroomoverzicht is een weergave van de daadwerkelijke geldstroom van 1 januari tot en met 31 december.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Verloop van de beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand	Aankopen	Verkopen	Gerealiseerde	Niet-	Stand
	ultimo			koers-	gerealiseerde	
	2021			verschillen	verschillen	2022
Vastgoed beleggingen						
Aandelen vastgoedmaatschappijen	57.158	29.508	-36.812	-1.250	-5.488	43.116
	57.158	29.508	-36.812	-1.250	-5.488	43.116
Zakelijke waarden						
Beleggingsfondsen in aandelen	168.007	429	-16.975	4.022	-33.002	122.481
	168.007	429	-16.975	4.022	-33.002	122.481
Vastrentende waarden						
Obligaties	226.717	88.192	-64.789	-3.942	-43.404	202.774
Vastrentende beleggingsfondsen	45.140	0	-2.480	-260	-6.186	36.214
Geldmarktfondsen	0	5.490	-3.500	-2	2	1.990
	271.857	93.682	-70.769	-4.204	-49.588	240.978
Derivaten						
Swaps	1.101	0	12.672	-12.567	-21.582	-20.376
	1.101	0	12.672	-12.567	-21.582	-20.376
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	498.123	123.619	-111.884	-13.999	-109.660	386.199
Derivaten opgenomen onder kortlopende schulden en overige passiva	8.829					30.595
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde	506.952					416.794

De beleggingen bevatten geen beleggingen in de premiebijdragende ondernemingen. Er zijn geen beleggingen uitgeleend en er is geen sprake van security lending.

Aansluiting beleggingen voor risico fonds, vóór en na toepassing look through (t.b.v. de Risicoparagraaf):

Categorie	Stand ultimo 2022	Liquide middelen	Overlopende intrest	Toepassing Look Through	Stand risico paragraaf 2022
Vastgoed beleggingen	43.116	0	0	3.345	46.461
Zakelijke waarden	122.481	0	0	-5.438	117.043
Vastrentende waarden	240.978	0	3.256	-2.206	242.028
Derivaten	-20.376	0	148	2.542	-17.686
Private Equity	0	0	0	34	34
Overige beleggingen	0	103	183	1.723	2.009
Totaal	386.199	103	3.587	0	389.889

Categorie	Stand ultimo 2021	Liquide middelen	Overlopende intrest	Toepassing Look Through	Stand risico paragraaf 2021
Vastgoed beleggingen	57.158	0	0	4.703	61.861
Zakelijke waarden	168.007	0	0	-7.625	160.382
Vastrentende waarden	271.857	0	3.582	-1.160	274.279
Derivaten	1.101	0	217	574	1.892
Private Equity	0	0	0	92	92
Overige beleggingen	0	467	109	3.416	3.992
Totaal	498.123	467	3.908	0	502.498

Methodiek bepaling marktwaarde 31 december 2022 (op basis van look through)

Niveau 1: Genoteerde marktprijzen. Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt.

Niveau 2: Onafhankelijke taxaties. Onafhankelijke taxaties worden niet toegepast voor de waardering van het indirect onroerend goed. Voor de belangrijkste uitgangspunten bij de waardering van het indirect vastgoed wordt verwezen naar de grondslagen van waardering en resultaatbepaling en de toelichting op de balans bij de post vastgoed.

Niveau 3: NCW-berekening. De netto contante waarde methode wordt gehanteerd voor de derivatenportefeuille.

Niveau 4: Andere methode. Voor fondsbeleggingen in vastrentende waarden, aandelen, vastgoed en hedgefondsen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages.

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2022
Vastgoed beleggingen	32.105	14.356	0	0	46.461
Aandelen	117.038	5	0	0	117.043
Vastrentende waarden	242.028	0	0	0	242.028
Derivaten	-68	0	-17.618	0	-17.686
Private Equity Fondsen	0	0	34	0	34
Overige beleggingen	2.009	0	0	0	2.009
Totaal belegd vermogen	393.112	14.361	-17.584	0	389.889

Methodiek bepaling marktwaarde 31 december 2021 (op basis van look through)

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2021
Vastgoed beleggingen	47.777	14.084	0	0	61.861
Aandelen	160.375	7	0	0	160.382
Vastrentende waarden	274.279	0	0	0	274.279
Derivaten	-18	856	1.054	0	1.892
Private Equity Fondsen	0	0	92	0	92
Overige beleggingen	3.992	0	0	0	3.992
Totaal belegd vermogen	486.405	14.947	1.146	0	502.498

Collateral

Voor de beheersing van het rente- en valutarisico maakt het pensioenfonds onder andere gebruik van niet-beursgenoteerde derivaten. Deze derivaten worden afgesloten met een of meerdere tegenpartijen. Ter bescherming tegen het niet nakomen van de overeengekomen afspraken zijn ISDA overeenkomsten afgesloten met potentiële tegenpartijen. Daarin wordt onder meer geregeld in welke gevallen onderpand ter beschikking moet worden gesteld (en van welke kwaliteit). Ultimo 2022 had het pensioenfonds onderpand verstrekt ter waarde van -€ 1 miljoen aan zes tegenpartijen, Deutsche Bank -€ 2,606 miljoen, HSBC Bank -€ 1,441 miljoen, Rabobank -€ 16,323 miljoen en Natwest Markets -€ 3,343 miljoen.

Tegenpartij	Ontvangen collateral	Marktwaaarde collateral
Deutsche Bank	Duitse staat	713
Deutsche Bank	Nederlandse staat	1.893
HSBC Bank	Duitse staat	294
HSBC Bank	Nederlandse staat	873
HSBC Bank	Franse staat	274
Natwest Markets	Franse staat	276
Natwest Markets	Nederlandse staat	3.067
Rabobank	Duitse staat	1.634
Rabobank	Nederlandse staat	11.712
Rabobank	Franse staat	2.977
Totaal		23.713

[2] Verloop van de beleggingen voor risico deelnemers

Categorie	Stand ultimo 2021	Aankopen/ verstrekkingen	Verkopen/ lossingen	(Niet) gerealiseerde koersverschillen	Stand ultimo 2022
Vastgoed beleggingen					
Aandelen vastgoedmaatschappijen	0	853	-94	-128	631
Zakelijke waarden					
Aandelenfondsen	11.465	17	-3.887	-1.284	6.311
Vastrentende waarden					
Obligatiefondsen	14.669	1.757	-1.539	-3.222	11.665
Overige beleggingen					
Geldmarktfondsen	168	4.986	-3.124	-596	1.434
Totaal beleggingen voor risico deelnemers	26.302	7.613	-8.644	-5.230	20.041

De beleggingen voor risico deelnemers worden in de regel gewaardeerd tegen de transactiepreizen die de vermogensbeheerder ontvangt in de maandoverzichten van de Transfer Agents's/Broker. Deze transactiepreizen komen in de regel overeen met de preizen van de uitgevoerde orders op die dag. Indien de prijs niet wordt opgegeven, wordt de transactieprijs uit beleggingsadministratie van NNIP Beleggersgiro BV gehanteerd. Als die niet beschikbaar is, wordt de koers gehanteerd van de data vendor, Morningstar.

	2022	2021
[3] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand per 1 januari	2.821	2.720
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	-665	101
Stand per 31 december	2.156	2.821
[4] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende intrest en nog te ontvangen dividend		
Vastrentende waarden	3.256	3.582
Derivaten	518	380
Overige beleggingen	183	109
Subtotaal lopende intrest en nog te ontvangen dividend	3.957	4.071
Overige vorderingen		
Verzekeringsmaatschappijen	134	0
Nog te ontvangen inkoopsommen	0	25
Subtotaal overige vorderingen	134	25
Totaal vorderingen en overlopende activa	4.091	4.096
De vorderingen en overlopende activa hebben een kortlopend karakter.		
[5] Liquide middelen		
Depotbank	103	467
ING Bank N.V. ¹⁾	1.928	2.647
	2.031	3.114

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.

1) Met een kredietlimiet van 300.

Passiva	2022		2021	
Reserves				
[6] Algemene reserve				
Stand 1 januari	2.408		-51.675	
Uit bestemming saldo	-8.003		54.083	
Stand 31 december		-5.595		2.408
[7] Beleggingsreserve				
Stand 1 januari	71.343		74.052	
Uit bestemming saldo	-3.591		-2.709	
Stand 31 december		67.752		71.343
[8] Bestemmingsreserve				
Stand 1 januari	0		526	
Uit bestemming saldo	0		-526	
Stand 31 december		0		0
Totaal eigen vermogen		62.157		73.751
Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt	13.873	4,0%	18.198	4,0%
Het vereist eigen vermogen bedraagt	67.752	19,3%	71.343	15,5%
De dekkingsgraad is		117,7%		116,1%
De beleidsdekkingsgraad is		121,2%		110,9%
Het pensioenvermogen bedraagt	413.341		533.110	

De dekkingsgraad is vastgesteld als het pensioenvermogen gedeeld door de totale technische voorzieningen. Het pensioenvermogen betreft het totaal van de reserves (exclusief de bestemde reserve premiedepot) + de totale technische voorzieningen.

Vanaf boekjaar 2015 worden in deze totale technische voorzieningen naast de voorziening voor risico fonds óók de voorziening voor risico deelnemers meegenomen.

De berekening is als volgt:

$$((-/- 5.595+67.752+331.143+20.041)/(331.143+20.041)) \times 100\% = 117,7\%$$

	2022	2021
Technische voorzieningen		
[9] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand 1 januari	433.057	459.485
Mutaties:		
– Toevoeging pensioenopbouw	11.973	13.860
– Toevoeging indexering en overige toeslagen	35.812	0
– Rentetoevoeging	-2.207	-2.507
– Onttrekking voor uitkeringen	-7.207	-6.779
– Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-259	-244
– Wijziging marktrente	-143.379	-37.070
– Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	442	1.972
– Overige mutaties ¹⁾	-1.030	225
– Wijziging UFR-methodiek ²⁾	458	4.115
– Wijziging AG Prognosestafel	2.628	0
– Wijziging Ervaringssterfte	204	0
– Wijziging leeftijdsverschil partners	651	0
Stand 31 december	331.143	433.057
De voorziening pensioenverplichtingen, zijnde de contante waarde van de toekomstige pensioenbetalingen waartoe het fonds zich heeft verplicht, kan als volgt worden gespecificeerd:		
– Actieven	105.453	153.261
– Arbeidsongeschikten	7.086	9.704
– Premievrijen	116.000	149.225
– Ingegane pensioenaanspraken	102.604	120.867
Totaal	331.143	433.057

1) De overige mutaties betreffen grotendeels wijzigingen in de TV als gevolg van sterfte. Daarnaast bevat deze post resultaten op flexibilisering bij pensionering, resultaten op invalidering en zijn hier correcties in meegenomen.

2) Betreft het effect van de stap per 1 januari 2022, respectievelijk 1 januari 2021.

	2022	2021
[10] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Voorziening pensioensparen		
Stand 1 januari	26.302	25.713
Onttrekkingen:		
– Onttrekkingen t.b.v. met name inkoop rechten en kosten	-589	-1.311
– Onttrekkingen t.b.v. uitgaande waardeoverdrachten	-406	-179
Rendement:		
– Rendement huidig boekjaar	-5.266	2.078
Stortingen:		
– Correctiemutaties	0	1
Totaal voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	20.041	26.302
Totaal technische voorzieningen	351.184	459.359
[11] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Negatieve derivatenposities	30.595	8.829
Derivaten overlopende interest	370	163
Actuaris	123	87
Accountant	26	24
Administrateur	153	119
Vermogensbeheerder	303	721
Verzekeringsmaatschappijen	0	60
Loonheffingen en sociale lasten	164	159
Nog te muteren inkoopsummen en waardeoverdrachten	0	3
Overige	38	10
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	31.772	10.175
De negatieve derivaten posities hebben een langlopend karakter. De overige kortlopende schulden hebben een looptijd van korter dan een jaar.		

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Met Willis Towers Watson Netherlands B.V., AZL N.V. en Goldman Sachs Asset Management zijn meerjarige contracten afgesloten.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen Stichting Pensioenfonds Astellas en de aangesloten ondernemingen Astellas B.V. en Astellas Pharma Europe B.V.

Transacties met bestuurders

Vertegenwoordigers in het bestuur ontvangen geen beloning van het Pensioenfonds, anders dan de mogelijkheid gebruik te maken van een vacatievergoeding. Er zijn geen leningen verstrekt aan (voormalige) bestuurders en er is geen sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Het Pensioenfonds heeft een uitvoeringsovereenkomst afgesloten met de aangesloten ondernemingen. De transacties bestaan uit de betaling van premiebijdragen.

Gebeurtenissen na balansdatum

UFR

Conform de Pensioenwet toetst de Commissie Parameters uiterlijk iedere vijf jaar de voorgeschreven economische en rekenkundige uitgangspunten en komt vervolgens met haar oordeel. Het vorige advies dateert van 2019. Met de mogelijke inwerkingtreding van de Wtp per 1 juli 2023 is de Commissie gevraagd om eerder met een nieuw advies te komen.

Onderdeel van het advies is het vaststellen van de parameters van de zogeheten Ultimate Forward Rate (UFR)-methode. Met het advies heeft DNB besloten een aanpassing door te voeren in de UFR-methodiek die vanaf 1 januari 2021 stapsgewijs werd doorgevoerd.

De belangrijkste wijziging is dat de nieuwe UFR-methode leidt tot een DNB-curve die tot een looptijd van 50 jaar gelijk is aan de swapcurve. In de per 31 december 2022 berekende voorzieningen en dekkingsgraden is rekening gehouden met de tot dat moment geldende stapsgewijze invoering van de UFR-methodiek. De meest recente aanpassing hierin dateert van 1 januari 2022. De wijziging volgens het advies van de Commissie van 30 november 2022 gaat in per 1 januari 2023. De impact van de verschillende aanpassingen in de DNB-rentetermijnstructuren op de voorzieningen en dekkingsgraden is in de volgende tabel weergegeven.

	DNB RTS huidig 50% UFR / 50% nUFR	DNB RTS nieuw Methodiek 2023
Technische voorziening (risico fonds)	351.184	352.443
Dekkingsgraad	117,7%	117,3%
Strategisch vereiste dekkingsgraad	119,3%	119,3%

Overige gebeurtenissen na balansdatum

In mei 2023 is besloten dat Astellas in 2024 de pensioenregeling gaat onderbrengen in een aparte kring bij STAP. De beoogde overgangsdatum voor de bestaande rechten en nieuwe opbouw is 1 januari 2024. Daar worden zowel bestaande rechten als nieuwe opbouw ondergebracht. Verder hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

Gedurende het boekjaar 2022 is aan bestuursvergoedingen en voor vergoedingen aan het Verantwoordingsorgaan 44 (bedrag is voor toerekening naar kosten vermogensbeheer) betaald en aan vergoedingen voor de Visitatiecommissie 16.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2022 had Stichting Pensioenfonds Astellas geen personeel in dienst.

Baten en Lasten	2022	2021
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Vastgoed beleggingen	319	1.955
Zakelijke waarden	505	413
Vastrentende waarden	5.333	5.318
Derivaten	-69	526
Rebate fees obligaties en andere vastrentende waarden	190	193
	6.278	8.405
Liquide middelen	-10	-10
Totaal directe beleggingsopbrengsten	6.268	8.395
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten:</i>		
Vastgoed beleggingen	-1.250	-2
Zakelijke waarden	4.022	2.391
Vastrentende waarden	-4.204	-1.880
Derivaten	-12.567	3.037
Gerealiseerde resultaten	-13.999	3.546

	2022	2021
<i>Niet-gerealiseerde resultaten:</i>		
Vastgoed beleggingen	-5.488	11.184
Zakelijke waarden	-33.002	26.999
Vastrentende waarden	-49.588	-13.877
Derivaten	-21.582	-18.323
Niet-gerealiseerde resultaten	-109.660	5.983
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	-123.659	9.529
Kosten vermogensbeheer		
Beheerloon vermogensbeheerder	-640	-744
Toerekening vanuit uitvoeringskosten	-344	-316
Bewaarvergoeding	-78	-5
Interest	0	-7
	-1.062	-1.072
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico fonds	-118.453	16.852
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Beleggingsopbrengsten	-5.266	2.078
	-5.266	2.078
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Werknemersbijdragen	4.225	4.187
Werkgeversbijdragen	9.858	9.690
	14.083	13.877

De premiebijdragen van werkgevers en werknemers bedragen in totaal 33,6% (2021: 33,6%) van de pensioengrondslag. De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

	2022	2021
Feitelijke premie	14.083	13.877
Zuiver kostendekkende premie ¹⁾	15.679	17.875
Interne kostendekkende premie	14.019	14.549
Gedempte kostendekkende premie	10.926	10.524
Toetspremie	14.019	14.549
De zuiver kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	11.973	13.860
– Risicokoopsom overlijden	351	373
– Opslag premievrijstelling	520	559
– Opslag in stand houden vereist vermogen	2.118	2.381
– Opslag voor uitvoeringskosten	717	702
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	15.679	17.875
De interne kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	12.401	12.963
– Risicokoopsom overlijden	362	361
– Opslag premievrijstelling	539	523
– Solvabiliteitsopslag	0	0
– Opslag voor uitvoeringskosten	717	702
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	14.019	14.549
De gedempte kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	5.440	5.364
– Risicokoopsom overlijden	238	234
– Opslag premievrijstelling	240	220
– Solvabiliteitsopslag	975	936
– Opslag voor uitvoeringskosten	717	702
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	3.316	3.068
	10.926	10.524

1) De zuiver kostendekkende premie betreft de kostendekkende premie op basis van de rentetermijnstructuur per 1 januari van het boekjaar, met een solvabiliteitsopslag op basis van het vereist eigen vermogen. De interne kostendekkende premie is gebaseerd op een systematiek van gedempte premie op basis van een voortschrijdend gemiddelde rentetermijnstructuur over 12 maanden, met een solvabiliteitsopslag op basis van de beleidsdekkingsgraad (met een ondergrens van het minimaal vereist eigen vermogen en een bovengrens van het vereist eigen vermogen). De gedempte kostendekkende premie is gebaseerd op een systematiek van gedempte premie op basis van verwacht rendement. Verdere details met betrekking tot de berekeningswijze en onderliggende parameters zijn opgenomen in de ABTN van het fonds. De toetspremie is de minimaal te ontvangen premie waaraan de feitelijke premie wordt getoetst, op basis waarvan jaarlijks het te financieren opbouwpercentage wordt vastgesteld en op basis waarvan de toevoeging danwel onttrekking aan het premiedepot wordt bepaald. De toetspremie is minimaal gelijk aan de gedempte kostendekkende premie, en wordt eventueel verhoogd met het positieve verschil tussen de interne kostendekkende premie en de gedempte kostendekkende premie indien en voorzover de interne kostendekkende premie hoger is dan de gedempte kostendekkende premie. De toetspremie is daarmee gelijk aan het maximum van de gedempte kostendekkende premie en de interne kostendekkende premie.

	2022	2021
Saldo van aanspraken en verplichtingen		
Overgenomen pensioenverplichtingen:		
– Overgenomen van andere pensioenfondsen	392	801
– Ontvangen spaarkapitaal uit DC (t.b.v. inkoop rechten)	490	1.213
	882	2.014
Overgedragen pensioenverplichtingen:		
– Overgedragen naar andere pensioenfondsen	-435	-171
	-435	-171
Onttrekkingen beleggingen voor risico deelnemers:	-995	-1.490
	-548	353
Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-5.703	-5.347
Partnerpensioen	-1.273	-1.203
Invalideitpensioen	-139	-152
Wezenpensioen	-76	-76
Afkoopsommen	-26	0
	-7.217	-6.778
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen		
Pensioenopbouw	-11.973	-13.860
Indexering en overige toeslagen	-35.812	0
Rentetoevoeging	2.207	2.507
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	7.207	6.779
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	259	244
Wijziging marktrente	143.379	37.070
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-442	-1.972
Overige mutaties	1.030	-225
Wijziging UFR-methodiek ¹⁾	-458	-4.115
Wijziging AG Prognosestafel	-2.628	0
Wijziging Ervaringssterfte	-204	0
Wijziging leeftijdsverschil partners	-651	0
	101.914	26.428

1) Betreft het effect van de stap per 1 januari 2022, respectievelijk 1 januari 2021.

	2022	2021
Mutatie vordering herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand 1 januari	2.821	2.720
Stand 31 december	2.156	2.821
Mutatie	-665	101
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Mutatie voorziening pensioensparen		
Stortingen:		
– Correctiemutaties	0	-1
Onttrekkingen:		
– Onttrekkingen t.b.v. inkoop rechten en kosten	589	1.311
– Onttrekkingen t.b.v. uitgaande waardeoverdrachten	406	179
Rendement:		
– Rendement huidig boekjaar	5.266	-2.078
Totale mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	6.261	-589
Herverzekeringen		
<i>Premies:</i>		
– Afrekening premie overlijdensrisico vorig boekjaar	7	-25
– Afrekening premie AO-risico vorig boekjaar	2	-30
– AO-risico	-306	-286
– Premie overlijdensrisico	-589	-576
<i>Uitkeringen:</i>		
– Bijdragen herverzekeraar t.b.v. deelnemers met premievrije pensioenopbouw wegens arbeidsongeschiktheid	361	284
	-525	-633

	2022	2021
Pensioenuitvoeringskosten		
Administratie	-707	-630
Accountant (onderzoek van de jaarrekeningen en jaarstaten)	-52	-47
Actuaris	-287	-115
De Nederlandsche Bank	-27	-26
Contributie Pensioenfederatie	-12	-11
AFM	-3	-3
Opleidingskosten	-3	-10
Visitatiecommissie	-16	-16
Bestuurs- en vergaderkosten	-33	-22
Diversen ¹⁾	-40	31
	-1.180	-849
Overige baten en lasten		
Diversen	2	8
Saldo van baten en lasten	-11.594	50.848
	2022	2021
Actuariële analyse van het resultaat		
Interest en toeslagen	-9.137	52.314
Bijdragen en arbeidsongeschiktheid	209	-1.489
Overdrachten	5	-129
Technisch resultaat (Risicoproces)	469	-9
Wijziging overlevingsgrondslagen	-3.483	0
Kosten	-204	97
Diversen	547	64
	-11.594	50.848

1) Inclusief herallocatie naar kosten vermogensbeheer.

Resultaatbestemming

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2022 als volgt te verdelen:

	2022
	x € 1.000
Beleggingsreserve	-3.591
Algemene reserve	-8.003
Bestemmingsreserve premiedepot	0
	<hr/>
	-11.594
	<hr/>

Risicoparaagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparaagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2022 van 119,3% en ultimo 2021 van 115,5%.

	2022		2021	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	19.726	5,6	6.633	1,4
Zakelijke waarden risico (S2)	51.609	14,7	58.068	12,6
Valutarisico (S3)	8.909	2,5	11.672	2,5
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	7.175	2,0	13.343	2,9
Verzekeringstechnisch risico (S6)	10.439	3,0	14.276	3,1
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	1.451	0,3
Diversificatie-effect	-30.106	-8,5	-34.100	-7,3
Vereist eigen vermogen	67.752	19,3	71.343	15,5

Indien het vereist eigen vermogen zou worden uitgedrukt als percentage van de technische voorziening voor risico fonds resulteert ultimo 2022 een percentage van 20,5% (ultimo 2021: 16,5%).

	2022		2021	
	€	%	€	%
Dekkingsgraad		117,7		116,1
Beleidsdekkingsgraad		121,2		110,9
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,0		104,0
Strategisch vereiste dekkingsgraad		119,3		115,5

De beleidsdekkingsgraad van het Pensioenfonds is per 31 december 2022 hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel. Einde boekjaar 2022 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 121,2%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2021 van 110,9%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 10,3%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 18,1.

Duratie van de pensioenverplichtingen 19,7

Het pensioenfonds dekt ultimo 2022 strategisch 50% van het renterisico af op basis van de swapcurve en per 1 maart 2023 is dit verhoogd naar 60%. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt aldus af van hoe het Pensioenfonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteaafdekking van 60% op basis van de swapcurve is equivalent met een renteaafdekking van 55% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteaafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 47% eind 2022.

	2022	2021
Modified duration		
Totaal modified duration vastrentende portefeuille (exclusief derivaten)	6,4	8,4
Totaal modified duration vastrentende portefeuille (inclusief derivaten)	13,6	18,1

Derivaten

Het renterisico is afgedekt door middel van rentederivaten. De afloopdata variëren van 2024 tot 2072. De marktwaarde ultimo 2022 van de rentederivaten bedraagt € 10,219 miljoen en het ongerealiseerd resultaat bedraagt +/- € 21,582 miljoen. Door deze swaps wordt de duratie van de portefeuille van vastrentende waarden verlengd van 6,4 naar 13,6 jaar.

Met behulp van deze derivaten wordt het strategisch afdekkingspercentage vorm gegeven. Strategisch dekt het fonds volgens het beleggingsmandaat 50% van het renterisico af.

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en hedgefunds en private equity in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

	2022		2021	
	€	%	€	%
Vastgoed beleggingen naar categorie				
Indirect vastgoed - beursgenoteerd	32.105	69,1	47.777	77,2
Indirect vastgoed - niet beursgenoteerd	14.356	30,9	14.084	22,8
Totaal vastgoed beleggingen	46.461	100,0	61.861	100,0
Aandelenbeleggingen naar categorie				
Ontwikkelde markten/Mature markets	99.409	84,9	139.422	86,9
Opkomende markten/Emerging markets	17.634	15,1	20.960	13,1
Totaal aandelenbeleggingen	117.043	100,0	160.382	100,0

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

De valutapositie is, indien van toepassing, inclusief de valutapositie van (het belang van het fonds ultimo verslagperiode in) de onderliggende ING Basis Fondsen. Een onder valutatermijncontracten opgenomen bedrag geeft het netto bedrag van de afgesloten contracten in de betreffende valuta.

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Vóór afdekking met derivaten</i>				
Euro	268.925	69,0	305.154	60,8
USD	87.224	22,4	128.787	25,6
GBP	5.396	1,4	7.167	1,4
JPY	9.455	2,4	12.969	2,6
Overige valuta	18.889	4,8	48.421	9,6
	389.889	100,0	502.498	100,0
<i>Valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	360.133	92,4	436.553	86,9
USD	18.354	4,7	27.997	5,6
GBP	1.189	0,3	1.847	0,4
JPY	3.112	0,8	3.812	0,8
Overige valuta	7.101	1,8	32.289	6,4
	389.889	100,0	502.498	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2022:

	aankoop transacties	verkoop transacties
Euro	91.208	0
USD	0	68.870
GBP	0	4.207
JPY	0	6.343
Overige valuta	0	11.788
	91.208	91.208

Grondstoffenrisico

Het fonds belegt niet in grondstoffen.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2022		2021	
	€	%	€	%
Opbouw van de vastrentende portefeuille naar credit rating				
<i>Ratingklasse:</i>				
AAA	103.253	42,7	104.855	38,2
AA	103.710	42,9	127.517	46,5
A	10.885	4,5	8.346	3,0
BBB	19.916	8,2	27.311	10,0
Lager dan BBB	2.515	1,0	3.764	1,4
Geen rating	1.749	0,7	2.486	0,9
	242.028	100,0	274.279	100,0

De opgenomen credit ratings zijn afgeleid van de ratings van S&P, Moody's en Fitch.

Het onder 'geen rating' opgenomen bedrag betreffen beleggingen in termijndeposito's en niet direct opeisbare kortlopende vorderingen.

Opbouw van de vastrentende portefeuille naar looptijd

Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:

Resterende looptijd < 1 jaar

Resterende looptijd 1 <> 5 jaar

Resterende looptijd 5 <> 10 jaar

Resterende looptijd >= 10 jaar

2022		2021	
€	%	€	%
75.509	31,2	58.969	21,5
46.983	19,4	54.557	19,9
41.748	17,2	57.310	20,9
77.788	32,2	103.443	37,7
242.028	100,0	274.279	100,0

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%.

	2022		2021	
	€	%	€	%
Vastgoed beleggingen				
<i>Verdeling vastgoed beleggingen per sector:</i>				
Participaties in vastgoed beleggingsfondsen	46.461	100,0	61.861	100,0
	46.461	100,0	61.861	100,0

Grote posten: vastgoed beleggingen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in onroerende zaken

Northern TRS DEV RE ES IND-A	28.761	61,9	43.074	69,6
CBRE Dutch Resid. Fund IV	8.726	18,8	8.570	13,9
Aberdeen EUR Prop FND class B	5.629	12,1	5.511	8,9

	2022		2021	
	€	%	€	%
Opbouw van de beleggingsportefeuille naar regio				
Opkomende markten	18.804	4,8	22.923	4,6
Europa exclusief Verenigd Koninkrijk	237.210	60,9	300.079	59,7
Groot Brittanië	9.032	2,3	11.864	2,4
Azië exclusief Japan	9.892	2,5	12.612	2,5
Japan	10.770	2,8	14.178	2,8
Noord-Amerika	103.236	26,5	134.665	26,8
Overige beleggingen (derivaten, liquiditeitsposities en overige posten)	945	0,2	6.177	1,2
Totaal beleggingsportefeuille	389.889	100,0	502.498	100,0

	2022		2021	
	€	%	€	%
Opbouw van de aandelenportefeuille naar bedrijfstak				
Duurzame consumentengoederen	12.839	11,0	20.783	13,0
Niet-duurzame consumentengoederen	8.588	7,3	10.476	6,5
Energie	6.563	5,6	4.889	3,0
Financiële instellingen	19.459	16,6	23.549	14,7
Gezondheidszorg	16.051	13,7	19.548	12,2
Industrie	9.970	8,5	13.432	8,4
Informatie technologie	25.871	22,1	41.993	26,2
Basismaterialen	5.577	4,8	6.986	4,4
Telecommunicatie	8.339	7,1	14.422	9,0
Nutsbedrijven	3.188	2,7	3.805	2,4
Overig	598	0,5	499	0,3
	117.043	100,0	160.382	100,0

Grote posten: zakelijke waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in zakelijke waarden.

NT CCF World Custom ESG EQ I EUR	102.098	87,2	143.739	89,6
NT TR-EM CU ESG EI UC FGR-LE	20.383	17,4	24.269	15,1

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden.

Belgische staatsobligaties	21.260	8,8	35.134	12,8
Duitse staatsobligaties	54.527	22,5	47.362	17,3
Finse staatsobligaties	23.160	9,6	25.709	9,4
Franse staatsobligaties	31.696	13,1	41.086	15,0
Nederlandse staatsobligaties	45.471	18,8	54.409	19,9
Oostenrijkse staatsobligaties	12.605	5,2	9.085	3,3
Europese staatsobligaties	14.054	5,8	0	0,0
ASSII-EUCPBDS&RINV-D AEUR	36.214	15,0	45.140	16,5

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Vastgesteld te Utrecht, 23 juni 2023.

Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Astellas

voorzitter

D.J. Vis

secretaris

N. van den Berg

bestuurslid

F. C.M. Amsing

bestuurslid

O.O. van den Hoven

bestuurslid

G.A. Roders

Overige gegevens

Statutaire bepalingen resultaatbestemming

In de statuten is geen regeling opgenomen inzake de resultaatbestemming, derhalve worden in deze de bepalingen zoals opgenomen in de ABTN gehanteerd. Conform hoofdstuk 6 van de ABTN is het Pensioenvermogen de som het totale belegde vermogen inclusief intrest, huur, dividend, liquide middelen en het saldo van kortlopende vorderingen minus de kortlopende schulden en overlopende passiva en dat geheel verminderd met de middelen in het premiedepot.

Het verschil tussen het pensioenvermogen en de Technische voorzieningen is het Eigen Vermogen van het pensioenfonds. Het eigen vermogen van het fonds bestaat uit:

- a. Algemene reserve
- b. Beleggingsreserve
- c. Bestemmingsreserve premiedepot

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Astellas te Leiden is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Astellas, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 3.500.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 175.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Astellas is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Het pensioenfonds heeft in 2022 gebruik gemaakt van het 'Besluit toeslagverlening in bijzondere omstandigheden' van 7 juni 2022 (Staatsblad 2022, 211) bij het besluit tot toeslagverlening per 1 januari 2022. Daarbij heeft het pensioenfonds onderbouwd dat is voldaan aan de in het Besluit gestelde voorwaarden.

Amsterdam, 23 juni 2023

drs. Hen Veerman AAG RBA
verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Astellas

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Astellas per 31 december 2022 en van het saldo van baten en lasten over 2022, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Pensioenfonds Astellas ('de Stichting' of 'het fonds') te Leiden gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2022;
- 2 de staat van baten en lasten over 2022;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2022; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie en onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 3,5 miljoen
- 0,8% van het pensioenvermogen

Risico's gerelateerd aan fraude & Noclar en continuïteit

- Risico's gerelateerd aan fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving (Noclar): verondersteld risico van doorbreken interne beheersing door het bestuur geïdentificeerd
- Risico's gerelateerd aan continuïteit: geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd

Kernpunten

- Waardering van beleggingen voor risico pensioenfondsen
- Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen

Oordeel

Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 3,5 miljoen (2021: EUR 5,0 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2022 (0,8%). De materialiteit voor de jaarrekening is gewijzigd ten opzichte van vorig jaar als gevolg van de daling van het pensioenvermogen gedurende boekjaar 2022. Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 175 duizend rapporteren aan het bestuur alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan Goldman Sachs Asset Management B.V. (voorheen: NN Investment Partners B.V.). De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door Goldman Sachs Asset Management B.V. De informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van Goldman Sachs Asset Management B.V. en AZL N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II-) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij, en bespreken wij (waar relevant) met de andere onafhankelijke accountant, de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2022 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan Goldman Sachs Asset Management B.V. en AZL N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en pensioenuitkeringen uitgevoerd, waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en pensioenuitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen verkregen.

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

In hoofdstuk 'Risicomanagement' van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting en de bedrijfsomgeving, en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld en, waar van

toepassing, de effectieve werking getoetst van het risicomanagement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Dit betreft tevens de interne beheersmaatregelen die aanwezig zijn bij de externe dienstverleners van de Stichting (zie paragraaf 'Reikwijdte van de controle').

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling, de rapportage van de Compliance Officer en de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur. Wij hebben onder meer de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- inzicht verkrijgen in hoe de Stichting het gebruik van informatietechnologie (IT) beheerst en de invloed daarvan op de jaarrekening;
- evaluatie van nevenfuncties van bestuursleden, met speciale aandacht voor procedures en governance met betrekking tot mogelijke belangenconflicten;
- evaluatie van correspondentie met regelgevende en toezichhoudende instanties (inclusief DNB en AFM).

Daarnaast hebben wij werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is. Wij hebben de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening:

- Pensioenwet;
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Sanctiewetgeving.

Wij hebben de risicofactoren voor fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording (premiebijdragen, directe beleggingsopbrengsten en indirecte beleggingsopbrengsten) als niet relevant gezien de aard van de opbrengsten, de aanwezige uitbestedingsrelaties en de beperkte mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van fraude dat relevant is voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden. Wij hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

- Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijkt te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te

mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.

- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico hebben geïdentificeerd.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar het kernpunt met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.
- Wij hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen, zoals het aansluiten van (willekeurig) geselecteerde afkopen van pensioenrechten op onderliggende brondocumenten.

Onze evaluatie van uitgevoerde procedures ten aanzien van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving heeft niet geleid tot een kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur van de Stichting heeft zijn continuïteitsbeoordeling uitgevoerd en geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd. Onze procedures om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te beoordelen omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot een significant continuïteitsrisico;
- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteitseisen op indicatoren die kunnen duiden op continuïteitsrisico's en het evalueren van de toelichting in de jaarrekening hieromtrent.

De resultaten van onze risicobeoordelingsprocedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds

Omschrijving

De beleggingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de beleggingen') vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen bedragen circa 94% van het balanstotaal. De beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). Uit noot 1 van de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen van de Stichting grotendeels is gebaseerd op directe marktnoteringen (EUR 393 miljoen op basis van look through). Daarnaast is de waardering van een deel van de beleggingen gebaseerd op basis van onafhankelijke taxaties (EUR 14 miljoen op basis van look through) en netto contante waarde-berekeningen (EUR 18 miljoen negatief op basis van look through). De waardering van de beleggingen is in belangrijke mate bepalend voor de financiële resultaten van het fonds.

Vanwege de omvang van de beleggingen in relatie tot de jaarrekening als geheel beschouwen wij de waardering van de beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

Wij hebben de waardering van de beleggingen gebaseerd op marktnoteringen onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingen vergeleken met zelfstandig in de markt waarneembare prijzen. Dit geldt ook voor de beleggingen in aandelen, derivaten en private equity fondsen die in het overzicht "Methodiek bepaling marktwaarde 31 december 2022 (op basis van look through)" zoals opgenomen in noot 1 zijn gepresenteerd onder niveau 2 en niveau 3.

De waardering van de vastgoedbeleggingen die gepresenteerd zijn onder niveau 2 hebben wij getoetst aan de hand van door een andere onafhankelijke accountant gecontroleerde jaarrekeningen. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderinggrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant.

Voorts hebben we de toereikendheid van de toelichting onder noot 1 van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de beleggingen in de jaarrekening acceptabel. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen') is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Uit deze toelichting blijkt dat er geen schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden. In 'Risicoparagraaf' is de gevoeligheid van de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerende actuaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerende actuaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerende actuaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerende actuaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het bestuur verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de niet-naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen

zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 23 juni 2023

KPMG Accountants N.V.

W. Kevelam RA

Bijlagen

Financiering

Stichting Pensioenfonds Astellas heeft een kostendekkende doorsneepremie die beoogt de toename van de aanspraken uit hoofde van de jaaropbouw, de uitvoeringskosten van het fonds (exclusief de kosten van het vermogensbeheer) alsmede een buffer voor beleggingsrisico's te dekken. De doorsneepremie wordt betaald door de werkgever en de deelnemers. De door de deelnemer verschuldigde bijdrage in de kosten van de pensioenregeling wordt bepaald in het collectieve arbeidsvoorwaardenoverleg. De eigen bijdrage van de werknemer wordt door de werkgever ingehouden op het salaris. De bijdragen van de werkgever alsmede de op het salaris van de werknemers ingehouden bijdragen, worden maandelijks door de werkgever afgedragen aan het pensioenfonds. De aan de deelnemers verleende aanspraken op tijdelijk nabestaandenpensioen en de nabestaandenpensioenen over toekomstige deelnemersjaren, worden gefinancierd door middel van eenjarige risicopremies. Bij de vaststelling van de premiebijdrage is hiermee rekening gehouden.

Uitvoering

Vermogensbeheer

Het bestuur van het fonds is verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid en de uitvoering daarvan. Het vermogensbeheer wordt door NNIP verzorgd.

Administratie

De pensioen- en financiële administratie worden uitgevoerd door AZL N.V. te Heerlen.

De beleggingsadministratie wordt uitgevoerd door NNIP te Den Haag.

De controle van de jaarrekening is uitgevoerd door KPMG Accountants N.V. te Utrecht. De verantwoordelijkheid voor de certificering van de voorziening pensioenverplichtingen berust bij Triple A – Risk Finance Certification B.V. te Amsterdam.

De actuariële advieswerkzaamheden worden uitgevoerd door Willis Towers Watson Netherlands B.V. te Purmerend.

Begrippenlijst

ABTN

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. Ook wel bedrijfsplan genoemd. De ABTN bevat onder meer een beschrijving van de financiële opzet (reservering, beleggingsbeleid), de financiële sturingsmiddelen, de hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle.

Actuaris

Een actuaris combineert economische en wiskundige technieken ten behoeve van de vaststelling van de benodigde koopsommen of premies en de verplichtingen van het fonds (vaststelling voorziening pensioenverplichtingen). Tevens verricht de actuaris risicoanalyses en studies met betrekking tot het afstemmen van verplichtingen en beleggingen.

Actuele waarde

De actuele waarde is voor beleggingen waarvoor dagelijks openbare prijzen worden vastgesteld, zoals aandelen, obligaties en beursgenoteerde vastgoedfondsen, de beurswaarde. Voor andere vastrentende waarden, zoals onderhandse leningen en hypotheekleningen, wordt de actuele waarde benaderd als de contante waarde van de toekomstige nettokasstromen. Als actuele waarde van de beleggingen in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen wordt de intrinsieke waarde gehanteerd.

AG-prognosetafel

Specifieke AG-tafel, waarbij naast sterftewaarnemingen uit het verleden, ook rekening wordt gehouden met een toekomstige sterftetrend.

AG-tafels

Jaarlijks publiceert het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) sterftetafels die zijn gebaseerd op waarnemingen van sterfte in de bevolking uit het verleden. Om die sterftetafels geschikt te maken voor actuariële gebruik worden ze aangepast door het Actuariële Genootschap. Deze aangepaste tafels krijgen de naam 'AG-tafels'.

Asset Liability Management (ALM)

Deze studie geeft inzicht in de toekomstige ontwikkelingen van een pensioenfonds en biedt een pensioenfondsbestuur de mogelijkheid diverse beleidsvariabelen (zoals beleggingsbeleid, financieringsbeleid en indexatiebeleid) in hun onderlinge samenhang te evalueren.

Autoriteit Financiële Markten

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is een bij wet ingesteld toezichhoudend orgaan dat toezicht houdt op het gedrag van de gehele financiële marktsector. De AFM is toezichhouder op de pensioenfondsen voor zover het gaat om het effectentypisch gedragstoezicht.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is een dekkingsgraad die uitgaat van een gemiddelde dekkingsgraad over de laatste 12 maanden. Per 1 januari 2015 zijn pensioenfondsen verplicht deze dekkingsgraad te gebruiken en communiceren bij besluiten over eventuele toeslagen maar ook bij eventuele kortingen.

Belegd vermogen voor risico deelnemers:

Dit betreft de DC regeling en is vermogen waar het pensioenfonds geen risico over loopt.

Belegd vermogen voor risico pensioenfonds

Dit betreft de DB regeling en is het vermogen waar het pensioenfonds risico over loopt.

Beleggingsmix

Verdeling van de beleggingen over zakelijke en vastrentende waarden.

Beleidsregel Uitbesteding Pensioenfonds

Voorschriften van De Nederlandsche Bank met betrekking tot de uitbesteding van activiteiten door de pensioenfonds.

Benchmark

Engels woord voor financiële "meetlat": een ijkpunt, bijvoorbeeld een index of een bepaalde staatslening, waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille kunnen worden afgezet.

Beschikbaar premiesysteem

Pensioensysteem waarbij het pensioen afhankelijk is van de beschikbare premie. De hoogte van de pensioenuitkering is mede afhankelijk van de aanvangsleeftijd van de deelnemer, het toekomstige salarisverloop en (vooral) van de rendementen op de ingelegde premie. Een beschikbare premieregeling wordt ook wel pensioenspaarregeling genoemd. Andere soorten pensioenregelingen zijn de eindloonregeling en de middelloonregeling. Met ingang van 1 januari 2006 bestaat de pensioenregeling van Pensioenfonds Astellas uit een middelloonregeling en een beschikbare premieregeling c.q. pensioenspaarregeling.

Beurskoers

Marktprijs van een aandeel, obligatie of andere waardepapieren.

CDC

De CDC-regeling kenmerkt zich met name door de vaste premie die de werkgever afdraagt aan het pensioenfonds van de onderneming. Door het betalen van deze premie heeft de onderneming aan zijn pensioenverplichting voldaan. De door sociale partners (vanaf 2015) overeengekomen vaste premie voor een periode van vijf jaren bedraagt 22,4% van de loonsom.

Commodities (grondstoffen)

Een commodity is een type belegging. Letterlijk betekent het grondstoffen. Beleggen in commodities is direct investeren in grondstoffen of indirect via bijvoorbeeld termijncontracten, waarbij de waarde is gebaseerd op grondstoffen. Verhandelde grondstoffen zijn onder andere energie, metalen en landbouwproducten. Commodities bestaan uit de zgn. 'soft' commodities (graan, cacao, pinda's) en de zgn. 'hard' commodities (goud, zilver, oil, chemicals etc.)

Contante waarde

De waarde die op dit moment aanwezig moet zijn om, rekening houdend met rente-aangroei (rekenrente) en eventuele andere actuariële grondslagen, toekomstige pensioenbetalingen te kunnen verrichten.

Continuïteitstoets

Deze is bedoeld om inzicht te geven in de financiële opzet van een pensioenfonds en een oordeel te geven over de continuïteit van het pensioenfonds.

Converteerbare obligatie

Een obligatie die gedurende (een deel van) de looptijd kan worden omgewisseld (geconverteerd) in aandelen. Deze mogelijkheid is als een extraatje aan de obligatie meegegeven door de uitgever, teneinde de obligatie gemakkelijker te kunnen plaatsen.

Corporate Governance

Stel regels of aanbevelingen die betrekking hebben op goed management van organisaties zoals private ondernemingen. Deze aanbevelingen kunnen uiteraard worden toegepast op pensioenfondsen in welk geval wordt gesproken over goed pensioenfondsbestuur.

Crisisplan

In een financieel crisisplan staan maatregelen en procedures die worden ingezet in een crisissituatie. Daarmee geeft het bestuur vooraf aan zichzelf en aan de deelnemers duidelijkheid over wat er moet gebeuren in een crisissituatie. Het bestuur spreekt van een financiële crisis als de dekkingsgraad zodanig is gedaald dat herstel binnen de wettelijke termijnen niet meer mogelijk is.

CWO

Bij een collectieve waardeoverdracht (CWO) wordt de waarde van de pensioenaanspraken en pensioenrechten van (een deel van de) deelnemers overgedragen en aangewend ten behoeve van dezelfde (of andere) pensioenaanspraken en pensioenrechten bij een andere (of dezelfde) pensioenuitvoerder.

Dekkingsgraad

Een maat voor de solvabiliteit van een pensioenfonds. De klassieke dekkingsgraad is de verhouding tussen het beschikbaar vermogen (BV) en de voorziening pensioenverplichtingen (VPV), uitgedrukt in een percentage.

Een klassieke dekkingsgraad van 100% geeft aan dat het beschikbaar vermogen juist toereikend is om de voorziening pensioenverplichtingen te dekken, terwijl een percentage lager dan 100 aangeeft dat er sprake is van onderdekking. Volgens de DNB-normen is er sprake van een onderdekking als de middelen van het fonds (waarde beleggingen verhoogd met saldo van vorderingen minus schulden) niet langer toereikend zijn om de VPV en de reserve voor algemene risico's te dekken. In het Besluit van 18 december 2006 (algemene maatregel van bestuur inzake FTK) zijn nadere regels gesteld voor de bepaling van het minimaal vereist eigen vermogen. Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt in de regel ca. 5% van de technische voorziening (dus een dekkingsgraad van ca. 105%). Het een en ander niet te verwarren met het vereist eigen vermogen.

Dekkingstekort

Situatie dat de middelen van het pensioenfonds niet langer toereikend zijn om de voorziening pensioenverplichtingen en het minimaal vereist eigen vermogen te dekken. Dit wordt ook wel onderdekking genoemd.

De Nederlandsche Bank

Bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan dat onder andere de navolging van de pensioenwetgeving tot 1 januari 2007 Pensioen- en spaarfondsenwet en vanaf 1 januari 2007 de Pensioenwet bewaakt.

Duration

De gewogen gemiddelde looptijd van de kasstromen van een obligatie, waarbij weging geschiedt op basis van de contante waarde van iedere kasstroom. Duration is een graadmeter voor de rentegevoeligheid van een obligatie. In de regel: hoe langer de looptijd van een obligatie, hoe gevoeliger de koers van die obligatie voor renteveranderingen. Indien men een daling van de rente verwacht is het profijtlijk een obligatie met een zo lang mogelijke duration te kopen, aangezien de koers daarvan het meest zal oplopen.

Effectentypisch gedragtoezicht

Gedragtoezicht dat vooral betrekking heeft op de gedragingen van verantwoordelijke directies en besturen van financiële instellingen, zoals de naleving van gedragscodes, corporate governance e.d. Het gedragtoezicht wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten. Een ander onderwerp van aandacht van het gedragtoezicht is de consumentenbescherming. Effectentypisch gedragtoezicht onderscheidt zich van prudentieel toezicht dat wordt uitgeoefend door De Nederlandsche Bank.

EMIR

European Market Infrastructure Regulation (EMIR). EMIR bevat regels voor het afwickelen van derivaten door een centrale tegenpartij (CCP), een vergunningplicht voor die CCP's en eisen aan het onderpand en de overdraagbaarheid van posities, ook als de afwikkeling van de over the counter-derivaten contracten niet via een CCP gebeurt.

Enhanced passive

Hybride beleggingsstrategie tussen indexbeleggen ('buy and hold') en actief beleggen. Vermogensbeheerders welke deze beleggingsstrategie hanteren beleggen nagenoeg passief, trachten echter, gebruikmakende van een beperkt risicobudget, extra rendement ten opzichte van de gehanteerde benchmark te kunnen toevoegen.

Euro duration

"Euro duration" is een afgeleide van het begrip "duration", een maatstaf voor de rentegevoeligheid van bijvoorbeeld een obligatie. De "euro duration" van een obligatie is het product van de duration en de marktwaarde van de onderliggende obligatie. Pensioenfonds hanteren het begrip "euro duration" als graadmeter voor de "duration mismatch" tussen enerzijds beleggingen en anderzijds verplichtingen.

Franchise

Het deel van het pensioengevend salaris dat voor de pensioenberekening buiten beschouwing wordt gelaten. Dit deel wordt geacht door de AOW-uitkering voldoende van pensioen te worden voorzien.

Gedragscode

De gedragscode bevat voorschriften voor bestuurders en eventuele medewerkers van het pensioenfonds ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige, vertrouwelijke informatie. Deze informatie betreft voor een belangrijk deel de beleggingstransacties namens het fonds.

Haalbaarheidstoets

Per 1 januari 2015 is de continuïteitsanalyse vervallen. Uit het nFTK volgt dat hiervoor in de plaats twee soorten haalbaarheidstoetsen komen; de aanvangshaalbaarheidstoets en de jaarlijkse haalbaarheidstoets. Voor pensioenfonds is de haalbaarheidstoets een belangrijk instrument met als doel inzicht te geven in de effecten van de financiële opzet en zelf gekozen normering (ondergrenzen), onderbouwing van het evenwichtig beleid en een realistisch en haalbaar premiebeleid.

Hedge funds

Een hedge fund is een beleggingsfonds met ruime mogelijkheden om een rendement te genereren, onafhankelijk van de richting van de beurs. Hedgefondsen proberen onder alle omstandigheden een positief rendement te behalen, en zijn daarom niet te vergelijken met de rendementen die behaald worden op de aandelenbeurzen. Dit streven naar een "absolute return" gecombineerd met een ogenschijnlijk laag risico en lage correlatie met de rest van de markt maakt deze hedgefondsen populair onder grote beleggers, zoals pensioenfonds.

Herstelplan

Plan (van aanpak) gericht op het herstel van de financiële positie van het pensioenfonds. Als de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds per het einde van een kalenderkwartaal onder de gestelde eisen ten aanzien van het vereist eigen vermogen ligt, moet het pensioenfonds dit direct aan DNB melden. Binnen drie maanden na het ontstaan van de situatie dient het bestuur van het pensioenfonds een herstelplan bij DNB te hebben ingediend. Het herstelplan dient zodanige maatregelen te omvatten, dat de situatie op grond waarvan een herstelplan moet worden opgesteld binnen uiterlijk tien jaar is beëindigd.

Herverzekering

Het door een pensioenfonds geheel of gedeeltelijk onderbrengen van een pensioenregeling in een levensverzekeringsovereenkomst en/of het door een pensioenfonds onderbrengen van (extra hoge) risico's bij een levensverzekeraar, zoals overlijdens- en invaliditeitsrisico's (risicoherverzekering).

IBNR-voorziening

Een voorziening (ten behoeve van de voor de balansdatum ontstane verplichtingen tot uitkering die nog niet zijn gemeld) Incurred But Not Reported, IBNR).

Index

Cijfer dat een gewogen gemiddelde uitdrukt en waaraan men kan zien hoe een grootte (bijvoorbeeld de beurskoersen in Amsterdam) zich ontwikkeld heeft.

Indexatie

Hieronder wordt verstaan de aanpassingen van de (premiëvrije) pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen op basis van de stijging of daling van een indexcijfer dan wel een vast percentage.

Bij Pensioenfonds Astellas worden de pensioenen en pensioenaanspraken, indien en voor zover de middelen van het fonds dit toelaten (voorwaardelijke indexatie), jaarlijks per 1 januari aangepast. Vanaf 1 januari 2005 wordt voor wat betreft het indexatiebeleid onderscheid gemaakt tussen actieve deelnemers en inactieve deelnemers. Indien en voor zover de middelen van het fonds dit toelaten, worden de opgebouwde pensioenaanspraken van de actieve deelnemers jaarlijks per 1 januari aangepast op basis van de algemene loonontwikkeling zoals die bij de werkgever in het voorafgaande kalenderjaar heeft plaatsgevonden. Indien en voor zover de middelen van het fonds dit toelaten, worden de ingegane pensioenen en premievrije pensioenaanspraken van de inactieven alsmede de pensioengrondslagen van de arbeidsongeschikte deelnemers jaarlijks per 1 januari aangepast op basis van de ontwikkeling van het door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde (afgeleide) consumentenprijsindexcijfer (reeks voor alle huishoudens), zoals deze zich gedurende de 12 maanden gelegd vóór de maand oktober van het voorafgaande jaar heeft voorgedaan.

Inverse yieldcurve

Als het rendement van korter lopende leningen hoger is dan dat van langer lopende leningen, is er sprake van een "inverse yieldcurve". Die situatie doet zich vooral voor wanneer de centrale bank van het land de officiële tarieven sterk heeft verhoogd, meestal in het kader van inflatiebestrijding of het afremmen van een al te onstuimige conjunctuur.

Kruissubsidiëring

Hiervan is sprake indien de ene groep belanghebbenden bij het fonds een (onevenredige) financiële bijdrage levert aan een andere groep belanghebbenden.

Large cap beleggingen

De marktkapitalisatie van een onderneming is de totale beurswaarde van het bedrijf. Dit valt uit te rekenen door alle uitstaande aandelen te vermenigvuldigen met de beurskoers. Dit bedrag is de prijs waarvoor de hele onderneming in theorie te koop is.

In de praktijk wordt de marktkapitalisatie vaak aangeduid als market cap, een afkorting van het Engelse Market Capitalization.

Voortvloeiend hieruit zijn de aanduidingen voor de grootte van verschillende ondernemingen. Als algemene richtlijn geldt normaliter:

- Market caps van meer dan € 5 miljard worden aangeduid als large cap.
- Market caps van € 1 miljard tot € 5 miljard als mid cap.
- Market caps van € 250 miljoen tot € 1 miljard als small cap.
- Market caps kleiner dan € 250 miljoen als micro cap.

Bovenstaande indeling kan per vermogensbeheerder verschillen.

Liquidatie

Bij de liquidatie van een pensioenfonds wordt een proces gestart met als doel het pensioenfonds te laten eindigen. Dit proces bestaat voor een ondernemingspensioenfonds globaal uit twee stappen.

- Stap 1: door de werkgever wordt besloten om de toekomstige pensioenen bij een andere pensioenuitvoerder onder te brengen. Het pensioenfonds wordt dan een gesloten fonds.
- Stap 2: het reeds opgebouwde pensioen wordt middels een collectieve waarde overdracht overgedragen aan een andere pensioenuitvoerder.

Mid cap beleggingen

Zie large cap beleggingen.

Middelloodsysteem

Pensioensysteem waarbij het aan het einde van de deelneming toe te kennen pensioen is gerelateerd aan de gemiddelde pensioengrondslag over de gehele periode van deelneming aan de pensioenregeling. Soms worden de reeds opgebouwde pensioenaanspraken jaarlijks geïndexeerd; er is dan sprake van een geïndexeerd middelloodsysteem. Andere soorten pensioenregelingen zijn de eindloonregeling en de beschikbare premieregeling (pensioenspaarregeling). Het voorwaardelijk (geïndexeerde) middelloodsysteem wordt bij Pensioenfonds Astellas toegepast voor de vaststelling van de aanvullende pensioenaanspraken uit hoofde van de ploegendienst. Vanaf 1 januari 2005 wordt bij Pensioenfonds Astellas het voorwaardelijk geïndexeerde middelloodsysteem ook toegepast voor de vaststelling van de basispensioenaanspraken.

Nabestaandenpensioen

Verzamelnaam voor weduwe-, weduwnaars- en partnerpensioenen, soms ook voor wezenpensioenen.

Off-balance instrumenten

Verzamelnaam voor rente immunisatie instrumenten welke niet worden opgenomen op de balans van een pensioenfonds. Onder deze categorie vallen ondermeer swaps en swaptions.

On-balance instrumenten

Verzamelnaam voor rente immunisatie instrumenten welke op de balans van het pensioenfonds dienen te worden vermeld. Onder deze categorie vallen ondermeer bestaande vastrentende producten en Liability Driven Investment Funds (LDI pools).

Ouderdompensioen

Pensioen, bestemd voor de financiële verzorging van de gerechtigde, nadat deze de in de pensioenregeling omschreven pensioenleeftijd heeft bereikt.

Over/onderweging

Een hoger of lager belang in een beleggingscategorie dan overeenkomt met de normverdeling van het pensioenfonds.

Pensioenfondsenrichtlijn

Een richtlijn van de Europese Commissie (op initiatief van de Nederlandse Eurocommissaris Bolkestein) om ook met betrekking tot het aanvullende pensioenterrein te komen tot een interne markt zonder barrières. Doelstellingen als een vrij kapitaalverkeer en vrije dienstverlening krijgen op voornoemd beleidsterrein hun vertaling. Op grond van deze richtlijn kunnen pensioeninstellingen grensoverschrijdende activiteiten ontplooiën waardoor het mogelijk wordt om Europese pensioenfondsen op te richten die de deelneming organiseren aan de verschillende pensioenregelingen in de diverse lidstaten waar een multinational een lokale vestiging heeft.

Pensioengrondslag

Het bedrag waarover pensioen wordt toegekend. Dit is het voor het pensioen meetellende salaris minus de franchise.

Pensioensparen

Bij een pensioenspaarregeling is de beschikbare premie het uitgangspunt. De premie wordt bijgeschreven op een individuele pensioenspaarrekening. Het rendement op de te beleggen gelden (premies) wordt eveneens op de pensioenspaarrekening geboekt. Het uiteindelijk gevormde pensioenspaarkapitaal is vervolgens beschikbaar voor inkoop van pensioen(en) op basis van individuele wensen van de deelnemer.

Pensioenwet

In de Nederlandse Pensioenwet, wordt beschreven wat de taken en verantwoordelijkheden zijn van werkgever, werknemer en pensioenuitvoerder in relatie tot pensioen. De wet is op 1 januari 2007 in werking getreden, de wet verving de oudere Pensioen- en spaarfondsenwet (Psw). De Pensioenwet zorgt ervoor dat deelnemers aan een pensioenregeling ervan verzekerd zijn dat deze wordt uitgevoerd en dat zij een bepaalde mate van individuele en financiële zekerheid genieten.

Premievrije aanspraken

Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen.

Premiedekkingsgraad

Met de premiedekkingsgraad wordt uitgedrukt of de premie die wordt betaald, voldoende is om nieuwe pensioenopbouw te financieren. Dit is het geval als de premiedekkingsgraad boven de 100% ligt.

Private Equity

Private Equity is een brede term die verwijst naar investeringen in ondernemingen die niet beursgenoteerd zijn. Het verschil zit hem voornamelijk in de manier waarop het geld verzameld is voor een investering, namelijk privaat vermogen in tegenstelling tot publiek vermogen zoals bij beursemissies.

Prudentieel toezicht

Bedrijfseconomisch toezicht dat zich met name richt op de handhaving c.q. waarborging van de financiële soliditeit van het pensioenfonds. Dit type toezicht berust bij De Nederlandsche Bank. Prudentieel toezicht onderscheidt zich van effectentypisch gedragstoezicht dat wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten.

Renteswap

De renteswap wordt in het algemeen gebruikt om renterisico's te beheersen of af te dekken, of om een gewenste rentepositie in te nemen. De meest gebruikte termen voor de renteswap zijn IRS of Interest Rate Swap. De koper van een renteswap koopt een renteswap om zich te beschermen tegen renterisico's. De koper kan zo kiezen om een lopende lening tegen een variabele rente niet om te zetten in een nieuwe lening, maar met de swap het renterisico af te dekken. De koper betaalt dan voor de looptijd van de swap een vast rentepercentage aan de verkoper, die zich weer verplicht de koper het variabele percentage terug te betalen (wat de koper dan gebruikt voor de rentebetaling op zijn originele lening). De hoofdsommen van de leningen worden bij een IRS niet uitgewisseld, die zijn alleen in theorie, in de berekeningen herkenbaar. Er vindt uitsluitend uitwisseling van de rentes plaats.

Rentetermijnstructuur (RTS)

De rentetermijnstructuur, of yield curve, is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een normale rentetermijnstructuur heeft een stijgend verloop. Als iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, eist hij normaliter een hogere vergoeding dan bij een lening over een korte termijn.

Reservetekort

De Nederlandsche Bank spreekt van een reservetekort als de middelen ontoereikend zijn om naast de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's, ook nog de vereiste reserve beleggingsrisico's, de reserve voorgenomen pensioenaanpassing en eventuele andere reserves te dekken.

Solvabiliteit

Het vermogen om (nu en op termijn) aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Stichting van de Arbeid (STAR)

Overlegorgaan van centrale organisaties van werkgevers en werknemers. Tevens adviesorgaan van het kabinet op sociaal en arbeidsvoorwaardelijk terrein.

Stockpicking

Bij een stock-picking strategie worden aandelen geselecteerd welke aan specifiek vastgestelde criteria's van een belegger voldoen en waardoor deze een rendement verwacht te realiseren dat boven het gemiddelde marktrendement rendeert.

Stop-lossverzekering

Verzekering die ertoe dient om de totale schade in enig jaar als gevolg van overlijden te beperken. Deze bovengrens wordt ook wel prioriteit genoemd.

Swap

Zie renteswap.

Technische Voorziening

De belangrijkste post in de balans van een pensioenfonds is de voorziening pensioenverplichtingen, ook wel Technische Voorziening genoemd. Technische Voorzieningen worden gevormd om alle uit de pensioenregeling voortvloeiende pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

Toeslag

Een toeslag is een verhoging van een pensioen of aanspraak op pensioen, gebaseerd op een in het pensioenreglement omschreven toeslagregeling. Een nadere toelichting is opgenomen in het begrip "indexatie".

Total return

Het totaalrendement op beleggingen zijnde de directe en de indirecte beleggingsopbrengsten.

UFR

DNB publiceert op maandbasis de actuele rentetermijnstructuur (RTS) voor de waardering van de verplichtingen van pensioenfondsen. Introductie van de ultimate forward rate (UFR) betekent een aanpassing van het deel van de RTS voorbij het zogenoemde laatste liquide punt (20 jaar). Met de introductie van de UFR voor pensioenfondsen is aansluiting gezocht bij de UFR die vanaf 30 juni 2012 voor verzekeraars geldt. De specificaties van de UFR (laatste liquide punt 20 jaar, convergentieperiode 40 jaar en ultimate forward rate 4,2%) zijn gelijk.

Uitruil

Meestal de omzetting van het pensioenvermogen, bestemd om te zijner tijd te worden gebruikt voor het doen van periodieke uitbetalingen van nabestaandenpensioen, in een hoger of eerder ingaand ouderdompensioen. Ingevolge de Pensioenwet is ook uitruil van ouderdompensioen in nabestaandenpensioen mogelijk.

Valuta termijnaffaires

Dit is een contract voor het afdekken van valutarisico. In dit contract wordt vooraf afgesproken tegen welke prijs en op welke datum de valutaposities worden verrekend.

Vastrentende waarden

Hypotheken, leningen op schuldbekentenis en obligaties.

Voorziening pensioenverplichtingen

Dit is de, met inachtneming van de actuariële grondslagen (rekenrente, kansstelsels en kostenopslagen), vastgestelde balanspost die de gekapitaliseerde waarde (contante waarde) van de opgebouwde pensioenen aangeeft.

Waardeoverdracht

Het overdragen van de contante waarde van de bij (het pensioenuitvoeringsorgaan van) de oude werkgever verkregen premievrije aanspraken aan (het pensioenuitvoeringsorgaan van) de nieuwe werkgever, waarvoor de deelnemer in de nieuwe pensioenregeling extra deelnemersjaren verkrijgt (in eindloonregelingen) dan wel extra pensioenaanspraken krijgt toegekend (in middelloonregelingen).

Zakelijke waarden

Aandelen, converteerbare obligaties en onroerende zaken. Onder onroerende zaken worden verstaan beleggingen in onroerend goed, zoals kantoren, winkels en woningen. Deze kunnen zowel op directe wijze geschieden als op indirecte wijze door belegging in op dat terrein gespecialiseerde al dan niet beursgenoteerde beleggingsfondsen.